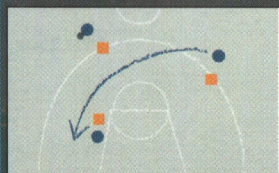


# TRENER

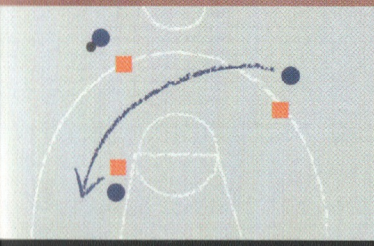
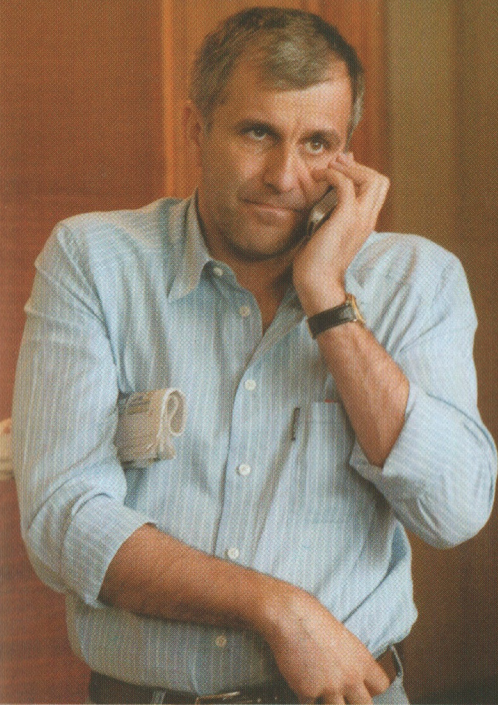


ČASOPIS UDRUŽENJA KOŠARKAŠKIH TRENERA JUGOSLAVIJE



## I beogradski međunarodni košarkaški trenerski seminar





# TRENER



ČASOPIS UDRUŽENJA KOŠARKAŠKIH TRENERA JUGOSLAVIJE

**Odjeci prvog beogradskog međunarodnog  
trenerskog košarkaškog seminara**

## Do sada neviđen trenerski skup

Jugoslovenski košarkaški treneri i ove godine osvojili su u Evrcpi pregršt zlatnih medalja i prvih mesta. Možda od svih najznačajnije je jedno nezvanično prvo mesto. Čak podvig za Ginisa. Reč je o Prvom beogradskom međunarodnom trenerskom košarkaškom seminaru. Uz već dobro poznate eminentne predavače iz zemlje košarke i prisustvo oko hiljadu trenera, od toga oko stotinu iz inostranstva, ovaj stručno-educativni skup ostaće zabeležen kao do sada nezabeležen u istoriji evropske košarke. Za takav, po masovnosti do sada je važio onaj koji je Bobi Najt održao u Bolonji, pre 20 godina, a kome je prisustvovalo 820 trenera. Možda je ovaj Prvi beogradski međunarodni trenerski košarkaški seminar pomalo nespretnog naziva, ali je činjenica da će imati dalekosežno pozitivne posledice po jugoslovensku trenersku organizaciju, a to znači i našu košarku u celini. Jednostavno, u ovom vidu aktivnosti postavili smo visok standard i svaki budući seminar koji bi bio ispod ovog nivoa morao bi se smatrati neuspehom. U tom smislu, ubuduće, najlakše će biti napraviti bolji Trener, jer je (sl. 19) bio slabija tačka cele ove briljantne manifestacije.

Konačno, još jednom se potvrdila formula za uspeh koju je ključni čovek ovog događaja, Dušan Ivković, predsednik UKTJ, izrekao na sednici Upravnog odbora UKTJ, od 19. juna - kada su sumirani rezultati Seminara:

- Uspeh je postignut zahvaljujući kolektivnom radu ne samo članova Upravnog odbora, već i volontera koji su bili angažovani na ovom poslu i marketinškoj podršci agencije TAF, kakvu mi do sada nismo imali. Pored, svakako, nesumnjivog kolektivnog učinka i timskog rada, bilo bi nepravedno nepomenuti, pored predsednika Ivkovića, člana UO UKTJ, Milana Opačića u

ulozi Izvršnog direktora Seminara čije su organizatorske sposobnosti i angažovanje do fanatizma bile od izuzetnog značaja za uspeh ove manifestacije. Zahvalnost je iskazana i medijima koji su ovoj manifestaciji posvetili mnogo prostora, vremena i pažnje.

A da će ovakav seminar iduće godine verovatno biti na još višem nivou, jedna od garancija je činjenica da su već na pomenutoj sednici Upravnog odbora od 19. juna, praktično počele pripreme za sledeću godinu.

Ako je prirodno da u oceni uspešno urađenog pažnju usmeravamo na pozitivne detalje, onda je u pripremnom periodu za naredni seminar neophodno početi od uočenih slabosti. Kada je o njima reč, a bilo ih je, onda bi svakako, u startu trebalo preciznije definisati poddelu posla i nadležnosti između UKTJ i (beogradskog dela) agencije TAF. Zatim ranije proceniti ulogu časopisa Trener u ovoj manifestaciji, a tu pre svega mislimo na podelu marketinških i novinarsko-uređivačkih aktivnosti. Takođe, svi naši treneri moraću shvatiti da svi treneri nisu i članovi UKTJ, a ovaj seminar je namenjen, sasvim prirodno, članovima UKTJ za koje je seminar besplatan, a čija je obaveza da izmire svoje obaveze prema Udruženju. Naravno da seminaru mogu prisustvovati i svi ostali treneri, ali i oni imaju svoje obaveze druge vrste. Dešavalo se ovom prilikom u Pioniru da su mnogi, koji su samo zato što sebe smatraju trenerima, pokušali čak arogantno da uđu na seminar. Nadamo se da će, uz bolju informisanost, sledeći seminar proći i bez ovih nesporeduma.

Već sledeći test za sve je Trenerska konvencija koja će u organizaciji UKTJ biti održana 13-14. septembra na Kopaoniku, i obavezna je za dobijanje licence a za članove UKTJ besplatna.

Broj 20, jul 2002.

**IZ SADRŽAJA**

**Milan Opačić:**

**Idući seminar  
dočekaćemo još  
spremniji**

Str. 4 - 7

**Sezona 2002/2003:**

**Pravilnik o licencama  
za ugled**

Str. 22 - 23

**Igor Kokoškov:**

**Timska odbrana od  
PnR-la**

Str. 24 - 29

**Boban Janković:**

**Trener - to je važno**

Str. 32

**Dr Dragan Radovanović:**

**Preventiva spas za sve**

Str. 35

## TRENER

Osnivač i izdavač:  
Udruženje košarkaških trenera Jugoslavije Beograd,  
Ul. Sazonova, br. 83

Za izdavača  
Milan Opačić

Glavni i odgovorni urednik  
Mirko Polovina

Urednik fotografije  
Miroslav Todorović

Uređivački odbor  
Jovo Malešević (predsednik), Milan Opačić,  
Milutin Luta Pavlović, Mirko Polovina,  
Zoran Radović, Mirko Stojaković,  
Jovan Maksimović

Tehnička priprema:  
DAN GRAF, Beograd, Alekse Nenadovića 19-21

Adresa redakcije:  
Beograd, Ul. Sazonova, br. 83

E-mail:  
uktj@EUnet.yu

Telefon:  
34-00-851

Fax:  
403-864

Štampa:  
Standard 2, Beograd

Tiraž  
1000 primeraka

List izlazi tromesečno

Milan Opačić, izvršni direktor Prvog beogradskog međunarodnog košarkaškog trenerskog seminara

# Idući seminar dočekaćemo još spremniji

Udruženje košarkaških trenera Jugoslavije, na čelu sa predsednikom Dušanom Ivkovićem, svojom agilnošću i ugledom uspelo je da na Prvi beogradski međunarodni košarkaški trenerski seminar kao predavače dovede čak petoricu, što aktuelnih što bivših, NBA stručnjaka. Tako je više od 900 trenera iz naše zemlje, u društvu 71 iz inostranstva, iskoristilo jedinstvenu priliku da „iz prve ruke“ čuje kako se treniraju i vode timovi u najjačoj ligi na svetu. Autoritet i znanje Dona Nelsona, Dela Herisa, Donija Nelsona, Rika Medžersa i Igora Kokoškova, ali i imena igrača sa kojima su ovi stručnjaci radili tokom svojih karijera (O'Nil, Brajant, Tim Hardavej, Malin, Ričmond, Sprivel, Andre Miler, Van Horn, Brend...), bili su garancija uspeha beogradske Klinike, naravno, što se tiče stručne strane.

Ali da bi za vreme seminara sve funkcionisalo na željeni način, neophodan je bio trud velikog broja ljudi angažovanih na organizaciji. Milan Opačić, član Upravnog odbora UKTJ, dobio je zadatak da kao izvršni direktor seminara oformi tim ljudi koji je sa velikim uspehom odradio „brdo“ operativnih poslova. Iz razgovora sa njim saznajemo šta je sve stajalo iza kulisa ovog nezaboravnog događaja.

**Od koga je, i sa kojim motivima, potekla ideja o organizaciji seminara?**

- Proteklih godina UKTJ neguje praksu organizovanja veoma kvalitetnih seminara. Neki od njih već su bili internacionalnog karaktera jer su imali internacionalne predavače, ali ni na jednom od njih nismo imali slušaoce iz stranih zemalja. Mi smo želeli da organizujemo jedan takav međunarodni košarkaški trenerski seminar i stoga smo pokušali da dovedemo nekog od stranih trenera



**Opačić**

Milan Opačić rođen je 16. jula 1960. godine u Požezi. Ima zvanje diplomiranog mašinskog inženjera, diplomac je na Višoj košarkaškoj školi i završen kurs za sportskog menadžera. Kao mlad trener radio je u klubovima Užička republika, Kozara, Vojvoda Stepa, IMT (tada Infos RTM), ABM, zatim sa juniorima Partizana, a trenutno je angažovan kao izvršni direktor Beogradskog seminara i član UO UKTJ. Direktor je i većinski vlasnik košarkaškog kampa YUBAC.

čije bi ime predstavljalo magnet za slušaoce. Sama ideja potekla je od Igora Kokoškova koji je shvatio da Don Nelson ima želju da dođe u Jugoslaviju, da poseti svog starog prijatelja Dušana Ivkovića. Igor je to javio nama, priključio se i Vlade Divac preko koga su ostvareni prvi kontakti i onda je Udruženje krenulo u realizaciju. Kontaktirali smo NBA ligu, da bi nam na kraju bio predočen generalni stav Dalas Maveriksa da tri njihova trenera dođu ovde, a da im se pridruži i njihov blizak prijatelj Rik Medžers. Uz pristanak Kokoškova, došli smo do definitivnog spiska predavača.

**Kakva je bila konkretna uloga izvršnog direktora seminara?**

- Normalno je da se za jedan ovakav događaj, u skladu sa očekivanim brojem učesnika, oformi organizacioni odbor. UKTJ u datom trenutku nije mogao da odgovori sa takvom organizacijom već je samo postavilo mene kao izvršnog direktora i zadužilo me da okupim tim mladih ljudi i trenera koji bi odradili taj zadatak. Taj broj nije bio mali, imali smo 15 redara, 25 ljudi koji su radili na akreditacijama, a i sami istaknuti članovi UKTJ Aco Petrović, Jovan Malešević i Rajko Toroman su uzeli učešće i sva tri dana bili dežurni na pojedinim ulazima. Veliki napor uložio je Mirko Ocočević, sekretar UKTJ, koji je bio zadužen za tehnički deo posla i direktno vodio kancelariju, dok je Ilija Kovačić bio na čelu media tima. Uz pomoć ljudi iz agencije TAF angažovali smo dodatne ljude za ozvučavanje, snimanje i izradu pojedinog štampanog materijala. Imali smo i posebno odeljenje koje se bavilo prevozom i smeštajem gostiju, a ja sam sve to objedinjavao i u ime UO UKTJ donosio odluke, pravio planove vezane za smeštaj gostiju, održavanje konferencija, organizovanje slobodnog vremena i svega ostalog što se odvijalo uz samu „kliniku“. Sve to mi je pricinjavalo veliko zadovoljstvo, pogotovo ako se uzme u obzir koji su gosti došli.

**Sve je bilo isplanirano do detalja?**

- Organizacija je iziskivala trud kao da je reč o bilo kom velikom takmičenju, a mnogi od momaka i devojaka koji su učestvovali u operativnim poslovima to su radili prvi put. Trudio sam se da iskoristim neka iskustva koja imam, jer sam u poslednjih nekoliko godina boravio na većini seminara u Evropi i video kako se tamo radi. Sačinili smo jedan mali elaborat, definisali šta ko radi i ko kome odgovara jer je veliki broj ljudi bio uključen pa je prioritet bio da

## Najuporniji

Prvi beogradski međunarodni košarkaški trenerski seminar okupio je veliki broj renomiranih stručnjaka za koje je bilo obezbeđeno dvadesetak mesta u VIP delu tribine. Tu je bio Željko Obradović, petostruki klupski prvak Evrope, veterani poput Bore Cenića, Vladislava Lučića, Dragoljuba Pljakića, a prisutni su bili gotovo svi treneri klubova Winston YUBA lige. Pored Gorana Bojanića, Milovana Stepančića, Željka Lukajića, Ace Petrovića, Miodraga Kadije, Aleksandra Trifunovića i ostalih, kao najuporniji se svakako izdvojio Duško Vujošević koji je pomno pratio sva predavanja. Od trenera koji rade u inostranstvu, zapaženi su Veselin Toza Matić, Rajko Toroman, Goran Miljković, a zbog obaveza ovog puta nisu mogli da dođu Svetislav Pešić, Duško Ivanović, Božidar Maljković...

neke eventualne greške predupredimo. Na kraju se po umoru videlo da posao nije bio mali, ali smo zadovoljni jer svakog dana stižu čestitke za urađeno. Normalno, napravićemo dobru analizu i sve greške koje smo uočili pokušaćemo da otklonimo na „klinici“ koja će biti priređena iduće godine, takođe u junu mesecu.

**Da li je poznat iznos troškova nastalih organizacijom seminara?**

- Gosti iz SAD pristali su da dođu potpuno besplatno, kao sportski prijatelji, a onda i poštovaoci jugoslovenske košarke. Ranijih godina smo jedva uspevali da dovedemo jednog trenera, pa kada je Dušan Ivković predložio da

dovedemo četvoricu, prvi sam tvrdio da će to izazvati određene probleme. U tom trenutku nisam znao da Ivković ima u vidu potpis ugovora sa agencijom TAF, našim donatorom, od kog smo dobili ogromnu pomoć. Vrhunski američki treneri lete prvom klasom koja je izuzetno skupa (8.000 dolara po čoveku), odsedaju u najboljim hotelima (noćenje u jednokrevetnoj sobi u hotelu Hajat staje 200 dolara, a oni su imali apartmane), tako da troškovi u zbiru daju impozantnu cifru. Pošto smo mi ove godine odlučili da seminar bude besplatan, nismo imali drugo rešenje nego da napravimo ugovor koji nam je omogućio da rashode pokrijemo isključivo zahvaljujući TAF-u.

Zauzvrat, i mi smo ispoštovali dogovoreno. Tu pre svega mislim na halu Pionir i hotel Hajat, najbolje objekte te vrste u Beogradu. Da su ljudi iz TAF-a zadovoljni svedoči ponuda da potpišemo ugovor na još tri godine, što smo sa zadovoljstvom prihvatili, tako da ćemo i nared-

ne klinike, do EP 2005. u Beogradu, organizovati u saradnji sa njima

**Šta je sa prihodima?**

- Jedino od stranih trenera koji su plaćali kotizaciju od 200 eura. Bilo ih je iz 21 zemlje Azije i Evrope, uključujući Letoniju, Švedsku, Finsku, Poljsku, Nemačku, Francusku, Italiju, Španiju, Grčku, ali i bivše republike SFRJ. Neki su prešli i po dve-tri hiljade kilometara, Libija i Jordan bili su rekorderi sa po osam slušalaca. Ipak, naši treneri su dobili najviše. Njima je to bilo namenjeno, imali su priliku da vide, čuju vrhunske trenere, da ih pitaju sve što požele...

**Da li su naši treneri tu priliku iskoristili na pravi način?**

- Mislim da smo mogli i bolje da iskoristimo goste, pogotovo u delu slobodnog vremena gde su oni očekivali više pitanja. Što se tiče samih predavanja, mislim da su bila jako kvalitetna, prevashodno zato što su oni bili maksimalno otvoreni. Moramo da cenimo kao veliku stvar dolazak jednog Dona Nelsona koji otvoreno iznosi igru u napadu Dalasa u sezoni 2001/02, kaže sve detalje, karakteristike igrača, analizira varijante ulaska u napad koje postoje.



Don Nelson na predavanju u Hajatu



Del Harris demonstrira deo bogatog znanja i iskustva u Pioniru

## Promocije

Koliki je bio značaj brojnih promocija seminara?

- Broj trenera iz inostranstva je proporcionalan aktivnostima koje smo imali na tom planu. Bili smo na nekoliko značajnih evropskih košarkaških manifestacija, pre svega na godišnjoj Skupštini udruženja košarkaških trenera Evrope u Barseloni, gde je predsednik UKTJ Dušan Ivković izložio program seminara i obavestio sve učesnike Skupštine o održavanju. Posle toga smo krenuli sa intenzivnijim promovisanjem u Atini, Ljubljani gde su napravljeni dobri kontakti sa udruženjima trenera Slovenije i Hrvatske, zatim u Podgorici i Beogradu, a završna promocija održana je u Bolonji za vreme „fajnal-fora“ Evrolige. Jedna je održana u pres-centru Evrolige, a druga na seminaru održanom u organizaciji Evropske asocijacije i Udruženja trenera Italije, gde smo pred 300 evropskih trenera izneli svoj program.

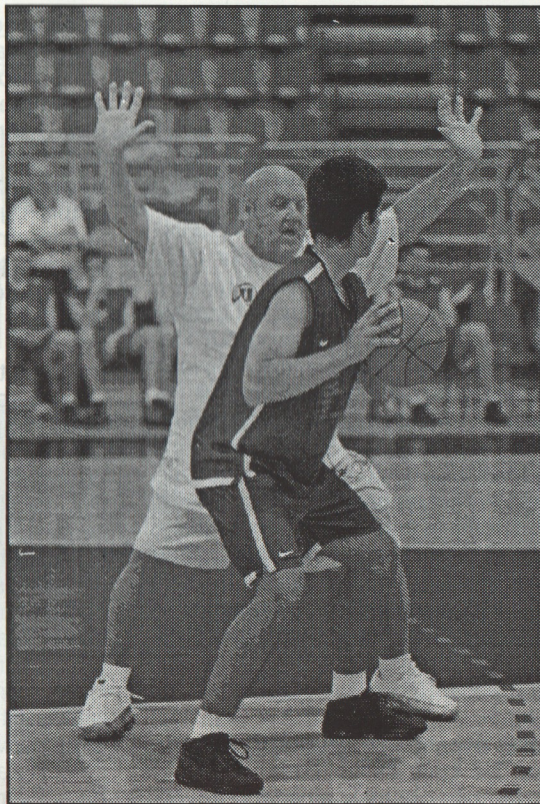
Broj trenera iz inostranstva na beogradskom seminaru smatramo velikim uspehom jer je to ipak bila prva godina održavanja, a za promocije smo objektivno imali malo vremena. Zato ćemo već do oktobra osmisлити ceo program narednog seminara i krenuti sa širenjem informacija. Sve će biti dostupno i na našem budućem sajtu pa očekujem da Beogradski seminar iduće godine bude još veći.

Niko od predavača nije imao nameru da sakrije bilo kakav detalj i mislim da ćemo to iskoristiti kada budemo publikovali kasetu, odnosno štampali materijal sa klinike. Naglasio bih da je ceo seminar sniman sa dve digitalne kamere i pošto bude završena postprodukcija, kasetu će biti predstavljena trenerima širom Evrope.

Na kraju seminara zapažena je izjava Dona Nelsona u kojoj je najavio uzvratnu posetu. O čemu se radi?

- Sigurno je da je sekundarni dobitak za sve nas što smo ostvarili jako dobre kontakte sa ovim trenerima pa će neki od naših stručnjaka otići u SAD na sta-

žiranje na univerzitete i u NBA timove u kojima oni rade. Naši gosti su se saglasili da deo materijala koje su oni objavili ovde publikujemo bez ikakve nadoknade, a što je takođe važno, seminar koji smo napravili i u SAD je doživeo pozitivne kritike tako da ćemo sledeće godine verovatno moći da biramo iz kog ćemo kluba dovesti trenere. Normalno, naša razmišljanja su da malo prostora ostavimo i za nekog od naših trenera, moram da otokrijem da su gosti izrazili žal što tako nije bilo i ove godine. Mi smo se ovog puta opredelili da predavači budu samo



Rik Madžers na parketu Pionira

američki treneri i smatramo da nismo pogrešili.

Beogradski seminar mnogi su okarakterisali kao najveći i najbolji u Evropi?

- Naši gosti bili su predsednik Svet-ske asocijacije košarkaških trenera, Italijan Cezare Rubini iz Italije, zatim predsednik Evropske asocijacije, Španac Anton Kommas, takođe i Mihalis Kiritis, predsednik grčkog udruženja trenera. U samom razgovoru sa njima mogli smo da saznamo da je najveći seminar ikad održan u Evropi bio u Bolonji pre tačno 20 godina, kada je gostovao legendarni Bobi Najt. Taj seminar okupio je 920 trenera, a naša „klinika“ gotovo 1000, ne računajući goste među kojima su bili novinari iz inostranstva, zvaničnici iz FIBA, svi ljudi iz vrha jugoslovenske košarkaške organizacije.

Koji su elementi još važni prilikom upoređivanja?

- Dao bih primer Madrida gde sam prisustvovao seminaru koji je organizovan u jednoj manjoj univerzitet-skoj dvorani. Nije



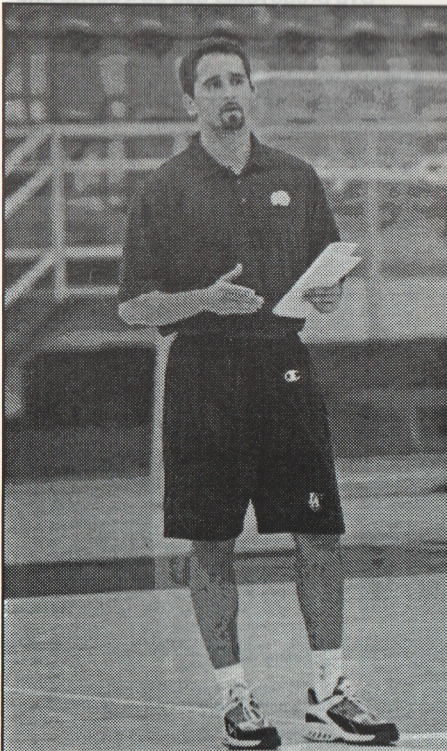
Na zadovoljstvo organizatora i učesnika u Hajat je sa aerodroma došao i Vlade Divac

bilo stolica, nego se sedelo na betonskim tribinama, što me je neprijatno iznenadilo, a posao oko akreditacija nije bio dobro obavljen pa se često stvarala gužva. Takođe, na nekim velikim internacionalnim seminarima predavanja su bila samo na jeziku organizatora, dok su kod nas predavači pričali na engleskom, što je odgovaralo stranim trenerima, a posao oko prevođenja za domaće trenere fenomenalno je odradio Aleksandar Džikić. Njemu sve pohvale i ovom prilikom jer ta predavanja nije mogao na pravi način da prevodi neko ko se ne razume u košarku. Mi smo gledali da u startu ispravimo sve moguće nedostatke zapažene u praksi zapadnih zemalja koje u odnosu na nas imaju daleko bolje tehničke uslove.

**Gosti su bili veoma zadovoljni demonstratorima?**

- Partizan je za tu namenu stavio na raspolaganje 12 mladih košarkaša i po oceni svih predavača, napravio je izuzetnu selekciju. Zbog razlike u stilu predavanja nije nimalo lako demonstrirati ono što žele NBA treneri, ali ovi igrači su bili maksimalno koncentrisani, tehnički potkovani i spremni da odrade sve što se od njih tražilo. Selekciju koja je zaista izgledala košarkaški, sa četvoricom igrača visokih 210 centimetara ili više, napravio je Milovan Kime Bogojević, a tokom predavanja sa decom su sve vreme bili i pomagali im treneri Partizana Aleksandar Bučan i Vinko Bakić.

**Šta je to što trenerska organizacija sada**



**Naš Igor Kokoškov, u Pioniru, oduševio je kolege svojim izlaganjem**

**ima, a nije imala u prošlosti? Šta joj omogućuje da ispolji vidan napredak, koji se između ostalog manifestuje i ovim seminarom?**

- UKTJ je formirano 1991. godine kao Komisija pri KSJ. Zahvaljujući pokojnom Slobodanu Pivi Ivkoviću dobili smo prostorije u hali Pionir gde su treneri počeli da izgrađuju svoj kutak, imali smo biblioteku, videoteku, prostor gde trener može da dođe da pogleda kasetu, uzme stručnu literaturu, porazgovara o problemima. Ove godine smo uspeli da unapredimo neka akta, pre svega mislim na Pravilnik o licenciranju, kao i Ugovor o angažmanu trenera u Višoj košarkaškoj školi. Svi ti akti su prošli kroz Predsedništvo KSJ koje ih je usvojilo tako da će KSJ od naredne sezone biti garant da će svi potpisani ugovori trenera i klubova biti ispoštovani. Uz to, nijedan trener koji nema zvanje, neće moći da dobije licencu za rad i na taj način će Udruženje pokušati da podigne nivo struke. Zato smo se više angažovali u Višoj košarkaškoj školi, gde smo inače akcionari, i gde ćemo naše vrhunske trenere obavezati da se pojave kao predavači. Ti treneri su jako iskusni, veliki praktičari i oni će svojim učešćem u predavanjima pokušati da prenesu svoje znanje i podignu nivo obrazovanja trenera. Naredne godine kao predavači će se pojaviti Dušan Ivković, Željko Obradović, Svetislav Pešić, Božidar Maljković, Bogdan Tanjević, Ranko Žeravica...

**Da li je Udruženje postavljeno na dovoljno čvrste temelje, tako da može uspešno da funkcioniše i u eventualnom odsustvu Dušana Ivkovića kao nesumnjivo velikog kohezionog faktora?**

- Organizaciju uvek čine tri komponente - autoriteti koji je vode, ljudi koji rade u njoj i članstvo. Mi smo sa više od 1000 zvanično registrovanih



**Doni Nelson - spoj mladosti i znanja**

članova dostigli zaista impresivan broj u odnosu na ranije godine kada je u kartoteci bilo 300-400 ljudi. Udruženje je skup trenera i prijatelja koji su se okupili sa idejom da naprave najveće i najbolje udruženje košarkaških trenera u Evropi i svetu, a Ivković je našao slobodnog vremena da aktivno učestvuje u svemu tome. Čak i kada je bio u inostranstvu, on je prisustvovao gotovo svim sednicama koje se inače zakazuju jednom mesečno, u skladu sa obavezama članova UO. Mislim da se njegovo eventualno odsustvo neće osetiti jer UKTJ definitivno kreće uzlaznom linijom, kako u tehničkom tako i organizacionom delu. Modernizovali smo se ta-



**Na zajedničkom poslu: Don Nelson, kao i ostali predavači u Aleksandru Džikiću imalo je izvanrednog sagovornika**

ko da sada imamo računar sa odgovarajućom bazom podataka, uskoro ćemo ga opremiti fotografijama svih trenera, podacima o njima i sve to naći će se naći na internet sajtu dostupnom svima u zemlji i inostranstvu.

*Ivan Bogunović*

Učesnici o seminaru

# Utisci trenera izvanredni

Kada imamo najbolje trenere zašto ne bismo imali i najbolji košarkaški seminar za njih, rekao je Dušan Ivković, predsednik UKTJ, posle završene prve internacionalne klinike.

Amerika je kolevka košarke, Jugoslavija je nedodirljiva za ostatak planete. Najbolji uvek uče od najboljih. Od 7. do 9. juna u našoj prestonici održan je Prvi beogradski internacionalni trenerski seminar. Predavači su bili vrhunski: prvi trener NBA ligaša Dalas Maveriksa Don Nelson i njegovi pomoćnici, bivši strateg Milvoki Baksa i Los Anđeles Lejkersa, Del Heris i Doni Nelson, prvi trener poznatog Univerziteta Juta Rik Madžers i pomoćni trener Los Anđeles Klipersa, naš Igor Kokoškov.

Odziv je bio fascinantant - više od 1.000 trenera pratilo je ovaj seminar, a mi smo velika i manje afirmisana trenerska imena upitali za utiske sa Prve beogradske internacionalne trenerske klinike.

Teorijski deo predavanja održan je u hotelu „Hajat“, a praktični u hali „Pionir“. Učesnici seminaru od vrhunskih stručnjaka su zaista imali šta da nauče. Izdvojili smo samo neka njihova razmišljanja o seminaru.

## ŽELJKO OBRADOVIĆ

- Uvek i na svakom seminaru može da se nauči neki novi detalj ili sitnica od svakog kolege. Izuzetno smo zadovoljni što je naša trenerska organizacija uspela da organizuje ovako veliki i kvalitetan seminar. Bio sam na mnogo seminara u Italiji, Grčkoj, Španiji i širom Evrope, ali nikada nisam video ovako veliki broj trenera koji prate predavanja. To je fenomenalna stvar. Mnogo ljudi je došlo na beogradsku kliniku iz cele Evrope, što je još jedan pokazatelj da je UKTJ napravilo fenomenalan potez i da su predavači bili na vrhunskom nivou. Sigurno da je svaki od učesnika sa



beogradskog seminaru poneo nešto što će mu pomoći u daljem radu.

## IGOR KOKOŠKOV

- Seminar je bio fenomenalan, jer je gotovo nemoguće sakupiti ovoliki broj NBA trenera na jednom mestu, čak ni u Americi. NBA treneri se jednom godišnje okupljaju u Čikagu i to je sve, jer stratege različitih timova ne možete videti na jednom mestu. Zato je beogradska klinika bez sumnje najbolja i najmasovnija u Evropi, možda i svetu. Moram da čestitam Udruženju košarkaških trenera Jugoslavije. Zaista je veliki uspeh okupiti ovako velika košarkaška imena na jednom mestu.



## ŽARKO VUČUROVIĆ

- Velika je stvar to što su tako velika

NBA imena došla u Jugoslaviju i prihvatila da održe predavanja, što dovoljno govori o ozbiljnosti naše trenerske organizacije na čelu sa Dušanom Ivkovićem. To je velika stvar za našu košarku. Samo učešće NBA stratega na najbolji način ilustruje koliko je beogradska klinika bila kvalitetna i uspešna. Mislim da će ova predavanja mnogo značiti svima koji se bave trenerskim poslom.

## DRAGIŠA ŠARIĆ

- Sva predavanja bila su veoma interesantna, mada tu nije bilo mnogo nepoznatih stvari, jer su u pitanju principi koji se manje-više primenjuju i kod nas. Posebna novina bilo je predavanje „kočuča“ Dalas Maveriksa Dona Nelsona na temu kontranapada, u kome se traži da svaki igrač koji oduzme loptu povuče taj kontranapad. To je prava stvar, ali je problem obučiti igrače za takav sistem igre. Koliko ovakva taktika ubrzava igru odlikavaju partije Dalasa prošle sezone, kada su Teksašani uz Sakramento imali najbolji kontranapad u NBA.

## VLADIMIR JOVANOVIĆ

- Najveći kvalitet ovog seminara je ulaženje u detalje svih segmenata košarkaške igre, bilo da je u pitanju odbrana, napad ili delovi tehnike. Amerikanci su to sve doveli do vrhunskog profesionalizma. Veliko iskustvo su i treninzi koji su napravljeni tako da igrači automatski prepoznaju nastale situacije u igri. Očigledno je da se na treninzima u SAD mnogo radi i verovatno traju duplo duže nego kod nas.

## BOJAN VUČIĆ

- Svaki od američkih trenera





predavača izneo je svoju filozofiju. Temе su se razlikovale i svako predavanje je bilo vrlo kvalitetno na svoj način, prava prilika za nas trenere da saznamo nešto novo. Retko se pruža prilika da se iskustva NBA stratega vide u Evropi.

#### BORA CENIĆ

- Uvek je dobra stvar čuti trenere iz kolevke igre pod obručima. Međutim, imam i jednu primedbu: šteta što na Prvom beogradskom internacionalnom trenerskom seminaru nije učestvovalo nijedno veliko jugoslovensko trenersko ime, jer je naša košarka izuzetno jaka. Mi smo svetski i evropski prvaci, naši treneri su najbolji u Grčkoj, Španiji, Italiji, Nemačkoj, svuda se ističu bogatim znanjem... Zato smatram da je među predavačima trebalo da bude i neki od vrhunskih jugoslovenskih trenera. Zeleo bih i da pohvalim našeg mladog stručnjaka Igora Kokoškova, koji je održao jedno od najboljih predavanja na beogradskom seminaru. Naravno, NBA treneri imaju svoje ideje koje je korisno čuti iako se ne podudaraju u potpunosti sa načinom razmišljanja u evropskoj košarci. Ipak, radi se o uvažanim imenima sa one strane okeana koji iza sebe imaju velike rezultate, pa je njihova poseta za nas poseban događaj.



#### MILE PROTIĆ

- Utisak je da je ovako dobar seminar kod nas trebalo da se održi i ranije, jer smo po broju i kvalitetu trenera najjači na Starom kontinentu. Zato je krajnje vreme da naša trenerska organizacija preuzme evropsku organizaciju i da to sedište bude u Beogradu, jer smo ovom akcijom dokazali da smo spremni za pripremanje seminara vrhunskog kvaliteta. Uspeli smo da dovedemo vrhunske NBA trenere i svako ko je došao na ovu kliniku mogao je ponešto da vidi, čuje i nauči. Najbitnije je da su treneri iz različitih sredina imali priliku da međusobno razmene mišljenja i stavove.

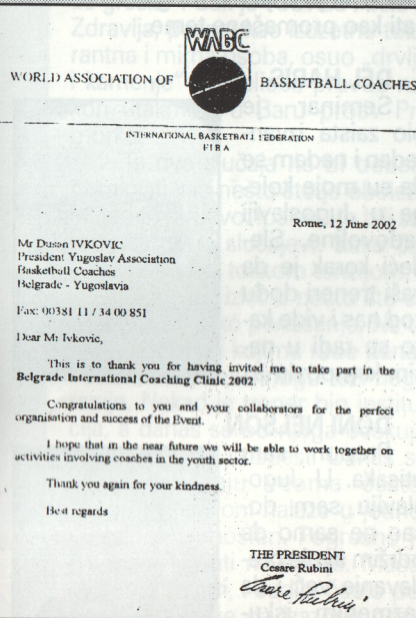
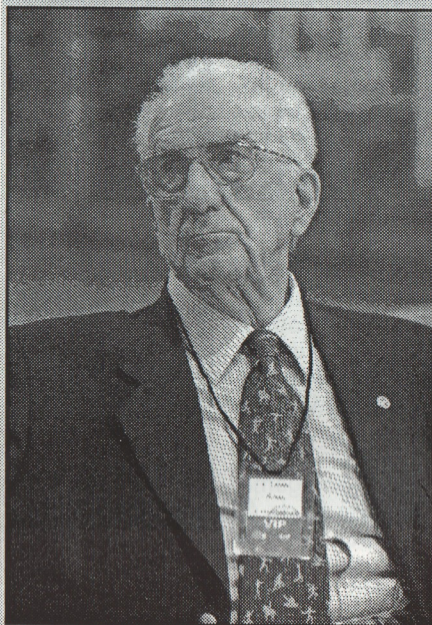


#### SREĆKO SEKULOVIĆ

- Ovaj seminar je bio sjajno organizovan, možda i najbolji ikada održan u Jugoslaviji. Predavači su vrlo kvalitetni, predavanja izuzetno interesantna, mi-

## Čestitka

Predsednik Svetske asocijacije košarkaških trenera gospodin Ćezare Rubini poneo je najlepše utiske sa Prvog beogradskog međunarodnog košarkaškog seminara. Po povratku u Rim, svom kolegi i prijatelju Dušanu Ivkoviću predsedniku UKTJ, poslao je faks u kome je uz najbolje želje još jednom čestitao na organizaciji ovog seminara.



slim da je ovo velika stvar za sve trenere, jer smo mogli da se okupimo na jednom mestu i razmenimo iskustva.

#### MIŠA NISIĆ

- Odlično je što su mladi treneri dobili priliku da nešto nauče od provrenih američkih stručnjaka, kako bi svoju filozofiju bar malo približili NBA i NCAA košarci. Na mene je najupečatljiviji utisak ostavilo predavanje Dona Nelsona.

#### LJUBIŠA JANKOVIĆ

- Gosti iz SAD su profesionalno odradili posao i održali odlična predavanja. Impozantan je broj trenera koji su pratili seminar, oko 1.000 učesnika je brojka za svaku pohvalu.

#### MIODRAG KADIJA

- Seminar je bio fenomenalan, a najbolji predavač bio je šef struke Dalasa Don Nelson. Najvažnije je da su naše seminare počeli da posećuju inostrani treneri, što će im i ubuduće sigurno davati novu dimenziju. Poseta je bila iznenađujuće dobra, pa ne treba da brijemo za budućnost naše košarke.



#### SLOBODAN KLIPA

- Utisci su sjajni, došli smo da naučimo nešto i upoznamo način rada i razmišljanja trenera sa druge strane Atlantika. Ipak, čini mi se da nam je većina tema već bila poznata, iako je bilo novih detalja.

#### JOVICA ARSIĆ

- Organizacija je bila vrhunska, predavači izvanredni, dokazani treneri sa izuzetnim rezultatima. Jedino čime nisam zadovoljan je izbor tema, jer smo čuli mnogo stvari koje velika većina naših trenera već dobro poznaje i oko kojih nema puno dilema. Mislim da bi u budućnosti treneri trebalo da budu anketirani šta bi od specifičnosti voleli da čuju, kako bi malo bolje iskoristili posetu velikih imena kakva su Don Nelson i Del Heris.



#### MILOVAN STEPANDIĆ

- Uz veliko uvažavanje predavača koji imaju svetski renome, naročito Dona Nelsona, mislim da bi više naučili i da bi nam predavanja bila bliža ka-



da bi predavači bili Dušan Ivković, Božidar Maljković, Željko Obradović, Duško Ivanović i Svetislav Pešić. Predavanja na Prvom beogradskom internacionalnom trenerskom seminaru bila su izuzetno kvalitetna ali je, iako je možda pregrubo reći, bilo pojedinih predavanja koja bih mogao okarakterisati kao promašene teme.

#### DEL HARIS

Seminar je bio zaista izvanredan i nadam se da su moje kolege u Jugoslaviji zadovoljne. Sledeći korak je da vaši treneri dođu kod nas i vide kako se radi u našim kampovima.



#### DONI NELSON

Prepun sam utisaka. U Jugoslaviju sam došao ne samo da održim svoje predavanje već i da razmenim iskustva sa vašim trenerima koji su bez sumnje najbolji u Evropi. To mi je pošlo za rukom. Nadam se da ću i sledeće godine doći u Beograd na ovaj isti događaj.



#### RIK MADŽERS

Vaši treneri umeju da saslušaju i razumeju temu, što je jako bitno. Ono što čuju uvek kombinuju sa svojim idejama i to ispadne dobro, njihove kombinacije su čuvene, i uvek dobitne.



#### DON NELSON

Utiske ću verovatno srediti tek kada dođem kući. Seminar je premašio moja očekivanja. Fantastično je organizovan i posećenost je bila izvanredna. Sva predavanja su bila izuzetno posećena i treneri su sedeli sa beležnicama u rukama.



#### MIROSLAV NIKOLIĆ

Seminar je bio dobar, ali mi je žao što nije bilo naših trenera kao predavača. Željko Obradović je ostvario izvanredan uspeh ove sezone i siguran sam da bi sve trenere ovde prisutne interesovalo kako je bilo na fajnal foru i njegove utiske sa turnira, šta je savetovao igračima u kritičnim trenucima, kako se on osećao.



#### ALEKSANDAR TRIFUNOVIĆ

Meni kao treneru početniku ovo sigurno mnogo znači. Kako predavanja, tako i razmena iskustava sa starijim kolegama. Nadam se da ću sledeće sezone to uspešno primeniti. Naročito mi se dopalo predavanje Igora Kokoškova.



#### ŽELJKO LUKAJIĆ

Nisam stigao da posetim sva predavanja. Ovo koje sam posetio zadovoljilo je moja očekivanja. Voleo bih kao i moje kolege da sledeće godine vidimo i nekog od evropskih stručnjaka.



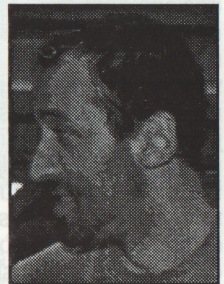
#### ACO PETROVIĆ

Mnogo toga sam video i naučio. Teme su birali treneri, tako da je i to zadovoljeno. Jedan pokazatelj kvaliteta seminara je i to što su među posetiocima evropski treneri kao što su trener Olimpijanka sa svojim pomoćnikom, kao i trener prvaka Bugarske i mnogi drugi.



#### VLADE DIVAC:

Beograd služi ovakav jedan seminar, jer mi smo s pravom najbolja košarkaška nacija pored Amerike. Drago mi je što su se moji prijatelji odazvali da budu predavači, a nadam se da su i treneri učesnici mogli da čuju puno korisnih saveta.



#### GORAN BOJANIĆ

Seminar je bio izvanredan. Vidjeli smo jako mnogo novih stvari, novih detalja, što, uz izvanredne predavače, čini da moje impresije budu na najvećem nivou. Američki stručnjaci trudili su se da u evropskoj košarkaškoj zemlji broj jedan pokažu dio njihove košarke. Svi smo to sa dosta pažnje slušali, pokušavajući da naučimo nešto novo. Ko god je došao, mislim da nije zažalio.

*Pripremili: B. Ostojić, D. Kontić*



**Pausa u holu hotela Hajat**

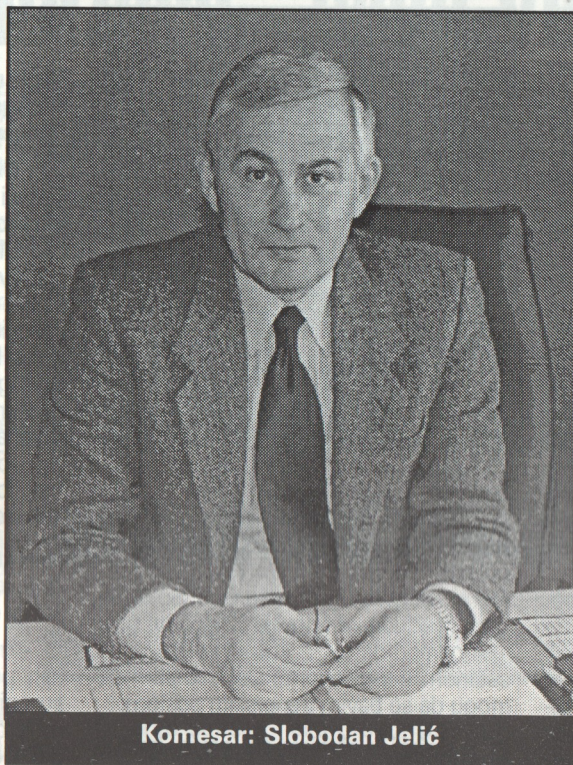
(NE)DISCIPLINA TRENERA

# Džentlmenški na kraju

Takmičarska sezona u Winston YUBA ligi je završena. Pomalo neočekivano beogradski Partizan je u finalu lako i ubedljivo savladao podgoričku Budućnost i tako trofeju osvojenom u Kupu dodao i šampionsku titulu. Podgoričani se u većem delu sezone nisu mogli prepoznati. Igrali su slabo, ispod svog nivoa, sa dosta oscilacija. Tome je sigurno doprinela i česta smena trenera - u proteklih godinu dana Budućnost je promenila tri trenera (Sretenović, Kadija, Ruso). Sa drugom, Partizan je imao čvrstu saradnju sa Duškom Vujoševićem, i u takvim uslovima iskusni strateg je uspešno složio sve kockice i osvojio oba trofeja. Neka Podgoričanima to bude za nauk.

- Istina, došlo je do neočekivanih promena u vrhu prvenstva, ali moram priznati da su treneri iz gubitničkih ekipa bili dostojanstveni u porazima. I Ruso, i Petrović, i Lukajić, čestitali su rivalima na poredama, i tako u jednom sportskom duhu okončali i ovu takmičarsku sezonu, ističe Slobodan Bata Jelić, komesar Lige. - U protekloj sezoni, mogu da konstataujem, treneri svojim ponašanjem nisu ugrožavali regularnost takmičenja. Dosuđen im je određen broj tehničkih grešaka, najviše zbog prigovora sudijama. I svoj imidž, treneri su protekle godine gradili na zadovoljavajući način - počev od odevanja do ponašanja na utakmicama, a u obzir treba uzeti i njihove izjave u novinama, koje su bile krajnje korektne.

Koliko su treneri u proteklih godinu dana bili (ne)disciplinovani govori sledeći podatak. U toku proteklih godinu dana stručnjaci su zbor raznoraznih ispada, konflikata i disciplinskih prekršaja iz džepa morali izdvojiti ravno - 150.000 dinara. Od toga - 148.000 u regularnom delu, a svega 2.000 dinara u plej ofu. Malo je nelogično to što je u utakmicama plej-ofa dosuđena samo jedna tehnička greška (Vujošević), a poznato je baš da „nokaut“ sistem izaziva povećanu



Komesar: Slobodan Jelić

tenziju i nervozu. Koliko čudi, toliko ovaj podatak i ohrabruje.

- Možemo da primetimo kako broj izrečenih kazni, sa završetkom prvenstva, opada. To nam govori da su treneri prihvatili jedan viši nivo ponašanja, i da su se ovog proleća, za razliku od prvog dela, ponašali znatno kvalitetnije. Mnogo stvari je uticalo na to. Utakmice je obezbeđivao veliki broj policajaca i redara, tako da su smanjeni ekscesi na tribinama. Čak je i organizacija preduzela velike mere kako bi iskorenila sve negativne pojave tokom sportskog nadmetanja, govori Jelić.

Treneri su najviše puta sankcionisani zbog dosuđenih tehničkih greški - trinaest, dva trenera su kažnjena zbog nesporskog ponašanja, jedan je zaradio diskvalifikujuću grešku. Najteže je kažnjen Duško Vujošević, trener Partizana, kada je zbog „vređanja i udaranja sudije“ kažnjen sa 60.000 dinara. Trener Vojvodine, Milovan Stepandić zaradio je četiri tehničke greške, a protiv Crvene zvezde u Novom Sadu, prijavio ga je i delegat meča, Miodrag Marjanović, zbog čega je morao da plati još 25.000 dinara. Stepandić veliki broj tehničkih grešaka pripisuje svom temperamentu ali ističe i „da pojedine sudije žele da naprave autoritet na njemu, i zbog toga

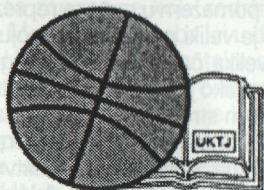
mu olako izriču opomene i tehničke greške“. Čak je i Jovica Arsić iz Zdravlja, poznat kao izuzetno tolerantna i mirna osoba, osuo „drvlje i kamenje“ na deliće pravde nakon utakmice u Baru protiv Primorke.

- Ta dva slučaja ne bi trebalo pominjati kao nešto što je obeležilo ovo prvenstvo. Ipak su to bili samo usamljeni slučajevi. Kako čovek koji je pod tolikom tenzijom, a da ne napravi izlet u nešto što se zove nesporskog ponašanje. Na to utiču i uslovi u kojima rade danas treneri, i koji su mnogo teži nego ranije. Nekad je trener bio institucija, a danas se od njega očekuju samo pobeđe i uspehi. Danas se treneri menjaju veoma često, zbog čega se oni nalaze u jednoj euforičnoj atmosferi. Pogrešno je krivicu svaljivati na sudije. Mada, moram priznati, i sudije često pogreše što može da izazove nezadovoljstvo trenera, ali nekih težih propusta nije bilo. U plej-ofu smo imali odlično suđenje, i u skladu sa tim treneri su bili pravi džentlmeni.

Treneri koji su ove sezone zaradili tehničke greške su - Pavićević iz Primorke, 2.000 dinara, Arsić iz Zdravlja, 2.000 dinara, Kisić iz Spartaka, 6.000 dinara, Kostić iz Sloge, 2.000, Krečković iz Zvezde (tehnička i diskvalifikujuća), 7.000 dinara, Nikolić iz Zvezde, 2.000 dinara, Bojanić iz Lovćena, 2.000 dinara. Zbog nesporskog ponašanja, sa po 5.000 dinara, kažnjena su dva trenera, pomenuti Stepandić i Lukajić iz Hemofarma. Najveće kazne izrečene su Dušanu Vujoševiću iz Partizana - 62.000 dinara i Milovanu Stepandiću (Vojvodina) - 60.000 dinara.

- Treneri bi iz kluba, po nekoj logici, trebalo da odlaze na kraju sezone ili kada im istekne ugovor, što kod nas nije slučaj. Dešava se često da na početku sezone klubu, tj. treneru, krene loše ali da na kraju sve to nadoknadi. Primer za to je Partizan. U načelu, ja sam za duže trenerske aranžmane, ali to je moje mišljenje. Svi klubovi imaju svoju politiku, svoje planove, i normalno je da ako se ti planovi ne realizuju ti klubovi imaju pravo da trenera promene. Sa druge strane, treneri bi trebalo da procene u kojoj sredini će dobiti najoptimalnije uslove za rad, u kojoj sredini će se moći zadržati duže, jer oni imaju i porodicu i nije nimalo prijatno kada moraju stalno da se sele, završio je Slobodan Jelić.

D. Marko



Nikola Milatović, trener košarkašica Budućnosti, novog prvaka Jugoslavije

# Debitant na tronu

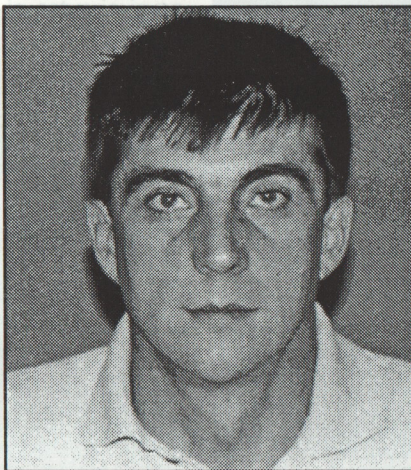
Sticajem okolnosti postao je prvi trener u svojoj prvoj godini po prestanku igračke karijere i odmah se okitio prvom titulom prvaka Jugoslavije kada je crnogorska ženska košarka u pitanju - na taj način Nikola Milatović je veoma solidnu košarkašku karijeru zamijenio sjajnim debijem u trenerskim vodama.

- Iako sam imao brojne primamljive ponude da nastavim igračku karijeru, ispostavilo se da je prava odluka bila da se posvetim trenerskom pozivu. Smatrao sam da bi mi izuzetno koristilo da prve godine budem pomoćnik bratu Momu, da prikupim iskustvo, smatrajući da iz sjenke mogu dosta toga da naučim. Međutim, došlo je do problema, odnosno zasićenosti igračica, jer je Momo radio sa njima pune četiri godine. Uz to, nadovezali su se malo nespornost, malo rad sa mediteranskom reprezentacijom, dovođenje igračica van Crne Gore prvi put u istoriji kluba, pa je sve to prouzrokovalo da se sve kockice ne slože onako kako smo zamišljali na početku sezone. To je prouzrokovalo mali revolt i ishitrenu Momovu odluku da se povuče sa mjesta prvog trenera. On i direktor Vladan Vujović smatrali su da ja treba da preuzmem ekipu, što u početku nijesam rado prihvatio. Kako sam, ipak, veliki optimista i borac, poslije kraćeg razmišljanja smatrao sam da mogu da napravim uspjeh, što se na kraju i pokazalo kao tačno. Igrali smo veliko finale u Kupu, a prvenstvo završili sa titulom. I dalje, međutim, stojim čvrsto na zemlji.

**Od dolaska na kormilo Budućnosti, Nikola je u domaćem prvenstvu izgubio jedino od Majevice i Hemofarma u gostima, te od ekipe iz Vršca u plej-ofu i Kupu. Uz to, iako debitant na klupi, imao je stopostotni učinak u tri susreta Kupa Lilijana Ronketi.**

- Upravo poraz od Majevice, pokazao mi je da imamo kvalitet da napravimo mnogo. Tada sam prvi put sebe uhvatio kako prognoziram da ću osvojiti jedan trofej. U Kupu Ronketi imali smo najtežu grupu, a evropski debi bio mi je protiv Dinama iz Moskve, što je, takođe, bila najava velikih dometa ekipe. Fenomenalnom igrom savladali smo Dinamo, a potom trijumfovali i u Atini. Pobjeda protiv Makabija pokazala je da imamo puno razloga da žalimo jer smo zbog nemogućnosti odlaska za Izrael eliminisani iz daljeg takmičenja iako je bilo jasno da imamo kvalitet da postignemo mnogo više.

**Na pitanje da li je tokom sezone koji put zažalio što je igračku karijeru zamijenio trenerskom, mlađi Milatović se ne dvoumi.**



- Jesam. Teško je biti trener i to sam znao. Zbog toga sam i odugovlačio da počnem da se bavim tim poslom, odnosno produžavao igračku karijeru. Smatrao sam, međutim, da poslije 22 godine profesionalnog bavljenja košarkom treba da ostanem u tom sportu. Osjećao sam da mogu da se bavim trenerskim poslom.

**Isti je slučaj i sa pitanjem: šta je teže - igrati ili voditi ekipu sa klupe.**

- U svakom slučaju mnogo je teže ekipu voditi sa klupe nego igrati. Kao igrač trudio sam se da uvijek dajem sve od sebe, ali trener je ipak nešto sasvim drugo. Trener mora biti i pedagog, i psiholog, mora izvući maksimum od svakog pojedinca.

**Osim osvajanja šampionske titule, Budućnost je srušila četvorogodišnju vladavinu Hemofarma, ekipe koja je i uoči finalne serije važila za velikog favorita.**

- Hemofarm je u startu imao puno prednosti - bili su dugogodišnji prvaci Jugoslavije, najjača ekipa predvođena izuzetnim trenerom i savezним selektorom Miroslavom Popovom. Međutim, uvijek sam vjerovao da možemo biti najbolji. Na kraju, mislim da je presudila želja i posjedovanje vrhunskog igrača kakva je Ana Joković.

**Iako treneri koji su imali prilike da rade i sa muškim i sa ženskim ekipama ističu da je puno teže raditi sa ženama, Milatović ne misli tako.**

- Ne bih se složio sa time. Iz iskustva znam kakva atmosfera vlada u muškim klubovima i mislim da nema neke velike razlike. Za trenera je vrlo bitno da kod igrača usadi povjerenje i autoritet, a to samo može svojim znanjem i tačno postavljenim ciljem. Tako sam i pristupao igračicama - govorio sam im da ispune ono

što od njih tražim, a onda se zna ko je kriv u slučaju neuspjeha.

**Trener novog šampiona ističe i da nije imao privilegovanih igrača, što baš i nije čest slučaj u trenerskom poslu.**

- Uvijek trener ima nekoga kome će zamuriti na neku grešku, bar je takav slučaj bio kada sam ja igrao. Kod mene toga nije bilo. Mislim da sam bio trener kakvog sam ja čitavog života želio da imam. Kod mene su sve igračice bile iste, od reprezentativke Joković, pa do najmlađih Zečevićke i Miljanicke. Imali smo fantastičnu saradnju, bez jednog jedinog problema. Dosta sam liberalan trener, volim dosta da pričam sa igračicama, da čujem njihove primjedbe, ali kad dođemo na teren, disciplina je obavezna. To je i preduslov za postizanje vrhunskih rezultata.

**Osim što je učio od brata Momira, Nikola kaže da je kod mnogobrojnih trenera najveću pažnju obraćao na njihove loše strane.**

- Imao sam puno trenera, sa puno njih pričao, razmjenjivao mišljenja. Svi su oni uticali na moju karijeru, ali uvijek mi je bilo stalo da učim kako ne treba raditi. Dobre stvari shvatao sam kao neku neminovnost i prihvatao ih na svoj način. Smatram da svaki trener mora da ima svoju viziju košarke, svaka kopija je loša kopija. Ako bih od svih trenera birao idola, onda bih pomenuo neprikosnovenog Dudu Ivkovića. To je najveći gospodin u trenerskoj klupi, uvijek odmjeren u svemu, ali uvijek maksimalno koncentrisan, sa rješenjem u svakom momentu. Drago mi je i da moja ekipa igra na sličan način kao ekipe mog dugogodišnjeg saigrača i velikog prijatelja Duška Ivanovića - podjednako dobro u gostima i kod kuće. To nije krasilo ekipu Budućnosti kada smo mi igrali u njoj.

**Kako jedan uspjeh obično prati i drugi, nakon osvajanja titule prvaka Jugoslavije Milatović je dobio poziv od selektora ženske reprezentacije Miroslava Popova da mu asistira u radu nacionalnog tima koji se priprema za Svjetsko prvenstvo u Kini.**

- Poslije titule dolaze poređenja i pohvale koje mi izuzetno gode. Jedno od tih priznanja svakako je poziv selektora Popova da mu pomožem u radu sa reprezentacijom. To je veliki podstrek za moju dalju karijeru, velika čast, san svakog igrača i trenera svakako je igrati u reprezentaciji ili biti u njenom stručnom štabu. Nadam se da ću dosta doprinijeti da postignemo dobar rezultat na Svjetskom prvenstvu - zaključuje Nikola Milatović. **A. Vučković**

Treneri se dele na dobre i loše, a ne na one koji rade u zemlji i inostranstvu

# Prvenstvo Jugoslavije osvojio je prvi tim Partizana - tvrdi Vujošević

Trener Duško Vujošević je po svojoj autentičnosti specifična ličnost naše košarke. Sa 27 godina osvojio je prvenstvo stare Jugoslavije, a bilo mu je 30 godina kada je sa Partizanom osvojio Kup Korača i domaći Kup. Činilo se da će trofeji dolaziti u nizu. Međutim, usledilo je 13 godina pauze, da bi ove godine duplom krunom i trijumfalnim pobeđama nad favorizovanom ekipom Budućnosti, post bio završen.

**Pitamo ga kako to je tako mlad, sa svega 17 godina, počeo da se bavi trenerškim poslom.**

- Košarkom sam počeo da se bavim kao igrač u mlađim kategorijama Partizana. Ubrzo je postala moja najveća ljubav i kad su me kao igrači kroz selekciju eliminisali, u meni je postojala potreba da u njoj ostanem u drugoj ulozi.

**Dupla kruna je stigla u Beograd posle pet godina. U toku sezone bilo je i uspona i padova, ali na kraju ste se vi radovali.**

- Osvajanje titule prvaka i Kupa je veliki uspeh, ali taj uspeh nije samo moj. Duplu krunu osvojio je prvi tim košarkaškog kluba Partizan, koji je kroz težak trenažni ciklus, kroz uspone i padove tokom sezone, uspeo da se izdigne iznad svega i da se u završnici sezone materijalizuje naporan rad i trijumfalno završi takmičarsku godinu. Uspeh je utoliko veći, ukoliko se zna da je podgorička Budućnost pred početak takmičenja važila za favorita, da je finalni turnir Kupa igran na njihovom terenu i da su Podgoričani pred početak finalne serije plej-ofa imali prednost domaćeg terena. Česte smene trenera postale su praksa u nekim klubovima. UKTJ će pokušati da tome stane na put.

Treneri se bave takvom vrstom posla koja mora da se posmatra dinamički. Rezultatski neuspesi ekipe, krize u odnosima, porazi sa velikom razlikom, mogu da budu stvari koje dovode do smene trenera. Trener se svesno opredelio za zanimanje koje sadrži tu vrstu rizika. Međutim, ne treba ići u drugi krajnost. I to ne iz sentimentalnosti preme trenerima, i koliko je promena trenera prvo sredstvo za rešavanje krize, to vrlo brzo proizvodi nestabilnost kluba, kod igrača se razvija alibi psihologija, jer znaju da će u slučaju njihovog lošeg ra-



Najava šampionske titule - kup u Podgorici

da prvo stradati neko drugi. Naravno, trener ne može da bude amnestiran od odgovornosti, ali njegova smena je poslednje sredstvo kojim treba pribegavati. S obzirom na to da u našoj košarci ne postoji trenerski sindikat, UKTJ bi trebalo da na neki način zaštiti svoje članove. Ugovor između kluba i trenera trebalo bi da bude deponovan u Udruženju i da bude jedan od uslova za izdavanje licence. Ukoliko dolazi do smene trenera, u institucijama mora da postoji mehanizam koji obezbeđuje realizovanje finansijskog dela ugovora. Nema drugog načina zaštite naše struke.

**Da UKTJ dobro radi, pokazuje i nedavno održani međunarodni seminar čiji su predavači bili najpoznatiji američki stručnjaci.**

- Seminar je bio zaista sjajan, kao i neki u prošlosti, kada su predavači bili profesor Aleksandar Nikolić i drugi naši najkvalitetniji treneri.

**U javnosti se često pojavljuje teza da su naši treneri koji rade u inostranstvu viša kategorija od kolega koji vode domaće klubove. Šta mislite o tome?**

- Svako ima pravo na svoje mišljenje ma koliko ono bilo glupo. Na neki način postali smo košarkaška provincija, u koju se ulazi uspehom jugoslovenskog duha i da su jugoslovenski treneri „izmislili“ evropsku košarku. Počevši od utemeljivača jugoslovenske škole košarke, le-

gendarnog profesora Aleksandra Nikolića, preko mnogobrojnih titula i trofeja, naši stručnjaci vladaju Evropom sve do danas. Sakota je prvak Grčke, u Španiji je Duško Ivanović u plej-ofu pobedio Božu Maljkovića. U Nemačkoj Mutavdžić Pešića, nadam se da će Tanjević u Francuskoj takođe osvojiti titulu. Željko Obradović je peti put prvak Evrope. Naša reprezentacija predvođena novim selektorom Pešićem takođe vlada kontinentom. Moglo bi još da se nabraja... I jugoslovenska liga ponovo je postala veoma kvalitetna, zahvaljujući tome što se ovde, ponovo veoma kvalitetno radi. Iz ličnog primera znam da ovde ima trenera koji imaju ponuda i sa uspehom bi mogli da rade u inostranstvu, ali preferiraju da ostanu ovde. Svaka podela naših trenera, čiji je kriterijum gde se radi, je veštačka i zlonamerna.

**Vratili su se u Partizan u trenutku kada je na jednu od rukovodećih pozicija došao Predrag Danilović, na čije ste igračko formiranje, možda i presudno uticali. Kako kod vas funkcioniše prijateljstvo i posao?**

- Danilović i Divac jesu moji prijatelji, ali to sigurno nije bilo presudno u njihovom izboru trenera za posao u koji ulazu svoje ime i novac. Posao je takve vrste da će trajati sigurno kraće od prijateljstva, a kada mu dode kraj, on to prijateljstvo siguran sam, neće pokvariti.

**B. Ostojić**



Na kraju školske godine

# Zadovoljstvo postignutim

U Višoj košarkaškoj školi, kao i na drugim višim školama i fakultetima, godina se privodi kraju. Sumiraju se rezultati iz proteklih semestara i može se reći da su zadovoljni postignutim. Jedan od razloga je što je gotovo pola prve generacije diplomiralo, tačnije 8 - 10 studenata već ima zvanje viši košarkaški trener, a isto toliko će ih postati ovih dana. Novina je, da će od sada, diplomski radovi biti dostupni svim trenerima, i kao podstrek i kao zanimljivo štivo. Već u ovom broju Trenera mogu se pročitati radovi Slobodana Kocića i Predraga Marinkovića, koji su prvi među redovnim studentima. Jedan diplomski je iz društvenih aktivnosti, a drugi komparativna analiza sa dva Evropska prvenstva.

Sto se tiče studenata koji još neće diplomirati, oni imaju koncentrisanu nastavu - oblik praktičnog rada, gde su predavači naši najjeminentniji treneri. Zasad se ne zna ko će održati predavanja, s obzirom na angažovanja u klubovima. Praktičan rad, na terenu, odžan je od 22. do 26. juna. Nakon toga, od 1. jula sledi pedagoška praksa. VKS sada ima već tri generacije različitih profila, tako da će biti teško smestiti oko 130 studenata na

desetodnevnu praksu u Beogradu, na Fruškoj gori i u kampovima, onim kvalitetnim sa znakom KSS: YUBA i KASTA.

Takođe, završena su i dva tečaja. Jedan je za operativne trenera, koji ima oko 50 polaznika, a drugi, organizovan prvi put, za sportskog menadžera, koji je imao fond od 120 časova. Trebalo je da paralelno sa ovim, bude održan i tečaj za organizatora sportskog poslovanja, ali nije bilo zainteresovanih, bez obzira što je po Zakonu o sportu obavezan, na to ne može da se bavi rukovođenjem sportom, ako nije kvalifikovan za to. Tečaj se organizuje u skladu sa Zakonom o sportu Republike Srbije i na osnovu ovlašćenja Ministarstva prosvete i sporta. Uslov za upis ovog tečaja je završena viša škola. Zakonom o sportu propisano je da se stručnim radom u oblasti sporta mogu baviti samo sportski stručnjaci, odnosno oni koji su stručno osposobljena i imaju odgovarajuće zvanje. Organizacije u oblasti sporta, koje se registruju kao prduzeća ili ustanove, svoju delatnost mogu obavljati samo ako rukovođeća lica imaju zvanja sportski menadžer i organizator sportskih poslova, a Viša košarkaška škola je

dobila licencu da obrazuje stručnjake svih sportskih grana. Pred čelnicima VKS je veliki posao, jer treba angažovati veliki stručni tim različitih oblasti, a ono što je najbolje su predavači.

Oni koji bi, pak, želeli da steknu zvanje viši košarkaški trener, mogli su da se prijave na prvu godinu studija do 28. juna, (a uslovi su isti kao i prethodnih godina - budući studenti su dužni da dostave izvod iz matične knjige rođenih, lekarsko uverenje, diplomu o završenoj srednjoj školi i igračku biografiju overenu od strane kluba). Prijemni ispit, koji se sastoji od provere tehničko-taktičkog znanja i razgovora sa profesorima VKS, biće održan 1. jula. Upis će biti obavljen upravo ovih dana. Među budućim studentima, ove godine će se, najverovatnije, naći i stranci, jer već ima zainteresovanih iz Grčke, Urugvaja, i drugih zemalja. što samo potvrđuje da su naši stručnjaci među najboljima na svetu. Takođe, postoji veliki broj studenata koji se prebacuju sa drugih trenerskih škola, jer moraju da se doškoluju u stručnom smislu, a to mogu učiniti samo na VKS, jer odgovara programima KSJ, KSS i UKTJ.

J. K.

Slobodan Kocić

## Uticaj međuljudskih odnosa u ekipi na rezultat

Opsednutost trenažnim procesom, tehničkim i taktičkim zamislima, predstavlja pravu zamku za trenere. Radu na polju međuljudskih odnosa u ekipi treba da se posveti podjednaka pažnja kao i tehničkim i taktičkim zamislima jer se trenerov rad nužno temelji na prepoznavanju, formiranju, održavanju i unapređivanju radne i emocionalne klime u ekipi.

Košarka je kvalitetna i komplikovana igra koja zahteva jednostavna rešenja u igri. Isto tako je potrebno i da odnosi, između ljudi koji se njom bave budu kvalitetni i jednostavni.

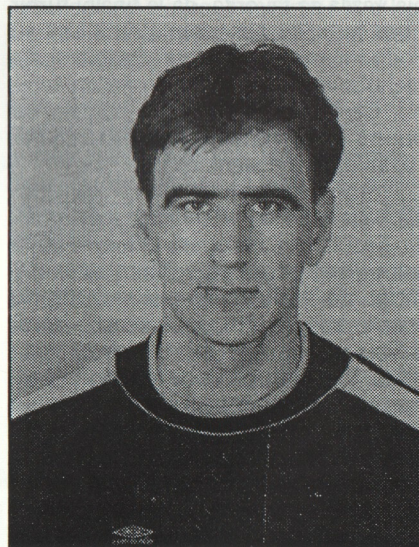
U kombinacijama faktora uspeha često se zapostavlja radna i emocionalna klima sportista što je ozbiljan propust. Uglavnom se navode faktori uspeha kao što su: sportska i stručna vrednost sportista i trenera, kvalitet tre-

nažnog procesa, uslovi rada, sreća, dobra organizacija kluba itd.

Nema sumnje da dobri međuljudski odnosi sportista pozitivno i u znatnoj meri utiču na rezultat ekipe, mada pojedini primeri iz prakse zavode i pokazuju da to i nije pravilo.

Ono što bi mogli reći o dobrim rezultatima koji su ostvareni u lošoj klimi jeste da su oni mogli biti još bolji i na lakši način postignuti sa dobrom klimom u ekipi. Očigledno je da se u tim ekipama i situacijama skoncentrisao veliki igrački i stručni kvalitet za koji i nije bio potreban kvalitetan međuljudski odnos među sportistima da bi se ostvario uspeh.

Pored toga, kvalitet ekipe određuje i kvalitet ostalih ekipa, tako da možemo pretpostaviti kakva je bila konkurencija kada su dobri rezultati ekipe



ostvareni sa lošom međuljudskom klimom u njoj.

Dalje, značaj međuljudskih odnosa u ekipi je minimalan u odnosu na veliku razliku u sportskom i stručnom kvalitetu ekipa. U takvim slučajevima moramo poći od činjenice da svi porazi nisu neuspesi. Ekipa sa dobrom klimom pretrpeće suđeni poraz sa manjom razlikom. Nekada i poraz sa malom razlikom u susretu sa ekipom sastavljenom od superiornijih sportista predstavlja značajan uspeh. U ovoj situaciji uticaj međuljudskih odnosa na rezultat značajan je ali ne i presudan.

Međutim, u susretu dve ekipe podjednake sportskih kvaliteta i približne sportske forme međuljudski odnosi imaju značajnu i presudnu ulogu. Kada znamo da u završnici takmičenja u velikom broju slučajeva učestvuju ekipe približno podjednake sportskih kvaliteta i sportske forme, onda je značaj rada na formiranju, održavanju i unapređenju radne i emocionalne klime izuzetno velik.

Iz iskustva mogu napisati da, pod dobrom klimom u jednoj ekipi možemo smatrati onu klimu u kojoj posle pobeđe nemamo nezadovoljnih sportista a posle poraza nemamo zadovoljnih sportista. Ovakvu klimu je teško uspostaviti jer ona znači ograničavanje ličnih želja i ciljeva (na primer, sportista je nezadovoljan što je njegov tim ostvario pobeđu, a on nije igrao ili je malo igrao. Usled loših odnosa u ekipi on se potajno nadao da će njegov tim bez njega izgubiti utakmicu i da će se tako pokazati kako se bez njega ne može pobeđivati. I obrnuto, sportista je zadovoljan i latentno raspoložen jer je njegov tim izgubio, a on nije igrao i na taj način se pokazalo da se bez njega navodno ne može).

Dobri međuljudski odnosi u ekipi su svojevrsni prirodni doping za sportistu. Dobra radna i emocionalna klima proizvodi dodatnu energiju za sportistu, a samim tim povećava i opštu snagu tima.

U budućnosti ekipnog vrhunskog sporta, zbog sve veće komercijalizacije sporta, međuljudskim odnosima preči destrukcija. Od sportiste će se sve više očekivati pobeđe i rekordi, a sve manje će se pitati kako se osećaju. Stoga smatram da se sve više treba posvećivati problematici međuljudskih odnosa jer su dobri međuljudski odnosi u ekipi pored ličnih motiva, želja, stavova i uverenja, značajan pokretač sportista i bitna karakteristika uspešnog i kvalitetnog života sportiste i trenera.

Ličnost trenera i sportiste kao i način vođenja ekipe predstavljaju ključni fenomen za objašnjenje i bolje razumevanje međuljudskih odnosa u ekipi. Osnovno pitanje koje se nameće uopšte u međuljudskim odnosima jeste: kakvi smo mi to ljudi? Odgovor možemo potražiti u strukturi ličnosti.

Postoji više definicija ličnosti ali se najčešće smatra da je „ličnost skup manifestnih i u velikoj meri stabilnih osobina, koje su integrisane kod svakog pojedinca na specifičan način“. Ličnost je



manje završen proizvod, a više proces i, iako ima postojna svojstva, ona se istovremeno neprestano menja.

Covek je kao ličnost jedinstven, kao društveno biće je kao i neki drugi ljudi, a kao biološka jedinka je kao i svi drugi ljudi. Iz ovoga proizilazi da trener treba da ima i različit pristup svakom igraču jer je svaki igrač na svoj način jedinstven. Mora se priznati da je takav različit pristup igračima veoma teško postići i da se na tome mora raditi.

Integrisane osobine kod pojedinca na specifičan način ukazuju na postojanje individualnih razlika. Pored integrisanosti na specifičan način, značajno je i to da su osobine kod različitih pojedinaca razvijene u različitim stepenu, a da je i stepen integrisanosti takođe različit kod različitih pojedinaca.

Kada su sportista i trener kvalitetne ličnosti, reakcija je jednostavna i lančana:

- kvalitetna ličnost sportiste i trenera formira, razvija i održava kvalitetne međuljudske odnose u ekipi:

- dobri odnosi među sportistima i trenerima formiraju, razvijaju i održavaju dobru radnu i emocionalnu klimu:

- dobra radna i emocionalna klima formira snažnu grupnu koheziju:

- snažna grupna kohezija uz igračke i stručni kvalitet članova ekipe predstavlja izuzetno snažnu ekipu:

- takva ekipa u susretu dve ekipe približnih igračkih i stručnih kvaliteta i sportske forme ima velike šanse za uspeh.

Iz ovoga vidimo da se pravilnom selekcijom sportista i trenera može predvideti kakvog će kvaliteta biti međuljudski odnosi u ekipi i kakav će tok imati.

Na međuljudske odnose uticaj konflikata je velik. Bili oni destruktivni ili konstruktivni, otvoreni ili skriveni, lični ili grupni, konflikti se trebaju pravovremeno uočavati, rešavati a u zavisnosti od njihove prirode ponekad i sprečiti. Konflikt uvek ukazuje na situaciju u kojoj postoje suprotna zbivanja, interesi, želje, stavovi, obrasci ponašanja i trebaju se najozbiljnije shvatiti.

Raloga za nastajanje konflikata u ekipi je mnogo ali je najčešći razlog konflikta u ekipi jedna lopta a dvanaest želja igrača da ona bude u njihovim rukama. Iz te želje se mogu razviti zavist i ljubomora između sportista kao otežavajući faktor za formiranje dobre radne i emocionalne klime u ekipi.

Rešavanje konflikata je svojevrsna veština, bilo da rešavamo konflikt sa nekom osobom ili da posređujemo u rešavanju konflikta između drugih osoba.

Ova veština će u svestranoj ekspanziji košarke sve više biti potrebna trenerima. U rešavanju konflikata u ekipi predlažu se određena pravila kao obrasci fer borbe i u ovom slučaju odnose se na relacije sportista - sportista i trener - sportista, a mogu se primeniti i na rešavanje konflikta na drugim poljima života. Sve konflikte je nemoguće rešiti ali čim se uoči ozbiljan konflikt u ekipi potrebno je:

1. Upoznati drugu stranu ili strane u sukobu (njihovu moć, karakter itd.)
2. Tražiti razgovor (mora postojati želja da se konflikt reši)
3. Nastupati miroljubivo
4. Napadati problem, a ne osobu
5. Preuzeti odgovornost za svoje postupke
6. Usredsrediti se na ono što je u tom trenutku važno

**7. Poštovati tuđa osećanja.**

Iz iskustva mogu reći da veliki broj sportista želi da reši konflikt sa kolegom ali ne zna na koji način. Svakako da je prvi i najvažniji korak poziv na razgovor i dogovor. Mnogi sportisti izbegavaju da prvi pozovu drugu stranu u sukobu jer taj poziv doživljavaju kao svoju slabost. To je i osnovna greška jer poziv na razgovor predstavlja snagu nekoga, a ne njegovu slabost.

Radnu klimu u ekipi možemo definisati kao interakciju oblika odlučivanja i značajnih osobina ličnosti članova grupe.

Emocionalna klima se određuje na osnovu osnovnog emocionalnog tona u međuljudskim odnosima. Za određene klime u ekipi na osnovu bitnih odlika koriste se takvi pridevi kao što su: apatična, konfliktna, klima dobre saradnje, napeta, klima u kojoj prevladava neprijateljstvo itd.

Način odlučivanja i oblik vođenja su svakako najznačajniji aspekt odnosa u ekipi i grupne klime. Postoji više oblika vođenja ali najčešće razlikujemo autokratsko i demokratsko vođenje ekipe.

Kod autokratskog vođenja proces vođenja se odvija u jednom smeru: od trenera ka sportistima. Članovi tima predstavljaju izvršioce trenerovih zamisli, principa i njegovih planova i programa. Svoje zahteve trener iskazuje u formi kategoričkih instrukcija. Ovakav način vođenja je lakši i produktivniji od demokratskog ali na kraće periode. Autokratski način vođenja ekipe je idealna podloga za formiranje loše radne i emocionalne klime u ekipi.

Demokratsko vođenje se dopunjuje saradnjom. Trener zadržava svoju ulogu voditelja ali radni proces ne ide u jednom smeru nego je obeležen obostranom inicijativom. Demokratski način vođenja je teži ali je zato na duže periode produktivniji od autokratskog vođenja.

Demokratski način vođenja može biti zloupotrebljen od strane igrača prevelikim mešanjem u trenerov posao i stvaranjem podgrupa u ekipi sa suprotnim interesima. Upravo zbog toga smatram da je najproduktivniji način vođenja ekipe demokratski način sa elementima autokratskog.

Postupkom sociometrijske analize brzo i kvalitetno se mogu ispitati odnosi u grupi, grupna kohezija, položaj svakog pojedinca u grupi itd.

Pojam sociometrije prvi je upotrebio i razvio Jakob Moreno u knjizi „Ko će preživeti?“ U širem smislu sociometrija obuhvata svako merenje i kvantitativno prikazivanje društvenih pojava. U užem značenju pod sociometrijom se podrazumeva tehnika merenja stepena organizovanosti grupe u cilju sagledavanja međusobnih odnosa u njoj. Mo-

reno je uočio da se tokovi i stanja međusobnih odnosa unutar jedne grupe mogu otkriti i bolje razumeti pomoću sociometrijske analize odnosa.

Sociometrijski metod je veoma popularan u istraživanjima sportskih grupa ali se zbog svojih nedostataka može koristiti samo kao pomoćno sredstvo. Nedostatak sociometrijskih tehnika je u tome što pomoću njih dobijamo informacije od kojih bi ozbiljna sociološka analiza tek trebalo da dođe.

Sociometrijskom metodom sam se koristio u jednom delu istraživanja uticaja konflikata na međuljudske odnose u juniorskoj ekipi košarkaškog kluba Crvena zvezda gde sam radio kao trener.

Moram napomenuti da su mnoga

slična istraživanja u vezi sa socijalnim i igračkim statusom rađena i u drugim klubovima, i da svaki trener uz malo dobre volje i interesovanja može sprovesti istraživanje koje će mu pri radu biti od velike koristi.

Međutim, ono na šta nisam naišao u korišćenju literaturi jesu istraživanja u vezi sa registrovanjem, vrstom i uticaja konflikata na međuljudske odnose u ekipi tokom takmičarskog perioda. Registrovanje i praćenje konflikta sam vršio pomoću metode posmatranja i procenjivanja verbalne i neverbalne komunikacije između sportista. Naročito treba obratiti pažnju na neverbalnu komunikaciju jer se pomoću nje na lakši i tačniji način prenose emocije i osećanja.

**TABELA KONFLIKATA SPORTISTA U EKIPI**

IGRA	DESTRUKTIVAN	KONSTRUKTIVAN	SKRIVEN	ZA	ZA
				SARADNJU	PRIJATELJSTVO
A		B, G, D, \*, E, V, J, L*, K, L		B, G, I, D	B, I
B	K	A*, D, V*, E, Lj*	K"	A, J, I, V	A, Z
V	E	G, E*, A*, B	E	A, G, I, D	G, I
G	E*	A*		A, E, B, V	I, V
D		I, B*, A*, Lj*		A, B, I, E	I, G
\		A, J		A, D, I, G	L, Z
E	V*, J, Z, J*, Z, G	A*, B*, V, K*	V-, J", Z	A, Lj, I, J	Lj, K
G		V*, J, Z*		J, A, I, B	I, Z
Z	E*, E*	G, L*	E-	B, A, D, J	G, K
I		D*		B, A, J, E	A, G
J	E*, E	A*, G*, \*	E"	A, G, I, V	Z, D
K	B*	A* E	B"	A, J, E, B	G, I
L		A, A*, Z		A, B, E, I	\, I
Lj		B, D*		G, E, A, J	E

- \* INICIJATOR
- " OBOSTRAN SKRIVENI KONFLIKT
- JEDNOSTRAN SKRIVENI KONFLIKT



Istraživanja sam sproveo bez znanja igrača. Time sam smatrao da će iskrenost, istinitost i spontanost prilikom razgovora i razvoja događaja biti na visokom nivou. U suprotnom nedostaci testa mogli su doći do punog izražaja. Na primer, da sam im rekao da ispitujem uticaj konflikta na međuljudske odnose onda bi svi izbegavali konflikte u strahu da ih ne označim kao konfliktnu ličnost.

Za analizu sam uzeo 14 igrača adolescentskog uzrasta od 17 i 18 godina. U okviru periodizacije treninga sociometrijski test sam sproveo za vreme druge faze pripremnog perioda. Registrovanje i analizu konflikata počeo sam i sproveo u toku takmičarskog perioda kada je tenzija veća i kada klima u ekipi prolazi kroz mnoge testove (porazi, pobjede, veća psihološka opterećenja).

Najpre sam sociometrijskim testom koji se zbog tajnosti sastojao od usmenih pitanja došao do određenih saznanja. Pitanja su bila:

Koga bi izabrao za cimere u trokrevetnoj sobi? i

Sa kim bi najradije igrao u petarci?

Ciljevi su mi bili da na osnovu dobijenih odgovora odredim igrača sa najvećim socijalnim statusom kao i igrača sa najvećim igračkim statusom u ekipi. Pored toga interesovalo me je da li će igrač u petorku u kojoj bi najradije igrao izabrati svog saigrača sa kojim se najviše druži. I na kraju, kako konflikti utiču na međuljudske odnose u našoj ekipi i koji igrači će biti najčešće suprotstavljene strane u konfliktu. Usmena ispitivanja i beleženja sproveo sam u periodu od tri nedelje.

Zatim sam osmislio, formirao i vodio tablicu konflikata koja je jasno pokazivala stanje odnosa među igračima i pomogla mi da u velikoj meri kontrolišem, intervenišem i na neki način upravljam odnosima među njima. Na koji način? Jednostavno, uočavanjem pojave i vrste konflikta znao sam kako da se postavim prema njima. Tako na primer, posle jednog destruktivnog konflikta između dva kvalitetna igrača koji su se izvređali i skoro potukli, njihovi odnosi su se toliko pogoršali da nisu hteli da sarađuju na terenu. U situacijama kada se jedan od njih nalazio u očigledno dobroj poziciji za prijem lopte drugi nije hteo da mu dobaci loptu. Pred nama se nalazila utakmica na kojoj nam je njihova saradnja bila veoma potrebna. Pozvao sam ih na razgovor i posle dužeg razgovora rešili smo problem na zadovoljstvo svih. Na utakmici smo ostvarili pobjedu u kojoj su oba igrača imala zapažen doprinos i saradnju.

Ako ne znate koje su i da li su strane u konfliktu, a dajete podršku jednoj strani, automatski ćete biti uvučeni u

konflikt bez velike šanse da ga rešite. Za konflikte u vrhunskom sportu osnovno je da se brzo i pravovremeno reše jer povlače za sobom nepotrebno trošenje energije i formiranje loše radne i emocionalne klime.

Jednu vrstu konflikta je veoma važno otkriti i registrovati u ekipi. To su skriveni konflikti. Oni su i najteži za rešavanje jer se baziraju na osećanjima da li vam se neko dopada kao osoba ili ne, odnosno da li neku osobu na osnovu njene pojave i ponašanja prihvatate ili ne. Skriveni konflikti su i idealna podloga za razvoj destruktivnog konflikta što je pokazalo i ovo istraživanje. Skriveni konflikti mogu biti jednostrani i obostrani. Jedno od mogućih rešenja takvih konflikata treba potražiti u pronalazenju zajedničkog cilja i interesa. Nakon registrovanja obostranog skriveneog konflikta, pozvao sam igrače na razgovor i stavio sam im do znanja da znam da jedan drugog „baš ne vole“, ali da zajedno ne smemo dozvoliti da se to održi na njihovu saradnju i požrtvovanje. Insistiranje da se oni poštuju među sobom pogrešno je i uzaludno ali im jasno treba staviti do znanja da njihova prirodna netrpeljivost ne sme negativno uticati na saradnju na terenu i na igru celog tima.

Tablica pokazuje pojavu većeg broja konflikata u ekipi što je karakteristično za ovaj uzrast gde je emotivni kontakt veći nego kod zrelih osoba. Pored toga, način rukovođenja za koji sam se odlučio, bio je demokratski sa elementima autokratskog, što je igračima dalo dosta prostora da iskažu svoje emocije i kreativnost na treningu. Praksa je pokazala da je pogrešna pretpostavka da je jedna vrsta vođenja najbolja u svim situacijama a da je demokratski način vođenja teži, složeniji ali zato produktivniji. Dogovorili smo se da se na utakmicama uzdržavamo od bilo kakvih konflikata jer jednostavno nemamo prostora, energije a ni vremena da ih rešavamo. Sve što imamo rešavaćemo na treningu. U ovom slučaju to se pokazalo kao ispravna odluka jer smo ostvarili rezultat van svih naših očekivanja.

Sociometrijskom analizom iz tablice možemo videti da najveći igrački i socijalni status u ekipi nije imao samo jedan igrač, što je govorilo, a kasnije se i pokazalo da ekipa nije imala pravog vođu na terenu. Takođe, možemo videti da je igrač osoba sa najviše izbora za najboljeg prijatelja u ekipi, a da najveći igrački status u ekipi ima igrač A koga su svi izabrali za saradnju na terenu. Zatim, da je osoba koja je najviše sklona destruktivnom konfliktu igrač E. Igrač E ima i najviše skrivenih konflikata. Iz tabele možemo videti da je u destruktivne konflikte ulazio najčešće sa igračima sa

kojima ima i skriveni konflikt. Igrač A sa najvećim igračkim statusom u ekipi ujedno je imao i najviše konstruktivnih konflikata što sam povezao sa njegovim izraženim temperamentom. Najomiljeniji igrač I je imao najmanje konflikata bilo koje vrste i visok igrački status. Ono što sam primetio jeste da mu kolege zarad dobrih odnosa tolerišu neke stvari što je on ponekad zloupotrebljavao.

Zanimljivo je da igrači G, D, Đ, E, L, Z i J svoje prve poželjne cimere nisu uzeli u obzir prilikom izbora igrača za saradnju. Na ovom primeru još jednom se potvrđuje ispravna teza da je prijateljstvo jedna sam posao druga interakcija i da ih ne treba mešati. Danas imamo mnogo primera gde je merilo dobijanja nekog posla prijateljstvo sa nekim a ne stručna vrednost, i zato su svi na gubitku. Ljudi od poverenja su na mnogim mestima zamenili ljude od znanja.

Kada god bi se pojavio destruktivni konflikt, on bi izazvao određena negativna strujanja u emocionalnoj klimi. Međutim, primetio sam da je u ovoj ekipi na radnu klimu destruktivni konflikt delovao kao stimulans. Posle destruktivnog konflikta lica su bila smrknuta ali je zato angažovanost na treningu bila veća u odnosu na situaciju pre konflikta. Opšta saradnja je bila slabija, a između strana u konfliktu nije ni postojala. Posle destruktivnog konflikta na treningu se u vazduhu osećala neka napetost i nervoza. Taj problem smo rešavali sastancima i razgovorima gde je dolazilo do svojevrstnih abregovanja i gde smo otvoreno govorili o problemima. Sa stranama u konfliktu sam održavao posebne sastanke.

Svi destruktivni konflikti u ovoj ekipi razvili su se iz početka konstruktivnih konflikata kada je jedna strana u sukobu umesto problema počela da napada ličnost druge strane u sukobu. Na osnovu registrovanja konflikata pokazalo se da su to u glavnom igrači kod kojih sam prethodno registrovao skriveni konflikt.

Takođe, uočio sam da je selekcija dobacivanja lopte između igrača na treningu i utakmici značajan pokazatelj stanja međuljudskih odnosa u ekipi.

Za konstruktivne konflikte postavili smo jasna pravila i tražio sam da se rešavaju snagom argumenta, a da svakog treba saslušati bez potcenjivanja. Konstruktivni konflikti u ovoj ekipi su izazivali pozitivna strujanja u emocionalnoj klimi i poboljšanu radnu klimu u odnosu na situaciju pre konflikta. Igrači su bili raspoloženiji, vredniji i angažovaniji posle svakog, na miran način rešenog konflikta.

Nijedan igrač nije imao stipendije pa tako novac kao bitan uzrok konflikta u ekipi nije mogao imati značajniji uticaj.

Dragan Marinković

# KOMPARATIVNA ANALIZA PRIMENE I EFIKASNOSTI NAČINA ŠUTIRANJA NA FINALNOM DELU EVROPSKOG PRVENSTVA 1999. i 2001.

U ovom radu upoređivana je primena i efikasnost načina šutiranja na finalnom delu evropskih prvenstava 1999. i 2001. godine. Za komparaciju je korišćen prethodni diplomski rad koji je obradio način i efikasnost šutiranja na Evropskom prvenstvu 1999. u Francuskoj.

Komparcijom analize primene i efikasnosti načina šutiranja između poslednja dva evropska prvenstva dolazimo do saznanja da treba insistirati na univerzalnosti igrača u pogledu šuta, naravno kad isti to mogu. Saznanja nas upućuju na korišćenje najprostijih akcionih celina za realizaciju napada. U trenajnom procesu trebalo bi ova saznanja najviše koristiti.

Pogodak je krajnji cilj košarkaške igre i to već dovoljno govori o značaju šuta. Ujedno je i najatraktivniji element košarkaške igre, pa ga zato i gledaoci najviše cene.

„Bez obzira na to koliko ste dobro obavili sve drugo, ako niste u stanju da ubacite loptu u koš, nećete odneti veliki broj pobeda protiv timova koji to dobro rade i znaju. Zbog toga se šutiranje na koš mora vežbati na svakom treningu.“

Ovaj citat Džona Vudena („Moderna košarka“) najbolje govori da šut zauzima centralno mesto među napadačkim elementima košarkaške igre.

Da bi vreme treninga što racionalnije iskoristili, moramo da znamo koji faktori utiču na efikasnost šuta. To su pre svega: tehnika šuta, koncentracija igrača, fizičke predispozicije, psihološke karakteristike i selekcija šuta.

U istraživanju posmatrana je tehnika šuta, karakter kretanja prilikom šutiranja i rastojanje odakle je šut upućen.

**Predmet** je istraživanje u radu bile su promene evropske košarke preko najboljih reprezentacija na poslednja dva evropska prvenstva. Promene se odnose na šut (tehnika šuta, karakter kretanja prilikom šutiranja i rastojanje odakle je šut upućen).

**Cilj** istraživanja je bio da se utvrdi postojanja (ili nepostojanja) razlike (ili stagnacije) evropske košarke između dva šampionata 1999. i 2001. godine. Razlika se ogleda u efikasnosti, tehnici šutiranja, poziciji u timu (centri i spoljni igrači) i rastojanja odakle je šutirano.

**Osnovni zadatak** rada bila je komparacija istih parametara i izvođe-



nje zaključka prema posmatranim parametrima.

## UZORAK I KRITERIJUMI ANALIZE

Uzorak na kojem je rađeno glavno istraživanje je nedavno završeno prvenstvo u Turskoj i to finalni deo. Plasman reprezentacija po takmičarskom rezultatu je: Jugoslavija, Turska, Španija, Nemačka. Analizirane su sledeće četiri utakmice

- polufinale: Nemačka - Turska 78:79
- polufinale: Jugoslavija - Španija 78:65
- za treće mesto: Nemačka - Španija 90:99
- za prvo mesto: Turska - Jugoslavija 69:78

Metodom posmatranja analizirani su svi šutevi prema određenim kriterijumima. Svi su pojedinačno „skidani“ sa video kasete. Pomogla je i zvanična statistika koju smo uporedili sa onom koju smo „skinuli“.

Kriterijumi po kojima je šut ispitivan je sledeći:

- **Pozicija u timu.** Svi igrači su podeľjeni na centre i spoljne igrače.
- **Rastojanje** sa koje je šut upućen. Opredelili smo se za rastojanje do 3 metra od koša, rastojanje od 3 metra do 6,25 metra i rastojanje veće od 6,25 metra (popularna „trojka“):
- **Tip šuta.** Podrazumeva tehniku rade ruku i nogu. Kad su ruke u pitanju najviše problema je bilo sa rastojanja do 3 metra, jer se tu dobijaju najraznovrsniji načini šutiranja (odozgo, bočno, odo-

zdo...). Kao rad nogu evidentiran je dvo-korak, polukorak i naskok (jedan i dva kontakta). Zbog raznovrsnosti centarske tehnike posmatrani su šutevi kojima je prethodila igra leđima i igra licem:

- **Iz mesta ili kretanja.** Šutevi iz mesta su oni gde nema nikakvog pomeranja nogu (sem pasivnog pivota) i tela po prijemu lopte. Ako je bilo kretanja driblingom pre šuta ili ulaz uz zaustavljanje po prijemu lopte smatrano je kretanjem.

- **Otežanje.** Svi šutevi preko ruke ili bilo kakvo ometanje igrača napada od strane igrača odbrane smatrani su šutevima „pod pritiskom“. Svi ostali su bili otvoreni.

- **Količina driblinga.** Posmatrali smo šuteve kojima nije prethodio dribling, kojima je prethodio jedan, dva i više driblinga.

- **Način zaustavljanja.** Korišćena su zaustavljanja u jednom ili dva kontakta.

- **Efikasnost.** Sve ovo je upoređivano po kriterijumu efikasnosti i na taj način i uticaj na takmičarski rezultat.

- **Korišćenje finti.** Posmatrano je da li igrač koristio fintu pre šuta, ne ulazeći u to koju je fintu koristio (finta šuta, finta dodavanja ili finta prodora).

Rezultati su prikazani po tabelama koje su sortirane po ekipama, protivnicima i rastojanjima odakle su šutevi upućeni. Globalni zaključci su izvođeni iz sumarnih i uporednih tabela. Sumarne i uporedne tabele su predstavljene zbog preglednosti u delu gde je analiza i diskusija dobijenih rezultata. (Zbog uštede u prostoru u ovom prikazu tabele nisu prezentovane)

## REZULTATI I ANALIZA ŠUTIRANJA

### Analiza efikasnosti šutiranja centara do 3m

Ukupna efikasnost centara iz ovog polja je 56% (55-94). Najveću efikasnost su prikazali centri Nemačke, čak 71% (22-31). Oni imaju najveći broj pokušaja iz tog polja i to uglavnom pod pritiskom - 28. Interesantno je da je podjednak broj pokušaja iz igre licem - 11, leđima - 10, ali i šut posle uhvaćene lopte u napadu - 10. Razlika je očigledna zahvaljujući visini njihovih igrača (Femerling, Bredli i Novicki). Dosta su igrali licem, ali to je zasluga Novickog, koji podjednako dobro koristi sve tehnike šutiranja.

Naši centri imaju najmanji broj pokušaja sa ove distance - 14, uz efikasnost od 43%. Više su igrali leđima - 8 nego licem - 4, uz 2 šuta posle uhvaćene lopte. Leđima su igrali Tomašević i Tarlač, a Drobniak licem.

Poredak tehnike nogu po uspešnosti kada ih upotrebljavaju centri je sledeći: dvokorak 72% (13-18), polukorak 60% (3-5), naskok 53% (30-57). Ipak centri najviše koriste tehniku naskoka, 57 pokušaja, a to je 61% od svih upućenih šuteva u zoni od 3 metra. Uglavnom je većina šuteva bila pod pritiskom - 85, otvorenih 9 i svi su uspešni. Efikasnost pod pritiskom je 54%.

Na drugom mestu po efikasnosti su Španci - 65% (17-26). To mogu da zahvale Gasolu koji se pokazao izuzetno efikasnim u svim elementima šutiranja.

Znatno manje efikasni su bili centri turske reprezentacije - 43% (10-23), ali ključ njihovog uspeha leži u drugim šuterskim elementima o čemu će biti reči kasnije. Ono što je interesantno za šut do 3 metra je da ekipe koje su bile bolje plasirane imaju slabiju efikasnost sa ove distance.

## Efikasnost šutiranja spoljnih igrača do 3m

Ukupna efikasnost spoljnih igrača sa ove udaljenosti je 60% (59-99). Prednjačili su igrači reprezentacije Jugoslavije - 29 pokušaja sa procentom 62. Otvorenih šuteva je bilo 4 i svi su realizovani. Karakteristično je da su spoljni igrači igrali licem mnogo više nego leđima (91-4).

Što se tiče tehnike nogu najviše je korišćen dvokorak - 54, zatim naskok šut - 34, a na poslednjem mestu je polukorak - 7. Najefikasniji šut je bio iz polukoraka - 86%, zatim sledi naskok šut - 62% i na kraju dvokorak - 52%. Šut iz dvokoraka je najsporija moguća realizacija pa verovatno i otuda razlika u efikasnosti ove tehnike u odnosu na ostale - naskok šut.

## Efikasnost šutiranja centara od 3 do 6.25m

Efikasnost centara iz ovog polja je 42% (16-38). I ovde je veći broj pokušaja pod pritiskom - 27 u odnosu na 11 otvorenih, ali je efikasnost otvorenih šuteva znatno veća - 73% u odnosu na efikasnost šuta pod pritiskom - 30%. Šut iz mesta - 53% (9-17), iz kretanja 33% (7-21). Odmah pada u oči da je šut iz kretanja bio više korišćen, zbog jakih odbrana. Napravljen je najveći pomak kad je šut centara u pitanju, opet zahvaljujući reprezentaciji Nemačke i Dirku Novickom, koji je u stvari šutirao u svim

zonama šuta i sa najraznovrsnijom tehnikom šuta.

Kad su u pitanju slobodna bacanja uspešnost je 70% (66-94). Najviše pokušaja sa linije slobodnih bacanja imaju Nemci - 42, zatim Španci - 28, Turci - 14 i na kraju Jugosloveni sa samo 10 pokušaja.

Ukupna efikasnost iz ovog polja je 36% (32-90). Najefikasniji su bili igrači reprezentacije Jugoslavije - 52%. Sledi reprezentativci Španije - 46%, reprezentativci Turske - 28% i Nemačke - 17%. Upadljivo je da Jugoslavija ima najbolju spoljnu liniju - Stojaković, Bodiroga.

Kao što se vidi Jugoslavija je imala najveću efikasnost, ali i najveći broj pokušaja. Možda ovde leži ključ osvajanja evropskog zlata.

Efikasnost šuta sa linije slobodnih bacanja je bila 73%. Jugosloveni su najviše šutirali slobodna bacanja - 42, od ukupno 103 koliko su izvodile sve ekipe.



Sve to zahvaljujući Dejanu Bodirogi, koji je i najefikasniji igrač prvenstva u ovom elementu.

Evo i prikaza po ekipama.

## Efikasnost šutiranja centara preko 6.25m

Uspešnost iz ove zone je 49% (20-41). Ovog puta je Španija prednjačila u pokušajima - 14 i ostvarila 50%. Jugoslavija je imala 33%, Nemačka - 70%, a Turska - 36%.

Karakteristično je da prednjači šut iz mesta - 52% (16-31), u odnosu na šut iz

kretanja - 40% (4-10). Uglavnom su to bile povratne lopte koje su centri odmah šutirali. I ovde se primećuje napredak u igri centara i to u smislu raznovrsnosti tehnike šuta. Prednjačili su igrači Nemačke i turske reprezentacije sa svojim NBA igračima. Kod Jugoslovena je uglavnom šutirao Drobniak i to šut iz mesta.

## Analiza efikasnosti šutiranja spoljnih igrača preko 6.25m

Ukupna efikasnost je 30% (36-122). Očigledno je da su spoljni igrači šutirali dosta „trojki“ i bili su efikasni kao i za dva poena. Najefikasniji su bili reprezentativci Turske - 33%, reprezentativci Jugoslavije - 32%, Nemačke - 29%, Španije - 23%.

## ANALIZA PRIMENE I EFIKASNOSTI IZ POJEDINIH POLJA

### Komentar ukupne efikasnosti do 3m

Ukupna efikasnost iz ovog polja je 59% (114-193) nešto bolje nego na prošlom prvenstvu - 57%. Uglavnom su to bili šutevi pod pritiskom - 171 sa uspešnošću od 54%. Onih bez pritiska je bilo 22 i svi su bili uspešni.

Od tehnike nogu najefikasniji je bio polukorak - 75%, ali je i najmanje korišćen. Sledi dvokorak sa 57% efikasnosti i 72 pokušaja šuta i na kraju naskoka 56% i najvećim brojem pokušaja šuta - 91. Naskok su igrači najviše koristili, što je i logično zbog igre na malom prostoru. Uglavnom su to bili šutevi pod pritiskom - 81.

### Komentar ukupne efikasnosti od 3 do 6.25m

Ukupna efikasnost iz ovog polja je 37% (48-128). Mnogo više se koristio šut iz kretanja - 88, nego iz mesta - 29, ali to je posledica jakih odbrana. Zauzastavljanje u dva kontakta se više koristilo nego zauzastavljanje u jednom kontaktu - 61:27, a bilo je i efikasnije - 36:33%.

Možda i ovde treba tražiti razlog uspeha naše reprezentacije, bar kad je šut u pitanju. Prednjačili su igrači spoljne linije: Šćepanović, Stojaković, Bodiroga, Gurović.

Uostalom šut sa ove distance je uvek krasio igrače sa ovih prostora.

### Komentar ukupne efikasnosti preko 6.25m

Ukupna efikasnost iz ovog polja je

34%. Broj upućenih lopti je bio na ovom prvenstvu - 163. Mnogo više je korišćen šut iz mesta - 115, u odnosu na šut gde je usledilo neko kretanje pre šuta - 48. Opet se zaustavljanje u dva kontakta više koristilo - 33, a u jednom kontaktu 15 puta.

## Analiza i komentar efikasnosti šutiranja pojedinih pozicija i pod određenim pritiskom

Ukupna efikasnost šutiranja na ovom prvenstvu je 45%. Efikasnost otvorenih šuteva je 52%, a onih pod pritiskom je 43%. Najbolju efikasnost ima reprezentacija Jugoslavije 47%, takođe i najbolju efikasnost kod šuteva pod pritiskom - 45%, dok je reprezentacija Španije najbolja pri otvorenim šutevima - 58%.

Ukupna efikasnost iz polja do 3 metra je 59% (114-193), otvoreni šutevi sa 100% uspešnosti (22-22), dok je uspešnost šuteva pod pritiskom bila 54% (92-171). Izdvojila se reprezentacija Nemačke sa 59% (30-51).

Efikasnost šuta sa distance od 3 do 6.25m je 37% (48-128); otvorenih 50% uspešnosti (14-28), pod pritiskom 34% (34-100). Ovde je reprezentacija Jugoslavije ubedljivo prva; ukupna uspešnost 51%, otvoreni šut 78%, a pod pritiskom 42%.

Kad je šut sa distance preko 6.25m u pitanju ukupna efikasnost je 34%; otvoreni šut - 38%, pod pritiskom 32%.

Slobodna bacanja su izvođena sa 72% uspešnosti. Reprezentativci Turske su prikazali zavidnu efikasnost od 72%, a reprezentativci Španije su imali najveći broj pokušaja - 58.

Pokušano je upoređivanje šuta spoljnih igrača i centara. Efikasnost centara je znatno bolja - 53% (91-173) od spoljnih igrača - 41% (127-311). Ovo potvrđuje nepisano pravilo da je uvek sigurnije igrati na centre.

Kad je u pitanju rastojanje do 3 metra uspešniji su spoljni igrači 60%; centri 56%. Razlog bolje efikasnosti spoljnih igrača leži u činjenici da je bilo dosta otvorenih šuteva iz kontranapada.

Analizom šuta sa rastojanja od 3 do

6.25m dolazimo do zaključka da su centri bili uspešniji od spoljnih igrača: 42% (16-38) : 36% (32-90). Već na prvi pogled vidimo da su spoljni igrači mnogo više šutirali.

Centri su pokazali veću efikasnost od spoljnih igrača i sa rastojanja preko 6.25m; centri 49% (20-41), spoljni 30% (36-122).

Kod slobodnih bacanja su bili efikasniji spoljni igrači 73% (75-103), a centri 70% (66-94).

## Analiza i komentar raspodele upućenih lopti prema rastojanjima od koša i profila igre po mestu u timu (u odnosu na tehniku šutiranja)

Ovog puta smo posmatrali način korišćenja tehnike šutiranja. Kriterijumi su: rastojanje od koša, nivo pritiska, da li je iz igre licem ili leđima ili nešto treće.

Posmatrajući šutiranje centara dolazimo do sledećih podataka: 54% šuta je bilo do 3 metra, sa rastojanja od 3 do 6.25m 22%, a sa rastojanja preko 6.25m 24%. Otvorenih šuteva je bilo 23% i to su centri znali uspešno da iskoriste. Najviše otvorenih šuteva je bilo sa rastojanja preko 6.25 metra. Ovo je veoma značajno, jer onda ima smisla učiti centre da šutiraju sa većih rastojanja. Normalno to ipak zavisi od individualnih šuterskih sposobnosti igrača. Jugoslovenski centri su šutirali baš po ovom modelu:

- do 3 metra 54%
- od 3 do 6.25 metra 23%
- preko 6.25 metra 23%

Spoljni igrači su šutirali na sledeći način:

- do 3 metra 32%
- od 3 do 6.25 metra 29%
- preko 6.25 metra 39%, od svih upućenih lopti.

Sa aspekta otežanja šuta vidi se da je bilo 75% pod pritiskom, a 25% otvorenih šuteva. Kad su ekipe u pitanju jugoslovenski spoljni igrači su ravnomerno rasporedili šut kad je rastojanje od koša u pitanju:

- do 3 metra 33%
- od 3 do 6.25 metra 33%
- preko 6.25 metra 34%, od svih upućenih lopti.

Ako se posmatra šut svih igrača:

- do 3 metra 40%
- od 3 do 6.25 metra 26%
- preko 6.25 metra 34%, od svih upućenih lopti.

Od svih šuteva samo 25% je bilo otvorenih i to najviše sa pozicije za tri poena - 42%, sa rastojanja od 3 do 6.25m - 22%, a iz neposredne blizine - 11%.

Samo 30% šuteva je bilo iz mesta. Finta se vrlo malo koristila; samo 11% upućenih lopti je bilo posle finte (ne ulazeći u analizu iste). Posmatrajući raspo-

delu šuteva po rastojanjima i pojedinačno po reprezentacijama vidimo da je najviše šuteva bilo do 3 metra.

## Analiza korišćenja tehnike šuta

Posmatrajući šuteve svih igrača sa svih rastojanja najviše je upotrebljavan skok šut - 71%; polaganje, osnovni šut i bočni šut - 21%; poluhorog samo 1% šuta. Zanimljivo je da je 4% od svih šuteva bilo zakucavanja - 21. Sa rastojanja do 3 metra 56% šuta je bilo iz naskoka, 37% šuta iz dvokoraka i samo 6% šuta iz polukoraka. Što se tiče rastojanja od 3 do 6.25 metra 91% je bilo iz skok šuta, a samo 9% iz polukoraka i dvokoraka, gde su prednjačili španski spoljni igrači (Navaro). Kod šuta za tri poena samo jedan šut nije bio skok šut (Obrađović) i to iznosi 0.2% upućenih šuteva.

## Analiza i komentar korišćenja driblinga

Analizom ovih utakmica pokušano je da se odgonetne koliko se zapravo dribling koristi u akcionim celinama za realizaciju napada.

Kada je reč o centrima najčešće korišćene akcione celine za realizaciju napada izgledaju ovako:

1. skok šut iz mesta preko 6.25m - 18% svih šuteva
2. naskok šut do 3m bez driblinga - 15% svih šuteva
3. skok šut iz mesta sa rastojanja od 3 do 6.25m - 10% svih šuteva
4. naskok šut sa dva driblinga do 3m - 9% svih šuteva
5. skok šut sa više driblinga preko 6.25 - 6% svih šuteva
6. dvokorak do 3m sa jednim driblingom - 5% svih šuteva
7. skok šut sa rastojanja od 3 do 6.25m sa jednim driblingom - 5% svih šuteva
8. naskok šut sa više driblinga do 3m - 5% svih šuteva
9. naskok sa jednim driblingom do 3m, skok šut sa više driblinga sa rastojanja od 3 do 6.25m, skok šut sa više driblinga preko 6.25m - svi po 4% svih šuteva.

Akционе celine za realizaciju napada spoljnih igrača izgledaju ovako:

1. skok šut iz mesta sa preko 6.25m - 27% svih šuteva
2. skok šut iz kretanja sa više driblinga sa rastojanja od 3 do 6.25m - 10% svih šuteva
3. dvokorak sa više driblinga do 3m - 7% svih šuteva
4. skok šut iz kretanja sa jednim driblingom sa rastojanja od 3 do 6.25m - 6% svih šuteva
5. skok šut sa više driblinga preko 6.25m - 6% svih šuteva



DO 3m				
zaustavljanje	pogođeno	pokušano	% efikasnost	% korišćenja
<b>1 kontakt</b>	<b>16</b>	<b>31</b>	<b>52</b>	<b>34</b>
<b>2 kontakt</b>	<b>35</b>	<b>60</b>	<b>58</b>	<b>66</b>
Preko 3m				
zaustavljanje	pogođeno	pokušano	% efikasnosti	% korišćenja
<b>1kontakt</b>	<b>18</b>	<b>42</b>	<b>43</b>	<b>31</b>
<b>2 kontakta</b>	<b>30</b>	<b>94</b>	<b>32</b>	<b>69</b>
ukupno sva rastojanja				
zaustavljanje	pogođeno	pokušano	% efikasnosti	% korišćenja
<b>1 kontakt</b>	<b>34</b>	<b>73</b>	<b>47</b>	<b>32</b>
<b>2 kontakta</b>	<b>65</b>	<b>154</b>	<b>42</b>	<b>68</b>

6. naskok šut bez driblinga do 3m - 5% svih šuteva

7. skok šut iz kretanja sa dva driblinga sa rastojanja od 3 do 6.25m, dvokorak bez driblinga, sa jednim driblingom i sa dva driblinga sve do 3m - po 4% svih šuteva

8. skok šut preko 6.25 bez driblinga - 4% svih šuteva

9. naskok šut sa više driblinga - 3% svih šuteva.

Kad se posmatraju rešenja svih igrača najviše je bilo onih bez driblinga - 39% svih šuteva (189 upućenih lopti). Kad je u pitanju efikasnost najbolja su ona rešenja bez driblinga - 62% uspešnosti.

### Analiza o korišćenju tehnike zaustavljanja

Kao što znamo postoje dve tehnike zaustavljanja: jednokontaktno i dvokontaktno. Analizom smo došli do zaključka da se mnogo više koristi dvokontaktno zaustavljanje.

### Analiza o korišćenju tehnike zaustavljanja

### Komparacija sa takmičarskim rezultatom

Na kraju ove analize jasno se vidi da je reprezentacija Jugoslavije napadala šutevima sa svih pozicija (posebno se to odnosi na spoljnu liniju). Naravno i efikasnost spoljne linije je bila najveća, posebno sa rastojanja od 3 do 6.25m gde je dominirao Stojaković, koji je i inače proglašen za najboljeg igrača prvenstva. Njemu uz rame bili su i ostali spoljni igrači naše reprezentacije.

### Zaključci vezani za metodiku treninga

Iz svega se vidi da treba insistirati na univerzalnosti igrača, naravno ako isti to

mogu. Najveći broj šuteva je pod pritiskom i iz kretanja. Skok šut je dominantna tehnika sa rastojanja od 3 do 6.25m i rastojanja preko 6.25m. Akcione celine za realizaciju napada koje su najčešće korišćene su skok šut sa više ili bez ijednog driblinga. Dominantno je i dalje zaustavljanje u dva kontakta, ali mnogo manje nego na prošlom prvenstvu.

### ZAKLJUČAK

Komparacijom rezultata sa dva evropska prvenstva mogu se izvesti sledeći zaključci:

- U odnosu na tehniku rada nogu u pozicijama do 3 metra došlo je do povećanja efikasnosti šuta iz polukoraka i naskoka, dok je šut iz dvokoraka pao u efikasnosti. Čini se da je to normalna pojava jer je za realizaciju ovog šuta potrebno najviše vremena, a prostor u reketu je mali i odbrane su sve agresivnije.

- Kod tehnike rada nogu iz polja do 3 metra smanjeno je korišćenje tehnike šuta iz dvokoraka sa 39% na 37%; polukorak sa 9% na 6% svih šuteva, a naskok je povećan sa 39% na 56%.

- Najveći pomak je učinjen tehnika ruku u pitanju je kod skok šuta; sa 57% od svih upućenih šuteva na prošlom prvenstvu na 71% na ovom prvenstvu. Normalno je da se tehnika polaganja manje primenivala, a i poluhorog je mnogo manje korišćen nego na prošlom prvenstvu (samo 6 pokušaja).

- Kad je efikasnost sa određenog rastojanja u pitanju malo šta se promenilo. I dalje je najefikasniji šut do 3 metra. Šutevi sa rastojanja od 3 do 6.25m i rastojanja preko 6.25 m i njihova efikasnost zadržali su isti nivo kao i na prošlom prvenstvu.

- Sa rastojanja do 3 metra upućeno je 40% od ukupnog broja svih šuteva. To je znatno manje nego na prošlom prvenstvu - 48%. To je uzrokovalo povećan broj pokušaja sa rastojanja od 3 do

6.25m (sa 21% na 26%) i sa rastojanja preko 6.25m (sa 31% na 34%). Ovome je znatno doprinela igra centara, koji su izašli iz reketa, pa u šutu sa rastojanja od 3 do 6.25m pomerili procenat njihovog učešća u šutu sa 13% na 22%, odnosno sa rastojanja preko 6.25 metra sa 13% na 24%. Dolazimo opet do zaključka da je univerzalnost igrača, bar kad je šut u pitanju, vrlo bitna. To nam je Evropsko prvenstvo u Turskoj i pokazalo. U reprezentaciji Jugoslavije univerzalni igrači su bili Bodiroma i Stojaković, u reprezentaciji Turske Turkoglu, a kod reprezentacija Španije i Nemačke Gasol i Novicki.

- Kad je u pitanju kriterijum otežanja šuta ništa se nije promenilo. Otvorenih šuteva je bilo 25%, a pod pritiskom 75% od svih upućenih. Na prvenstvu u Francuskoj je bilo 23% otvorenih šuteva, a 77% pod pritiskom.

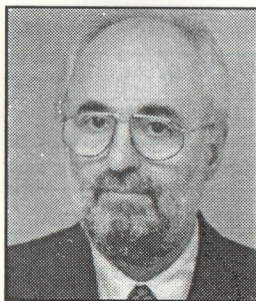
- Finta je malo upotrebljavana, baš i kao na prvenstvu u Francuskoj.

- Kad su u pitanju akcione celine za realizaciju napada i dalje se najviše koriste „najprostije“ akcione celine - šut iz mesta bez driblinga. Jedinu pomak je bio kod šuta iz kretanja sa više driblinga, ali to je zasluga već više puta pomenutih izuzetnih i univerzalnih igrača poput Bodirome, Stojakovića, Novickog, Gasola...

- Zaustavljanje u dva kontakta je više korišćeno, ali ipak manje nego na prošlom prvenstvu.

Detaljnijim i studioznijim proučavanjem prezentovanih podataka moguće je pratiti kretanja savremene košarke jer ih kreiraju vrhunski evropski igrači i na taj način unaprediti metodiku treninga koristeći u većoj meri one tehnike šutiranja sa navedenih rastojanja i ostalim parametrima izloženim u ovom radu, a izostavljajući druge koje će uskoro svetska košarka da potisne u zaborav.

Čekajući sezonu 2002/03.



Piše: Bojan Milovanović

# Pravilnik o licencama za ugled struke

(„Dušanov zakonik“)

Tražio sam da mi skiciraju kako izgleda prosečan domaći košarkaški trener i evo šta sam dobio:

- „On“ je, pre svega, čovek koji zna gde se može dobro pojesti i popiti. Pažljivo bira društvo.

- U kafani čašćava, ali ne preterano.

- Stalno je na oprezu: mobilni samo što nije zazvonio. Odgovara jednosloženim rečenicama - da zaintrigira društvo oko sebe.

- Ne sanja o velikoj karijeri. Razmišlja racionalno. Misli da o košarci zna dovoljno. I ne ulaže mnogo u sebe.

- Ne zanima ga internet, pročitao je gomilu domaćih priručnika ali nijednu ozbiljnu knjigu. Ne zna strani jezik.

- Njegova filozofija se svodi na sintagmu: dobro je dok traje.

- U tome mu može pomoći lični marketing. Zato stalno ponavlja priču da je dobar trener.

- Ima „svog“ novinara. Fama se širi.

- Ukoliko mu se pruži prilika zgrabiće je sa velikom željom da se dokaže. Bez kompleksa ulazi u posao.

- Ima osećaj za pobjedu i bolji je takmičar (to je valjda slovenski gen) od recimo Italijana, sa sindikatom iza sebe i pogodnostima koje se podrazumevaju u sređenoj profesiji.

Ali da se vratimo u svet realnosti. Od Milana Opačića sam čuo zašto je prvi međunarodni trenerski seminar u Beogradu (7-10. jun) apsolutno uspeo: Milovan Stepandić mu je rekao da su kafići oko „Pionira“ bili prazni. Hoće da kaže kako treneri nisu bežali sa (inače, besplatnih) predavanja čuvenih Amerikanaca. Uzgred ne znam kako je prošao njihov kolega, rođeni Beograđanin. Pošto je tuđi uspeh, kao što znamo, neoprostiv greh slutim da svi nisu bili „stpljivi“ sa Igorom Kokoškovim.

UVOĐENJE REDA - Predlog pravilnika o izdavanju licenci trenerima, iza koga stoji grupa ljudi sa autoritativnim predsednikom UKTJ Dušanom Ivkovićem na čelu, vidim kao zbir dobrih ideja na putu vraćanja ugleda važnom zanimanju - domaći košarkaški trener. Bilo je krajnje vreme da neko okrene list. Od njih samih.

Ne znam kad je časna profesija počela je da gubi osnovne atribute. Kao što su, na primer, rad i odgovornost za rezultate rada, i sledstveno tome poštovanje i visoko mesto na skali respektabilnih poslova. Sa odgovarajućim honorarom. Ima tome dosta vremena. U međuvremenu je postala predmet podsmeha i podrugivanja čak i među članovima organizacije. Stanje stvari se moralo odraziti na ukupan broj sa članskom kartom. Prema podacima iz prošle godine cirka 783 imena. Za košarkašku naciju, šampione planete, za struku koju s pravom nije glas da izbacuje prvoklasne režisere najvećih sportskih drama, ali i lovce na skupocene trofeje (od ovogodišnjih velikih evropskih finala yu-koučima je izmaklo samo italijansko) - cifra nije dostojna hvale. A tek struktural!? Bez trenerskog zvanja 140; sa dokumentima smerova, pravaca i u vrh glave dva odslušana semestra 150, pretežno pripadnici starijih generacija; u zvanju trenera 430; najobrazovanijih, uključujući i veterane, 63. Dobro se sećam rezultata poslednjeg popisa među prvoligašima: odgovarajući nivo znanja u Prvoj muškoj, dakle reprezentativnoj ligi, posedovao je crno na belo samo Dušan Vujošević. Jedan od dvanaest. Taj, rekao bih ripljevski, podatak javnosti je otkrio baš Ivković.

Ko god kaže kako sva mudrost nije u papirima - u pravu je. Inače se domaće prvenstvo ne bi ni odigralo. A kao što vidimo završilo se, i, to pobedom apsolutne manjine (Vujošević). Zaključke prepuštam drugima. Ne pretendujem da zvučim kao stručno pero.

U septembru Skupština UKTJ će, siguran sam, prihvatiti Pravilnik što znači i kraj dosadašnje prakse izdavanja licenci, bez reda i sistema i sa velikog broja adresa.

Od petnaest precizno formulisanih članova „Dušanovog zakonika“ skrećem pažnju na sledeće:

a) prvoligaška u obe konkurencije, Prva B muška i liga na republičkom nivou - glavnom i pomoćnom treneru izdaće se licenca pod uslovima:

\* zvanje-minimum viši košarkaški trener ili da je kao glavni trener osvajao

\* najmanje četiri godine radnog iskustva kao trener ili 30 seniorskih reprezentativnih majica ili osam igračkih sezona u saveznom rangu

\* potpisan, verifikovan i deponovan klupski ugovor o angažmanu

\* prisustvo Konvenciji UKTJ;

b) Licencu može dobiti i stranac pod uslovima da je osvajao svetske titule u klupskoj ili reprezentativnoj konkurenciji ili konferencijsku titulu Prve američke koledž lige (NCAA).

( S poslednjim je u vezi: Ludvig nam se ne može ponoviti!)

Prošao sam letimično kroz sve odredbe. Lako se čitaju. Nema dvosmislenosti, zapete su na svojim mestima. Ne vidim ništa što bi eventualno moglo izazvati eventualno nespokojstvo kandidata za prvoligaške i ostale klupe. Osim insistiranja na poštovanju struke. Lepeza uslova za dobijanje recimo najvrednije tzv. crvene (prvoligaške) licence, čini mi se, dovoljno je široka i otvara se prema svim kategorijama. Što znači da niko neće naprasno ostati bez posla. Još samo da se počne sa redovnim izmirivanjem esnafske članarine.

UKTJ garantuje sigurnost na poslu vlasniku trenerske licence koliko je to moguće na našim prostorima. Zato traži da se ugovor klub-trener verifikuje pred predstavnikom UKTJ ili poverenikom regiona gde se klub nalazi; novi se ne odobrava ukoliko klub nije izmirio obaveze prema prethodnom treneru. U prevodu kad kola krenu nizbrdo od poslodavca po logici stvari sledi otkaz, ali bez dugova, repova, aneksa i ako je moguće, ogovaranja. Smisao člana, ako sam dobro razumeo, ipak nije u slepom navijanju za jednu stranu nego u čistim računima. Sledi zaključak: posle razlaza mehanizam zaštite interesa počinje da funkcioniše u oba smera. Do poslednje pare, o njima se radi.

Nebojša i Aca - Pravilnik se mora dopasti mladim i nemirnim ljudima ko-

Promjena na kormilu KK Budućnost

# Ruso podnio ostavku

Gubitak obje domaće titule, odnosno duple krune osvojene prošle godine, bio je razlog da Darko Ruso napusti kormilo Budućnosti četiri mjeseca nakon što je preuzeo funkciju prvog trenera podgoričkog kluba.

„Nakon neuspjeha Budućnosti u finalima Kupa i plej-ofa, odnosno gubitka obje prošlogodišnje titule, podnosim neopozivu ostavku na mjesto prvog trenera. Ovaj čin smatram moralnom obavezom, budući da sebe smatram najodgovornijim za neispunjena očekivanja sportske javnosti i Uprave da naš tim ponovi prošlogodišnje uspjehe, što je, uostalom, bio i osnovni motiv mog dolaska u klub.

Za protekla četiri mjeseca uvjerio sam se da je Budućnost veliki i vrhunski organizovan klub, te da prethodnih godina nije slučajno osvaja najveće trofeje. Iskreno mislim i nadam se, bez kurtoazije, da će ljudi koji su klub prethodnih nekoliko godina tako uspješno vodili i unijeli u njegove vitrine po tri pehara osvajača Kupa i prvenstva, umjeti da ga već naredne godine vrte na sam vrh jugoslovenske košarke, što im od sveg srca želim” - kaže se u saopštenju Darka Rusa, koji je treći trener Podgoričana koji je u minuloj sezoni napustio kormilo „plavih”.

Prije njega isto su postupili Zoran Sretenović, koji je počeo sezonu, i nje-



gov nasljednik na klupi Budućnosti Miodrag Kadija.

Pod Rusovim vođstvom Budućnost je u ligaškom dijelu prvenstva zabilježila devet pobjeda i tri poraza, u plej-ofu je slavila i izgubila po pet puta, u Kupu Jugoslavije je dobila dva susreta a jednom je poražena, dok je u Evroligi uknjižila jednu pobjedu i dva poraza.

A. V.

ji su se uželeli uspeha i afirmacije na basket terenu. Dosta ih je u klopama Više trenerske škole. Dugo se čekalo da bubanje dobije smisao. Između znanja/zvanja i ničega povlači se granica.

Dobar povod za mali omaž Aleksandru Aci Nikoliću, iako neki Nebojšu Popovića smatraju praocem svih naših trenera. Nebojša je prvi nešto naučio, odnosno usvojio od Mađara Kamaraša i Bugarina Temkova. Dok su ostali tapkali u mestu ili sporo napredovali, čovek koji je mislio brže i video dalje od drugih sa Zvezdom je osvojio tuce titula. Nikada ga neće stići.

„Prvi najveći rezultati košarke na ovim prostorima vezani su za Acino ime”. To je izjavio Mirko Novosel pre dve godine.

„Vaspitavao nas je da se košarci posvetimo svim svojim bićem. Mislim da je to bio osnovni uslov za uspeh koji su zatim sledili” (Ranko Žeravica).

„Mislim da još nemamo našu školu ili stil. Postoje neke specifičnosti od kojih je najizrazitija improvizacija. Ali to nije ni škola ni način igre. Smatram da bi naša igra trebalo da bude organizovana, sa maksimalnom individualnom kreativnošću kao nadgradnjom” (Aleksandar Nikolić posle osvajanja zlatne medalje na ES 1977. godine).

Pre pola veka košarkaški fanatik i samouki genije otvorio je doba sistematičnosti u razvoju naše košarke. Štošta je otkrio između koševa, uspostavio red, rad i disciplinu, oformio specifično shvatanje i pravac. Strog prema sebi do asketizma celog života je učio igranje, ali učio od njih. Po njemu „oni izmišljaju tehniku i sve drugo, a onda mi treneri sve to pohvatamo, obradimo, doteramo i prenesemo drugima”.

U Italiji je posle svakog novog uspeha dobijao i novi nadimak. Odmeren i kontrolisan nije isijavao oreolom pobjednika. Nikada nije obećao pobjedu, a njemu u medijima nikada nije napisana i izgovorena ružna reč.

Bio je jedinstvenu sportska pojava svetskog formata. Čovek ogromnog ugleda. Dve godine pre smrti primljen je u „Kuću slavnih”, u Springfildu.

Trenerska organizacija KSJ uvodi red na svom terenu. Preporučio bih da u nastavi sa mudrom politikom i sklopu aktivnosti za vraćanje dostojanstva profesiji, između ostalog, svoje veterane postavi na mesta koja im prema zaslugama pripadaju. To jeste i povratak korenima, važnoj prošlosti, i slavnoj dabome, entuzijizmu, samopregoru, autentičnom trenerskom nervu. Svemu što se smatra atributima tzv. jugoslovenske škole. Na kraju krajeva, između košarkaških besmrtnika u Springfildu i Kuće košarke u Beogradu trebalo bi da postoji bar znak jednakosti.

KK Lovćen produžio saradnju sa Goranom Bojanićem

## Poli ostaje na Cetinju

Goran Bojanić će i naredne sezone biti trener Lovćena, sa kojim je prošle sezone postigao zapažen uspeh u domaćem šampionatu. Tako je stavljena tačka na nagađanja da li će Bojanić ostati na kormilu Cetinjana, s obzirom na to da je po kuloarima pominjan kao eventualni nasljednik Darka Rusa na mjestu trenera Budućnosti. - Lako smo se dogovorili. Uz očekivani povratak Čarapića i Tošića, te pojačanja iz crnogorske lige, mislim da će Lovćen i naredne godine imati solidnu ekipu. Igrači su se navikli na moj način rada, pa sam siguran da će im ove godine biti lakše. Smatram da i naredne sezone možemo napraviti korektan rezultat - kaže Goran Bojanić.

Iako znatno oslabljeni, bez povrijeđenih Čarapića i Tošića, Cetinjani su minulo prvenstvo završili na petom mjestu, odmah iza favorizovanih Budućnosti, Partizana, FMP Železnika i Hemofarma.

A. V.

Igor Kokoškov

# Timska odbrana od PnR-la

Tema PnR-la je uvek aktuelna trenerska tema... Bez obzira na nivo takmičenja koji igrate i kvalitet igrača sa kojima radite. Za neke trenere PnR je glavno sredstvo napada, dok je za neke samo pomoćno. Ali u svakom slučaju PnR je veoma zastupljen u fazi napada, čista se koristi, i iz tog razloga mislim da ova tema zaslužuje pažnju. Lično nisam trener koji voli PnR, napadački, ali moram da budem spreman da ga koristim u napadu i posebno da se od njega branim jer je veoma zastupljen u NBA. Treneri čak vole da kažu da je odbrana NBA tima dobra onoliko koliko je odbrana od PnR-la dobra. Naravno, bez obzira šta je vaša trenerska filozofija u fazi napada sigurno da ćete se osvrnuti pre svega na igrački personal koji imate u svom timu; ako govorimo o timu koji prethodno niste sami selektirali. Kao što obično biva u našem poslu... ali verovatno trenerski kvalitet je sposobnost „prilagođavanja“ i mogućnost da se novim igračima i timu prilagodiš...! Koliko tipski različitih timova si sposoban da vodiš kao trener, to se pre svega ograničava tvojim trenerskim znanjem. Pogledajte recimo Hjuston, ko prati NBA, i trenera Tomljanovića. On je dugo godina u timu imao najdominantnijeg centra lige Olajdžuvona; trenutno skoro i da nema „peticu“ u timu... fantastična trenerska transformacija.

## Terminologija

Pretpostavljam da bi jugoslovenska košarka kao poznata i priznata svetska „košarkaška škola“ trebalo da ima svoju košarkašku terminologiju. Tako i kada koristimo termin PnR.

Posebno neosporno globalizacija košarke je već odavno u toku. To ide svojim prirodnim tokom, tj. zakonom tržišta. Košarkaško svetsko tržište postaje jedinstveno, ili će uskoro postati. Zašto mislim da se ne treba libiti u korišćenju strane terminologije niti bi ona trebalo da bude sporna. Dakle govoriću o odbrani PnR-la, a ne o odbrani „blokade na igraču sa loptom“. Napomenuo bih da mi se lično ne dopada termin „igra 2:2“ jer igra dva igrača napada je mnogo više od same blokade na igraču sa loptom... igru dva igrača napada niko ne bi ograničio samo njihovom saradnjom blokadama.

Zeleo bih na početku da vas podse-



tim da je košarka igra. I samo kao takvu je treba sagledavati. Uvek! A igra po svojoj prirodi ne trpi „zakone“ već povlači prvi potez a odbrana uvek kasni.. ali naravno praksa, tj. igra, su nešto sa svim drugo. Utakmica je realnost. Ona je „živa“ i ne predvidljiva. Mislim da kada se govori o realnoj odbrani od PnR-a i ne govori se o „osvajanju lopte“. Osvajanje lopte može da bude samo proizvod greške napada... Bliže realnosti je da načinom kako braniš PNR indirektno odlučiš ko će od igrača napada da loptu uputi na koš; tj. da oduzmeš najjače oružje napada. Dakle ti kao odbrana biraš ko ostaje nepokriven... mislim da je to jedino realno.

## Relacija odbrana - napad - skauting

Govoreći o odbrani neminovno ću se zadržati i na napadu. Naravno da su u korelaciji... i posebno ću vam govoriti o specijalnim situacijama „setovima“ protivničkih timova sa kojima smo se susretali i imali problema. U NBA svaki skauting mora da obradi ova tri segmenta: - kako branimo poziciju niskog posta, - kako branimo PnR strani, - kako

branimo visok PnR. Dakle PnR je veoma zastupljen u NBA i svaka dobra odbrana mora biti spremna za to. Dobar napadački tim u NBA zna dobro da koristi PnR. Svaki dobar napad mora da ima dve dimenzije: dubinu i širinu!! Naizmeničnost dubine i širine čini dobar napad i on postaje ne odbranljiv. Širina napada ostvaruje se dobrim rasporedom igrača u polju napada, njihovim dobrim rastojanjem i (najvažnije) dobrim spoljnim šutem. Bez dobrog šuta prva dva uslova su manje bitna. Dobri šuteri vrše extznziju odbrane. Ukoliko odbrana ne da igrač napada šutira biće automatski „u zoni“ iako se igra „čovek“. Povučite se dva koraka nazad i vrlo sporo će rotirati na tom igraču. Problem mladih igrača u Americi, Klipersa, je loš šut i slab rad na njegovom usavršavanju... Dubina napada je druga bitna dimenzija svakog dobrog napada. Dubina se ostvaruje na dva načina: 1. igrom na poziciji niskog posta. 2. prodorom - penetracijom. Namerno sam rekao „pozicija niskog posta“ (nisam rekao centa- ra) jer u NBA su gotovo svi igrači individualno obučeni da igraju leđima ka košu. To je bitan deo napada u NBA. I pomenuli smo prodor, tj. probijanje prve linije odbrane i unošenje lopte u prostor reketa i prostor neposredne realizacije, tj. PENETRACIJA. Prodor se vrši na tri načina: 1. dupli-pas. 2. individualni prodor igrača u igri 1:1. 3. PnR. Dakle vratimo se na PnR: mišljenja sam da osnovna funkcija PnR-la, napadački, je prodor i dobijanje dubine napada. Davno je prošlo vreme kada je PnR bio sredstvo kojim se ostvarivala vremenska i brojčana prednost napada na određenom mikroprostoru. Danas je odbrana agresivnija, brza, pokretljivija i teško predvidljiva... Korišćenjem PnR dobija se dubina napada i vrlo često se inicira reakcija igrača na „strani pomoći“ i tada sa ekstra pasom se pronalaze slobodni igrači napada. Obično kažem svojim igračima koji čekaju na „strani pomoći“ da se PnR igra na principu. Jedino su principi trajni, pravila su promenljiva!! Zašto sam protiv svakog oblika isključivosti u trenerskom poslu koji radimo. I ne verujem kada se kaže... da postoji „to i to“ (a mnogo je primera) a priori u



košarci ne postoji... „Ali verujem ako kažete: „ovaj način ili princip mi je dao bolje rezultate...“. Upravo to se desilo i sa PnR-om; da recimo početkom devedesetih u Evropi je bio trend „ne igrati PnR ili uručjenja lopte“... ponavljam da ono što ćeš igrati sa timom koji treniraš zavisi od igrača koje imaš u timu. To je ključna stavka. Ali i dalje su na tržištu traženiji igrači koji dobro „rešavaju“ PnR od igrača koji dobro „brane“ PnR!

## Odbrana ne trpi improvizaciju

Stariji treneri su govorili da „napad dobija utakmicu a odbrana prvenstvo“ Mišljenja sam da veliki kvalitet koji jedan tim može da ima kada govorimo o napadu je IMPROVIZACIJA. Ali takođe mislim da u odbrani improvizacije gotovo da nema. Iz jednostavnog razloga što svakog trenutka moramo da znamo čija je „to bila greška“. To svakako ne znači da u odbrani nema anticipacije - predviđanja, ali moramo svi u timu da znamo čija je ODGOVORNOST i na kraju greška. Ljudska narav i priroda su da krivicu prenosi na drugog, i sa tim se stalno susrećemo u ovom poslu. Prihvatanje KONSTRUKTIVNE KRITIKE je bitna stavka kontrole tima i igrača ponasob. Rađimo sa mladim i ambicioznim ljudima koji imaju veoma razvijen ego. Pokušavam da svoj tim naučim da smo „mi“ primili koš a ne „ti“ ili „ja“. Tim ko me se zajednički interes stavlja ispred ličnog interesa ima šansu da bude dobar odbrambeni tim. Lično ne volim KOLEKTIVNU ODGOVORNOST u odbrani. Loš tim uvek nađe načina da izgubi utakmicu. Tako i loš igrač „nikada nije kriv“... McGinis. Savršena utakmica ne postoji... da postoji verovatno tvoj tim ne bi primio nijedan poen, znači košarka jeste igra grešaka i one su sastavni deo svake utakmice. Ali, ideja odbrane je da predviđa rešenja napada i da na najracionalniji način odgovara na njih. Kada radiš sa dobrim timom često ćeš u igri čuti da se posle primljenog koša igrač odbrane sam javi svom timu i saigračima i „preuzme odgovornost (moja greška)... to je OK, ali samo i u tome da ne preteraju. Postoji granica... mora se ići korak dalje.

## Teorijski „ništa se ne brani“

Cilj odbrane je sprečiti poentiranje ili dovesti napad u najnepovoljniju poziciju za šut i da taj šut izvede najbolji napadač tog tima. Ako govorimo teorijski gotovo nijedan segment napada se ne brani!! Kažem teorijski!! Po mom mišljenju to se posebno odnosi za PnR. Ako o tome govorimo šahovskim rečnikom napad je uvek BELI a odbrana CRNI. Dakle, ako u napadu uvek 4 igrača napada onda to značajno olakšava odbrani. Kada govorimo o vrhunskom napadu, o napadu NBA timova, onda u

svakoj PNR situaciji učestvuje svih 5 igrača napada i odbrane. Manji broj igrača napada koji učestvuje olakšava odbrani!! Manji broj igrača odbrane ne brani PnR. Svakako da u obuci kao trener radim na pripremi grupne odbrane, dakle 2:2, ali cilj je kolektiv tj. 5:5.

## Egzekucija napada

Pravilima koja važe u NBA (mislim na 24 sekunde), i posebno uvođenjem novih pravila, napad je veoma vremenski ograničen. Što znači da nema vremena da se dugo kreće i priprema realizacija (tzv motion igra), da se recimo iz blokade ide u blokadu... i tako u beskonačnost..., dakle napad svim ovim ograničenjima je primoran da poseduje dobru, brzu, pravovremenu realizaciju tj. dobru EGZEKUCIJU. Iz tog razloga vrlo često kada pogledamo na papiru set nekog NBA tima skloni smo da kažemo „pa to je vrlo jednostavno“. Naravno i jeste jednostavno. Ali savršene stvari su u osnovi jednostavne. I ne zaboravite da ne postoje velike akcije, setovi... postoje samo „veliki igrači koji akcije učine velikim“. Imamo mnogo, mnogo primera za to, Juta, Sakramento, Lejkersi, Portland, Dalas... Mnogo je važnije kako tvoj tim nešto radi od onoga šta radi. Naravno najbitniji je PERSONEL igrača, tj. da izbor stvari koje igraš odgovaraju igračima koje imaš u svom timu. U dobroj egzekuciji napada ponavljam vrlo je bitna aktivnost svih 5 igrača u polju napada, koji su dobro obučeni individualnom tehnikom-taktikom napada... i najvažniji deo egzekucije su pravovremenost, tj. tajming i čitanje odbrane!! Napadački tim kreće iz osnovnih tačaka pozicionog napada, pravovremenost u kretanju igrača napada, čitanje odbrane, dakle prepoznati šta ne brani i „kažnjavanje“... tj. egzekucija napada. Dobra egzekucija napada zahteva dobru „EGZEKUCIJU ODBRANE“. Napad je kraći ali kvalitetniji... to neminovno uslovljava kvalitetniju odbranu... posebno u odbrani PnRla. Posle rotacije nema rotacije!!!

## Izbor odbrane PnR-la

Mislim da su pet stvari najbitnije u izboru odbrane PnR-la: 1. izbor igrača koji su u tvom timu, i naravno igrača koji nose tim 2. tvoje trenerske filozofije. 3. skauting, tj. pripreme za utakmicu. 4. LOKACIJE na kojoj se PnR izvodi. 5. zavisi od RITMA utakmice koju želiš da igraš, jer generalno odbranom menjaš tempo...

1. Igrači tvog tima su najbitnija stvar. Koliko su „pametni“ i racionalni, koliko su agresivni, pokretljiviji... nikako nećeš imati uspeha ako suprotnoj strani od strane na kojoj su u stvari oni „rade za tebe“... OBJASNI NA TERENU: Ovde se termin „STRANE POMOĆI“ po

meni nešto drugačije tumači: „STRANU AKCIJE čine oni igrači napada koji su u vidnom polju igrača sa loptom koji vrši penetraciju, tj. igrači koji su na strani „ruke u dodavanju“; dok STRANU POMOĆI čine igrači koji ostaju van vidnog polja napadača koji vrši penetraciju, tj. igrači koji nisu na „ruci dodavanja“. Igrači su spremni za prijem lopte i KLIZAJU na strani... Iz tog razloga je najopasniji vid prodora „prodor u sredinu“ jer otvara najveće vidno polje za extra pas. Dugo se praktično i koristio PnR sa prodorom u sredinu, jer teorijski odbrana tada „pada“ ili ima najmanje šanse da takav napad uspešno odbrani. Međutim u NBA uglovi i kombinacije korišćenja PnRla su veoma različiti... fist down, fist up, fist side, step-up ... Ako mogu da biram, onda i dalje verujem (kao napadač) da FIST-Side je najači ugao PnRla. Samo vrhunski igrači napadaju, vrhunski pley-makeri, mogu da pronađu igrača van svog vidnog polja, i oni su retki.

Da rezimiram, ideja napada kada koristi PnR su: 1. realizacija (što nije imperativ), 2. da se „unese“ lopta u dubinu odbrane i da nateru odbranu da se skupi (stvaranje dubine napada) 3. da jednostavno lopta promeni stranu. Idealan napada treba da ima sva ova svojstva... primer Dalasa.. primer Lejkersa... primer Klipersa...

## PnR KAO INICIJATOR REAKCIJE ODBRANE

Pomenuo sam da je za neke trenere PnR OSNOVNO sredstvo napada a za neke samo POMOĆNO. PnR često služi da „pripremi“ napad za egzekuciju (ili kao uvodna kretanja), recimo da promeni stranu napada... ali često se dešava da trener kaže svom timu: „... igramo... i ako to ne prođe akcija onda odigraj 2:2“. Dakle PnR inicira trenutno reakciju odbrane. Odbrana trenutno mora da reaguje i da praktično odluči šta brani a šta ne. PnR je problem koji zadaje napad a koji odbrana istog trenutka mora da reši. Ono što ne brani biće rešenje tj. kazna napada... To je velika prednost napada jer za samo par sekundi se stvara rešenje... PnR posebno koriste timovi i igrači koji nisu toliko dobri u „izolaciji“ tj. u igri 1:1. Dakle potrebna im je pomoć da bi nešto kreirali. Ta pomoć je PnR. Poznati su veoma spori bekovi koji su bili sjajni u korišćenju PnR: Mark Džekson, Kid, Stoudmager, pa čak i Pejton...

## PnR kao timska odbrana

Mišljenja sam da odbranu PnR - la moramo sagledavati samo kao timsku odbranu!!! I samo kao takvu!! To nije odbrana 2 igrača, jer rekli smo već da se 2:2, teoriski, ne brani... PnR započinje igrom dva igrača napada ali napa-

dački je uključeno svih 5. Ako je napad loš i PnR ograničava samo na igru 2 ili 3 ili forsiraš igru i principe u odbrani sa igračima koji to ne mogu da sprovedu. Tako radiš, indirektno, protiv sebe... Moraš da strateški napraviš dobar izbor onoga što tvoj tim može da odigra. Pravilo kojeg se pridržavam glasi „taktičke greške se opraštaju, strateške veoma teško...”

2. Tvoja trenerska filozofija, dakle to je deo tvoje ličnosti, karaktera i naravno vizije košarkaške igre. Odbranom, tj. ovom fazom igre itekako možeš da kontrolišeš tempo utakmice. Da utakmicu ubrzaš ili usporiš... Pitanje kakva je razlika između tvrdoglavog i upornog trenera? Gde je ta granica? Ja lično ne volim da menjam; ne želim da me protivnik „slomi” i natera da menjam svoju odbranu jer mislim da „upornost” i principijelnost se na kraju vraća timu. Želim da oni razmišljaju o nama a ne mi o nama... ali to nikako ne znači ne biti fleksibilan i spreman da napraviš određena odstupanja. Navešću primer Pat Rajlija i utakmice Klipersa - Majamija ove sezone kada je Rajli uporno udvajao naše bekove na PnR-lu; a za nas je to bio najbolji način da šutnemo jer su u igri bili centri koji su poentirali sa poludistance, Elton Brend, Ruks... i uporno smo pozivali samo „1-5 punch” (pravilo u NBA je ne menjaj poziv dok god „on” prolazi i daje rezultata)... Rajli je TRAP držao čvc do poslednjih 5 minuta kada je posle tajma napravio promenu... ali bilo je kasno ... izgubio je... Ostavljam vam da o tome razmišljate: gde je granica upornog, doslednog trenera i tvrdoglavog koji nije spreman da se prilagođava??

3. SKAUTING, tj. izveštaj o protivniku... šta igra - koje setove, igrački personal tima (karakteristike igrača koji koriste PnR i poziciju koju igraju), individualne karakteristike igrača tog tima, statistika, izveštaj poslednjih 5 utakmica o trenutnoj formi, kakav ritam utakmice protivnički tim ne voli da igra... Skauting je veoma bitan kada se donosi odluka oko izbora kako ćemo braniti PnR na sledećoj utakmici. Namerno sam ga stavio na treće mesto, i po važnosti, jer i dalje mislim da je primaran tvoj tim. Dakle šta ti igraš!

4. LOKACIJA NA KOJOJ SE PnR IZVODI. O tome ćemo praktično govoriti na terenu... pitanje da li je u prednjem

polju, zadnjem polju, na strank, visoko, a na ivici reketa... dakle uglovi PnR?

5. RITAM UTAKMICE: Verujem da itekako možemo da kreiramo i kontrolišemo ritam utakmice. Sta se dešava kada želiš da ubrzaš utakmicu. Instinktivno pojačavaš odbranu. Instinktivno govoriš svojim igračima „priđi” ... zar ne? Sta se dešava kada igraš protiv brzog up-tempo tima Dalasa, Sakramenta... i plašiš se da uđeš u brz ritam, dakle želiš utakmicu da usporiš. Tada tražiš kontrolu napada: „ne smemo da izgubimo loptu”... u svakom slučaju verujem jer je igra jedinstvena... ali kontrolu spore utakmice vršiš napadom, kontrolu brze utakmice vršiš odbranom... Već znam da se sa ovim neki treneri neće složiti... kao recimo Don Nelson, ali dobro je to u našem poslu... misliti drugačije nije i misliti pogrešno!!

Da se vratimo da PnR, ako ubrzavam utakmicu preko odbrane ja ću, pretpostavljam, svaku situaciju kada su dva igrača u PnRlu tj. blizu jedan drugom da udvojim, i da ih nateram na brzo rešenje napada; ili ću da usporavam preuzimanjem ili usmeravanjem na čeonu pa pomeranjem strane pomoći u zonu, i možda ih nateram na ekstra pas...

KVALITET IZVOĐENJA BLOKADA: Digresija: Pretpostavljam da se sa svakim timom sa kojim ste radili susrećete sa istim problemom a to je da vaši igrači dosta loše napadački izvode, prave, blokade. Verujte mi da taj se problem javlja i u NBA. Problem lošeg tajminga, ne čekaju se, ne koristi se telo igrača koji postavlja blok, mimoilaze se... i apsurdno ali istinito da najbolji igrači u postavljanju blokada su fizički inferiorni igrači (slabiji), Pejton, Nes, Stokton... Stokton koji važi za najprljavijeg igrača u postavljanju blokada, a siguran sam da je u JUBA ligi još uvek najbolji je Kuzmanović, koji fizički nikako ne dominira... Doduše svi ovi igrači retko su na postavljanju PnR-la...

## KOMBINACIJE PO POZICIJAMA NA KOJIM IGRAJU U PnR

Kombinacije su sledeće:

1. Bekovi - centri; 15 14 24 25 34 35, te je i dalje najfrekventniji oblik korišćenja PnR, jer lopta je u rukama igrača koji najbolje kontroliše loptu u driblingu, i razlika u pozicijama igrača koji učestvuju.

2. bek-bek; 1 2 3, ovo je trend u NBA. Gotovo svi timovi su koristili ovu kombinaciju. Postavlja se pitanje mismeča, i da li preuzimanje postaje hendikep napada ili odbrane?

3. Centar - centar; saradnja 4 5, samo nekoliko timova je koristilo ovu tehniku. Uslov je odlična individualna tehnika visokih igrača 4 i 5. Iz iskustva mogu da vam kažem da je taktika dodavanja najteža lekcija za visoke igrače. Ali

svi dobri visoki igrači „lige” su odlični dodavaoci Divac, Weber, Sek...

4. Centri - bekovi; samo nekoliko timova takođe je koristilo ovu tehniku, u kojoj bek pravi blokadu centru. Među tim timovima su i Klipersi... Naravno javljaju se samo kao specijalne situacije... ali su vredne pomena i realno postoje i zastupljene su pa ćemo ih pomenuti.

Kasnije navodeći setove NBA timova sve ove kombinacije ćemo kroz praktične primere prikazati. Trenerski posao je zanat. On je praktičan i vrlo konkretan. Teorija je osnova - baza ali teren je utakmica i realnost... zato mislim da će praktični primeri i rad na terenu vama i meni „zanatlijama” će biti mnogo zanimljiviji...

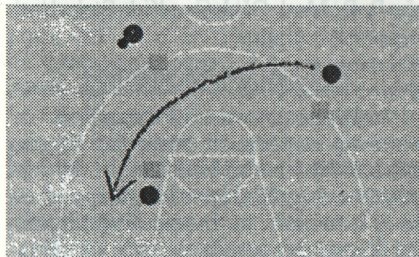
PODELA TEHNIKA U ODNOSU NA KRETANJE IGRAČA NA KOME JE NAPRAVLJEN PnR U IGRI 2:2

Kada govorimo o podeli tehnika, mislim da vrlo opštu i poznatu podelu i odnosi se na inicijalno kretanje igrača odbrane na kome je napravljena blokada. I to je najčešće bek. On ima tri moguće putanje u daljoj kretnji, ma šta bio nastavak, i to su: 1. kretanja preko bloka. 2. kretanja između bloka. 3. kretanja ispod bloka. Koju tehniku koristimo zavisi od daljeg nastavka odbrambene kretnje tima u toj akciji.

PODELA SVIH TEHNIKA U ODBRANI PnR

Ovim predavanjem želeo sam da navedem i pomenem sve tehnike odbrane PnR koje se koriste u NBA. Neke od njih mi se manje a neke više dopadaju i uklapaju u moju trenersku filozofiju. Ali ovog puta napraviću retrospektivu svih mogućnosti odbrane, njihovu analizu, i mislim da može da bude interesantno da se kroz praktične primere setova NBA timova i igrača tih timova koji su te setove učinili posebnim, tj. teško odbranljivim. Svaki tim i trener u NBA tehnike odbrane deli na GLAVNE (OSNOVNE) i POMOCNE: Glavni su one koji se najčešće primenjuju i koje su uvežbane i pripremljene za svaku utakmicu bez obzira na to protiv kog tima igramo. Pomoćne, naravno, su samo odstupanja koja zbog specifičnosti personela protivničkog tima smo primorani da uradimo. To su najčešće odstupanja za samo jednu utakmicu. Na takve promene se odlučujemo posle analize skauting reporta...

Najviše problema u odbrani PnR-la imali smo u situaciji kada odbrana nije bila postavljena. U fazi polukontre, kontre. Kada protivnički bek povuče loptu driblingom, takozvana „DRAG” akcija, i prateći „unutrašnji” igrač pozicije 4 i 5 mu napravi blok sa penetracijom u sredinu. Nešto što od naših igrača odlično koristi Đorđević... Lokacije „DRAG”a su najčešće na centralnoj poziciji na terenu



ali neretko i na strani. Dakle taj faktor iznenađenja u ovom slučaju je veoma efikasan. Teško se brani jer odbrana nije konsolidovana... nije postavljena. Primer.

Krenimo redom uz napomenu da hronologija je napravljena po prvoj kretnji igrača na kome je blokada napravljena. Tako da ćete prepoznati da ćemo prvo obraditi tehnike preko, pa kroz a zatim ispod bloka. Znači podela nije po frekventnosti korišćenja!! Za pripremu jedne utakmice obično imamo spremljene 2 osnovne tehnike i jednu kao „ajustment“.

„FIST - SIDE“ - BLOKADA NA STRANI, u sredinu: 15 tehnika su u opticaju u NBA...

1. Snažno iskakanje (pokazivanje), ili „hard-show“, help and recover tehnick.

2. „Houston“, što je iskakanje + pomoć igrača na prvoj liniji dodavanja.

3. Basic clippers... što je duže iskakanje centra i pomoć na igraču sa loptom (i radimo ga sa i bez pune rotacije).

4. Basic indijana... što je duže iskakanje centra i pomoć na igraču s loptom ... sa malom izmenom... RIK SMITS tehnika.

5. „RED“ - crvena. Što je agresivno udvajanje PnR.

6. „RED-MIAMI“ ... udvajanje Rajlija...

7. „Otvori i propusti između“... „Open up and slide thry“...

8. „Padni i priključi se“ ... Drop and plag...

9. „izguravanje telom - i ići ispod bloka“ Body-up and go under...

10. „preuzimanje“ switch...

11. „preuzimanje - klipers“ i vraćanje na svog. (mo)

12. „preuzimanje - minesota“, rotacija na mismatch. (centar)

13. „Preuzimanje-go green“, rotacija na mismatch. (bek)

14. „Blue“ plava sa rotacijom, je usmeravanje na čeonu.

15. „Blue bez rotacije, usmeravanje na čeonu.

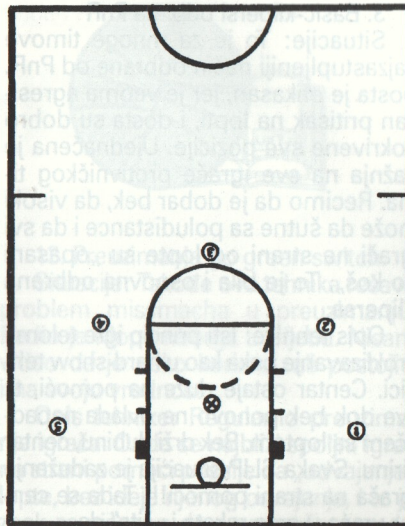
Mi, treneri, smo ljudi zanatlije... praktičari... zato znam da će vam biti interesantnije da kroz sve situacije praktično prođemo na terenu.

Krenućemo iz situacije side - PnR, fist - side... na moju veliku žalost poslednjih godina ne pratim evropsku košarku. Ono što sam na par utakmica Evropske lige video da se PnR dosta koristi. Ovde u Evropi i dalje imamo aktivnu stranu pomoći (nema odbrambenih 3 sekunde) a pri tom se smanjilo vreme za napad, 24 sekunde. Igrači i dalje se dosta kreću... to je OK. Ideja ljudi iz NBA je da se ubrza košarka i da se nastavi tendencija kretanja u napadu. Ali pogledajte ovaj detalj: postavi igrača napada, pokaži sva rešenja 5 igrača napada!!! ...

ako se igrači napada (posebno na strani pomoći) kreću oni prvo ne gledaju loptu i samim tim nisu spremni da je prime i da napadnu koš. Da ne kažem da šutnu. Zato napadački volim aktivne sve igrače, i igrače napada spremne da nastave akciju započetu iz PnRla. Postavi i objasni personel side PnRla !!!! I kreni na analizu:

1. Snažno iskakanje: situacije: snažno iskakanje je tehnika koja se koristi u situacijama kada igrač sa loptom (igrač koji koristi blok) nije dominantan ball-handler, Pajkovski, Megeti... To su rečima igrači pozicije 2, 3, ali nekad i 1 ako nije agresivan. Mark Džekson. Pri tom igrač napada koji postavlja blok je dobar šuter, a ne želiš da ostaviš slobodne igrače na „strani akcije“, igrače na dodavanju... u svakom slučaju kod ovakvih slučajeva PnRla prednost koja se stiče njegovim korišćenjem nije tolika da bi želeli da ostavimo ostale igrače. Mada moraju svi da reaguju vrlo malo, da bi smo igrač sa loptom razmišljao o njima, ali primarna obaveza je ostati sa svojim igračem.

Opis tehnike: Uvek u odbrani PnRla postoji podela odbrane ulova. Mišljenja sam da osnovno pravilo u rešavanju bilo kakvog odbrambenog problema je „rešavaj samo ono što ti je u vidnom polju; ispred tebe“. Često bek gleda preko ramena i gubi iz vidnog polja igrača sa loptom. To je tvoja odgovornost; komunikacija služi da ti najavi opasnost koja dolazi. Pitanje odbrane uglova uvek je bitno u odbrani PnR. Ko brani dubinu, ko širinu?? Dubina i širina formiraju ugao 90\*. U ovoj tehnici bek je zadužen za dubinu (Ajverson nikada ne koristi PnR, uvek ga fintira) i tamo ne bi trebao da očekuje pomoć. Širina je obaveza visokog. Visoki ulazi telom u igrača napada (body-up) i remeti mu kretanje izbacivanjem iz težišta. Jer napadač gađa „metu“ tj. igrača odbrane. Pazi se da te ne zarola kada igrač telom na igrača napada, kao što to radi Karl Meloun. Nije mi jasno ako principijelno držiš liniju dodavanja zatvorenu onda je logično da ne kasniš u pomoći na PnRlu? Ili ako banalizujemo situaciju, igrač kojeg ti čuvaš odlazi da „prebije“ tvog igrača, njih je dvojica, a ti sve to gledaš i ne reaguješ (Krizevski)? Iskakanje je skroz u liniji sa igračem napada (jedna linija) jer je ugao NULTI i najlošiji za dobar pas. Ako si iza onda otvaraš ugao za dodavanje ili za „dribling kroz blok“, Ajverson. Svaki SLIP velikog je u ovoj tehnici odgovornost tog igrača!!! Igrač na lopti takođe mora da koristi svoje telo. Pravi iskorak bližom u igrača napada i proklizava sa njim, kao jedno telo. Mora da ima mentalitet da samostalno savladava blokadu. Ako nema takvo raz-



mišljanje onda je izvođenje ove tehnike vrlo problematično.

Primer: možda Klipersi sa Megetijem...

Dobre-loše strane: Dobre strane su da nikada nemaš problem sa mismatchom. Igrači ostaju sa svojim igračima. Napad ne dobija vidnu prednost. Loše strane su da ako bek ne probije blok i ne stigne onda igrač napada će otići skroz do kraja... jer će svi ostali imati izgovor da ne pomognu prodoru lopte.

2. „Houston“ tehnika

Situacije: Houston tehnika nije česta ali može da bude veoma efikasna. Koristio ju je Cikago, pre 5-6 godina, u finalnoj seriji protiv Jute kada su imali problema u odbrani PnR. Ove sezone je Džeri Sloun, trener Jute, branio Sacramento. Tako su Stojakovića i ostavili 2 puta samog na šutu za 3 poena... Houstonom smo mi, Klipersi, branili pobedili Lejkerse prošle sezone kada smo branili Kobija... kao što naziv govori Hjuston i Tomljanović koriste ovu tehniku.

Opis tehnike: Ova tehnika se koristi kada PnR igraču odličan bek i odličan visoki, koji može da šutne. Tada se opredeljuješ za hard-show (identična tehnika), ali ostaješ sa visokim obavezno, i pri tom šalješ igrača na prvoj liniji dodavanja da zaustavi penetraciju. I zatim radiš punu bekovsku rotaciju. Tj. na dva načina: 1. ako krene driblingom široko, onda rotiraj sa 3 igrača odbrane.

2. Ako je prodor duboko, onda se rotira sa 2 igrača.

Primer: Lejkersi - Klipersi... ili Juta - Sacramento... Chicago - Juta.

Dobre - loše strane ove tehnike: Dobra stvar je što zaustavljaš dva najbolja igrača napada; ali loš deo je što otvaraš šut na strani od lopte. Ako su tako šuteri, onda će svakako biti otvoreni... ali ponavljam biraš manje zlo, tj. utičeš na to ko će da uputi loptu na koš.

### 3. Basic-klipersi odb. na PnR

**Situacije:** To je za mnoge timove najzastupljeniji način odbrane od PnR. Dosta je efikasan, jer je veoma agresivan pritisak na lopti, i dosta su dobro pokrivena sve pozicije. Ujednačena je pažnja na sve igrače protivničkog tima. Recimo da je dobar bek, da visoki može da šutne sa poludistance i da svi igrači na strani od lopte su „opasani po koš...“ To je bila i osnovna odbrana Klipersa.

**Opis tehnike:** Isti princip igre telom i proklizavanje beka kao u hard-show tehnici. Centar ostaje duže na pomoći, tj. sve dok bek ponovo ne ovlada napadačem sa loptom. Bek drži dubinu, centar širinu. Svaka SLIP situacija je zaduženje igrača na strani pomoći!!! Tada se centar vraća u srce reketa i „čita“ dalje situaciju. Treći nazad više volim da centar gleda napadača u reketu i da trči sa „visoko podignutim rukama“ tako smanjuje „target“ za dodavanje. Ako lopta promeni stranu onda se ne rotira, ako lopta pasom ode na istu stranu napada onda se vrši rotacija! I još jedna stvar: „Posle izvršene rotacije nema rotacije!“ Podsetimo se da neki timovi šalju centra i ranije, dakle pre pasa, jer ako kasni šut će biti već izveden. Zavisiš od skautinga za tu utakmicu! U tom slučaju igra se zona (zone-up). BEK probija blok. Ide preko bloka ali ispod svog centra!! PREKO pa ISPOD. Ja volim da držim prvu liniju zatvorenu. I bek iz ugla mora da bude ispred centra. Na povratni pas, veliki rotiraju a mali se vraćaju na svoje ljude tako da nema mismasha.

**Primeri:** Lejkersi... sa Kobijem, Samaki Woker, Sek, Brajan Sou, Fišer.

**Dobre-loše osobine:** Ova tehnika samim tim što se koristi verovatno ima najmanje slabih tačaka. Pitanje je persona protivnika i šta želimo da branimo. Dobro je da odbrana odlučuje. Loše naravno što sve ne može da bude pokriveno, ukoliko su svih 5 igrača napada aktivni.

### 4. Basic-indiana

**Situacije:** Tehnika koja se zove po Rik Smitsu, centru iz Pejsersa, dok ih je vodio Lari Braun. Rik je bio veoma pokretljiv, možda bolje reći odličan u postavljanju u odnosu na igrače PnRla. On je bio sposoban da zadrži beka sa loptom dovoljno dugo, i da ga tera u širinu napada, sve dok bek ne ovlada njim ponovo. Odlična anticipacija...

**Opis tehnike:** Hard-show ... jedina razlika je što bek ide za svojim igračem, dakle preko bloka i ponovo preko svog centra odbrane. Preko pa preko. Centar

ga šalje široko (ali velika odgovornost za proklizavanje između i dalje stoji). Obično se centar vraćao na svog igrača odbrane, jer on odlazi na drugu stranu a njegov igrač tada je na strani pomoći, tako da i nema pune rotacije. Ostali igrači su u zoni...

**Primer:** Personel Pejsersa... na New Yorku...

**Dobre - loše osobine:** Dobro je jer se usporava napad i faktički ih teraš na dodatne driblinge a da pri tom ništa i ne dobiju. Loše je to što ti je potreban visok igrač koji je sposoban da iskontrolira napadača sa loptom.

### 5. Red - udvajanje - trap PnR:

**Situacije:** Udvajanje je najagresivniji oblik odbrane PnR. Vrlo agresivno se

centar za šut... ili ako rotiraš centar na bloku ili lob pas sa Derijusa iz kornera.

### 6. Red - Miami - trap rajli:

**Situacije:** Rajli je trener poznat kao veoma principijelan i odličan odbramben strateg. Kod njega sam prvi put video iskakanje ispred PnR. Koristi se kada igramo protiv dobrog beka, a njemu u blokadu dolazi centar spor i koji nije šuter. Ako nas igrač, centar iz odbrane ima tu dominaciju onda koristimo tu prednost i šaljemo ga ranije. Vrlo uspešna tehnika za agresivne timove sa inicijativom.

**Opis tehnike:** Igra se snažno telom (body-up), i centar u odbrani anticipira dolazak PnRla i iskače ispred igrača odbrane koji želi da blok postavi. Fak-



zaustavlja lopta i gotovo da se prekida dribling. Igra se protiv dominantnih napadača sa loptom (Pejton, Stoudomajer, Mecgreti), i posebno ako su centri lošiji šuteri. Ako postoje velike razlike u kvalitetu igrača napada onda se opredeljujemo za ovaj vid odbrane. Dobra tehnika, agresivna, i napad ga ne voli jer prozivanjem PnR oni faktički prozivaju udvajanje.

**Opis tehnike:** Igra telom. Proklizavanje sa igračem. Agresivno iskakanje u liniju sa napadačem koji pravi blok i ostajanje u trapu sve dok je lopta u rukama napadača. Prave ugao od 90°. Ukoliko napadač razbije blok driblingom, onda se ponašamo kao da je hard-show. Na prenosu strane pasom mi ne rotiramo. Prva linija je zatvorena.

**Primeri:** Minesota... sa Brendonom, Garnetom. Rasom, Serbijak, Piler.

**Dobre-loše osobine:** Dobra je agresivnost i zaustavljanje igrača sa loptom. Potrebna dobra rotacija i naravno loš šut strane pomoći. Loša strana je otvoren

tički do blokade i kontakta praktično i ne dolazi. Ostali igrači su u zoni. Ako ode pas centru onda rotiramo punom rotacijom, ako ne vraćamo se na svoje igrače. Ako ode pas centru onda se radi puna rotacija, ako se prenese lopta dalje u ugao terena, na taj pas odlazi centar, a zatim idemo na blagi trap u ugao da bi se ispravio mismach situacija.

**Primeri:** Odlično je igrao Boston koji generalno igra odličnu odbranu. Ali u polufinalu konferencije protiv Detroita, recimo, igrali su ovu tehniku.

**Dobre-loše osobine:** Potreban agresivan tim, i dominantan mismech u korist velikog igrača odbrane. Ako je napadački inferioran onda je ova tehnika izvrsna...

### 7. Otvori i propusti - open up and slied thry

**Situacije:** Ovu tehniku koristimo u situacijama kada bek koji koristi blokadu nije perfektan šuter a pri tom hoće-

mo da ostanemo u kontaktu sa centrom tj. da ga držimo u vidnom polju.

Opis tehnike: Ponovo se kreće iz igre telom i izguravanjem igrača koji blok postavlja. Na vreme se verbalno upozorava odbrambeni igrač na lopti, koji tada ide ispod bloka (regularno ili rollom). Centar odskače korak nazad, daje prostor između njega i napadača koji pokušava da postavi blok. Igrači na strani pomoći su spremni da malo pomognu ali ipak ostaju sa svojim igračima u kontaktu. Nema rotacije... ostaje sa svojim igračima.

Primeri: možda New Jersey ... Jeison Kid... Martin Kenjon...

Dobre - loše osobine: Ako bek ne probija agresivno i ne šutira onda je ova tehnika odlična. Jer nema rotiranja. Problem ako počnu da probijaju a naši centri su već ušli u utakmicu bez inicijative onda se teško agresivnost vraća.

## 8. Ostani dole i priključi se - DROP and PLAG:

Situacije: Ovu tehniku koristimo kada u PnR, baš kao i prethodna tehnika, nema tu uboitost. Dakle često 1-5, ako je bek spor i bez štuta i centar takođe. Ovako ne može da se brani PnR lociran ispod linije bacanja. Jer onda ma koliko je bek loš šuter oprobava šut. Dugo su timovi u NCAA ligi branili ovako PnR jer su bekovi dosta loši šuteri.

Opis tehnike: Vrlo kratko se izgurava centar. Ali je najbitniji ugao postavljanja centra u odbrani, on ostaje ispod bloka ali brani dubinu. Dakle korak nazad, korak ka strani gde napadač sa loptom dolazi. I dalje mora da se „kupi“ vreme da bi se bek vratio i iskontrolisao igrača sa loptom.

Primer: Nas su dosta branili tako... Olowokandi-Mec ginis...

Dobre-loše osobine: Dobro ako bek ne probija i ne šutira. Loša stvar je povrtak u re-pick, jer teško drop-plag u oba dve strane. Problem da ako počnu da se onda vrati agresivnost... njena rotacija.

## 9. Body-up and go under (ispod bloka)

Situacije: Ako želimo da ostavimo PnR izvan zone za šut; ako želimo da ostanemo u kontaktu sa centrom koji može da šutne a pri tom se ne plašimo štuta beka sa loptom onda ova tehnika je idealna.

Opis tehnike: Drži se linija dodavanja zatvorena. Na kretnju ka lopti igrač odbrane uspostavlja kontakt i izgurava igrača napada koji želi da napravi blok. Do bloka skoro i da ne dolazi. Bek kreće ispod obojice i susreće napadača sa loptom u kretnji ka kosu. Nema rotacije ali strana pomoći mora biti spremna...

Primeri: Ako braniš Miami sa Striklandom i Grentom ili Momingom... ili Minesotu sa Brendonom i Garnetom.

Dobre-loše osobine: Dobro ako bek ne šutira i ne prodire... u kontaktu samo sa centrom ... ako počne da probija javlja se problem.

## 10. Preuzimanje - switch

Situacije: Dosta se koristi u NBA. I to ne samo za igrače istih pozicija. Ali naravno svaka blokada bek-bek, ili centar-centar mi smo preuzimali. Nekada napad namerno odigra takvu blokadu i inicira pruzimanje. Postavlja se pitanje ko je u ne povoljnijoj poziciji, tj, missmech. Ovom tehnikom se otupljuje oštrica PnR, jer sem zamene odbrambenih igrača ništa se prostorno i vremenski nije osvojilo.

Opis tehnike: Komunikacija vrlo bitna stavka. U preuzimanju igrač odbrane čiji igrač prati blok ostaje korak nazad i preuzima igrača sa loptom.. igrač odbrane na kome je napravljen blok kreće se ispod bloka i ostaje na tom igraču. Obavezno ispod bloka!!!

Primer: Dalas su gotovo svi branili pruzimanjem...

Dobro-loše osobine: Dobro je jer se lomi oštrica PnRla. Ništa se ne osvaja. Loše je problem missmecha...

## 11. Preuzimanje - klipers - switch

Situacije: Ako dođe do regularnog preuzimanja onda timovi koji sporije prepoznaju i kažnjavaju missmach „kažnjavamo“ re-preuzimanjem i gubimo tu prednost lošeg missmacha.

Opis tehnike: Regularno preuzimanje. Ali onda na znak zadnjeg igrača vrše repreuzimanje. Bolje je kasniti, i možda za trenutak napraviti trap a potom se vratiti na daljeg igrača. Igrači strane pomoći malo pomažu... ali nema rotacije, sem ako u tom re-preuzimanju pas ne ode slobodnom centru. Onda pravimo još jednu rotaciju...

Primer: Klipersi protiv Denvera...

Dobre-loše osobine: Odlično je što se najslabija tačka preuzimanja missmach time neutrališe. Loša strana je ako ne postoji pravovremenost i ako te kazne tim gubi samopouzdanje.

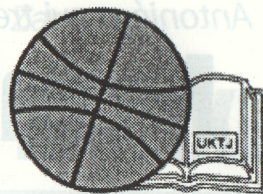
## 12. Preuzimanje minesota-switch

Situacije: Nekoliko timova, posebno u play-offu su koristili ovu tehniku.

Opis tehnike: Kada se izvrši preuzimanje onda visok igrač ROLA odvlači niskog koji ostaje sa njim na poziciji niskog posta, da bi ga „rešio“. Odbrana tada šalje visokog sa strane pomoći, ili bilo kog drugog igrača koji može tu poziciju da brani, i time se na strani gde je lopta sprečava bilo kakva dominacija.

Primeri: Minesota na Dalasu ... Sacramento na Dalasu...

Dobre - loše osobine: Dobra neutralizacija missmacha. Loše ako se kasni u preuzimanju, i loše je ako lopta brzo promeni stranu akcije.



## 13. Preuzimanje go green switch

Situacije: Takođe ova tehnika rešava problem missmacha u preuzimanju. Radio je Klopemberga u Sijetlu. Nisam video da je neko koristio, ali postoji i ima svoju vrednost.

Opis tehnike: Regularno preuzimanje igrača. Onda se najbliži spoljni igrač na strani pomoći pošalje da „udvajanje“ lopte, bez ideje njenog osvajanja, i to je znak za visokog da se povuče nazad i nađe slobodnog centra.

Primeri: Idemo ponovo na Dalas...

Dobre-loše osobine: Dobra neutralizacija missmacha u PnR. Loše ako se kasni u preuzimanju...

## 14. Blue usmeravanje ka čeonj sa rotacijom

Situacije: Ukoliko centar koji postavlja blok nije dobar šuter, a uz to mi ne želimo da naše visoke igrače izvučemo iz zone štuta... onda zovemo BLUE. Prostor u kome se igra je u nivou „zamišljene“ produžene linije slobodnih bacanja... Faktički do blokade i ne dolazi!!

Opis tehnike: Kada visoki igrač prepoznava opasnost od PnR, onda javlja beku koji istog trenutka loptu usmerava ka čeonj liniji. On praktično okreće leđa igraču koji dolazi u blok, i lopta ostaje u tom polju napada. Podela uloga je: bek brani širinu, centar dubinu, i tako formiraju ugao 90'. Ostali igrači formiraju zonu. Sa napomenom da najbliži spoljni igrač sa strane pomoći zatvara prvu liniju dodavanja (oduzima taj pas). Ako lopta ipak dođe do visokog igrača onda se vraća na svog (kao finta), ili nekad i ostaje do kraja akcije. Ako lopta lobom promeni stranu onda se svi vraćaju na svoje ljude. Ako bek pokuša da probije donju liniju usmeravanja onda se ide na udvajanje.

Primeri: Sijetl... sa Berijem. Pejtonom, Bejkerom, Drobšnjakom, Radmanovićem.

Dobre i loše osobine: Ova odbrana mora da bude dobro uvežbana. Zahteva igru protiv ne tako dobrih centara napada... Loša strana je brz prenos na drugu stranu.. i ostaje sam na šutu... i kolektivna odgovornost kada se probije trap.

## 15. Blue - usmeravanje ka čeonj bez rotacije

Situacije: Ukoliko nemaju dobre centre šutere onda se igra ova tehnika. Nema rotacije već na povratni pas se izlazi na centra. Loša stvar je brz prenos i odlazak u nov PnR.

Jovica Antičić, novi trener KK Spartak

# Nastavak uspešne karijere

Posle četiri godine vratio se u jugoslovensku košarku. Godinu dana pauze dobro mu je došlo. Odmoran, motivisan, željan novih pobeda, pobeo je iz beogradskog haosa u mirnu vojvođansku ravninu. Jovica Antičić, po godinama jedan od mlađih (36) ali po stažu jedan od najiskusnijih (11) stručnjaka na našim prostorima, sredinom juna imenovan je za novog trenera KK Spartak. Ambiciozno rukovodstvo prvoligaša iz Subotice želi da u naredne tri godine stvori jak tim koji će respektovati i najveći u jugoslovenskoj košarki. To je na otvaranju konferencije za novinare povodom kadrovskih prestrojavanja rekao Vojin Đorđević, predsednik kluba, najavivši i nekoliko pojačanja u predstojećem periodu. Sigurno da je dolaskom Antičića subotički tim dobio mnogo, jer čovek koji je za tri godine rada u Igokei iz Banjaluke osvojio tri titule prvaka i jedan Kup Republike Srpske i jednu titulu apsolutnog prvaka na teritoriji BiH, znači mnogo za ovaj subotički projekat. Zanimljivo je reći da se ljubitelji košarke u Subotici Antičića sećaju sa prvenstvene utakmice u kojoj je Spartak kao domaćin pobedio Crvenu zvezdu i na taj način izbio veoma važnu pobjedu za opstanak u eliti. Slučajnost ili ne, ali posle te utakmice rukovodstvo crveno-belih se Antičiću zahvalilo na saradnji.

Jovica Antičić je trenersku karijeru započeo u zemunskoj Mladosti, prvo radeći sa mlađim kategorijama, a potom je za tri godine sa prvim timom od Druge srpske došao i do Prve lige. Sa



svim slučajno došlo je do preuzimanja prvog tima Zemunaca...

- Te godine sam imao dvadeset i pet godina i još sam igrao, Mladost je spala na vrlo niske grane i ispala je u Drugu srpsku ligu. Nakon toga dobar deo rukovodstva i stručnog štaba se povukao što je meni otvorilo prostora za rad. Na poziv predsednika Bizjaka preuzeo sam prvi tim. I tako sam krenuo da radim...

Bio je u novobeogradskom Radničkom, zatim u manje poznatom zemun-

skom klubu - KK Zemun, da bi nakon toga bio imenovan za prvog trenera Zvezdinog mladog tima - Zvezda Ruma. Posle toga preuzima prvi tim Crvene zvezde u kojoj je radio godinu dana, da bi najveće uspehe u dosadašnjem trenerskom poslu postigao radeći u Igokei. Od svojih trenera je još kao igrač naučio šta treba da krasi jednog stručnjaka. Rad, odgovornost i disciplina - bitne su karakteristike koje treba da krasi ovu profesiju. Četiri godine, koliko je radio sa pokojnim Aleksandrom Nikolićem, bile su od izuzetnog značaja. „Profesor“ ga je naučio ne samo tajnama košarke, već i - života. Saradivao je sa mnogim trenerima, ali najviše je naučio od Dragana Drgosavca i Duška Vujoševića. I danas se koristi svakom prilikom da od svojih kolega nauči nešto novo.

Nije da ga ne vole, ali igračima nije baš svejedno kada se nađu na parketu zajedno sa Antičićem. Na treninzima strog i principijelan, bez kompromisa, trudi se da iz svakoga izvuče maksimum. Da li je, i koliko, to sve korisno, posvedočiće meteorski uspeh mladih Radmanovića, Rakočevića, odlične igre Popovića, Pekovića, Topića koje je trenirao u Crvenoj zvezdi, ili Pajovića i Stevanovića kojima je bio šef u Igokei. Antičić je jedan od retkih stručnjaka koji je bio trener našem Vladu Divcu, doduše samo na tri utakmice na kojima je naš as nastupao za Crvenu zvezdu.

- Vaspitan sam tako da u životu sve postizem jednom izuzetnom disciplinom, radom i planiranjem. Od igrača tražim maksimalan odnos prema radu, koncentraciju i zalaganje na treninzima. Na terenu sam bez pardona, ali kada se trening završi sa igračima održavam jedan normalan, prijateljski, odnos. Pokušavam da prodrem do njihove psihe kako bi mi posle bilo lakše da ih treniram. Tako najbolje znam šta u svakom trenutku od pojedinog igrača mogu da očekujem.

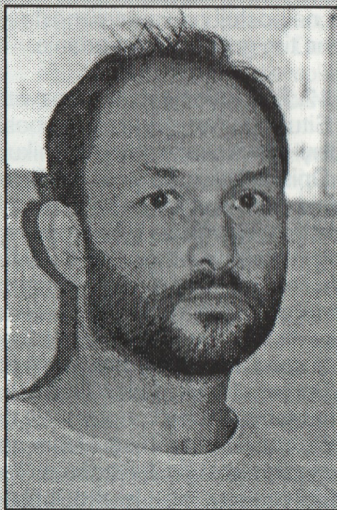
Antičić je, nema šta, pravi profesionalac. Odnos prema gradu, uvek mu je isti - bilo to na početku karijere ili sada, bilo to u zemunskoj Mladosti, Crvenoj zvezdi ili u Spartaku. Na njegovu veliku žalost još nije imao priliku da radi sa reprezentativnim selekcijama. Ali, kao i do sada, radiće i čekaće strpljivo svoju šansu. Ipak je on još uvek mlad.

U karijeri, uslovno rečeno, nije imao teških trenutaka. Od početka, od ze-

## Kisić

I kao igrač, i kao trener, Radomir Kisić je sa subotičkim Spartakom doživljavao najlepše trenutke u karijeri. Prvo je osamdesetih godina kao igrač slavio istorijski uspeh subotičke košarke, da bi prošlo leto kao prvi stručnjak mladu Spartakovu ekipu uveo u elitu. I ne samo to. Sa gotovo neizmenjenim timom obezbedio je opstanak u društvu najboljih.

- Protekle dve godine dugo ću pamtići, jer su bile presudne za moj dalji rad u trenerskoj profesiji. Radeći u Spartaku trenerski sam sazreo i sada sam spreman za nova iskustva. Sve je u Subotici bilo fenomenalno. Hvala predsedniku Đorđeviću, direktoru Vučeliću, kolegama, igračima... sa svima sam imao odličnu saradnju. Želim im puno sreće - kratak je Kisić.



„Poznavaoci“

Trenerski posao, dinamičan i naporan, uvek prate neke zanimljive stvari i anegdote. Pomalo razočaran ljudima koji vode klubove, a slabo se razumeju u košarku i gotovo ne poznaju igrače koji igraju za njih, Jovića Antonić se seća jedne komične situacije.

- Prošle godine je u jedan klub došao igrač koji je levak na insistiranje trenera kojem su se sviđeli njegovi kvaliteti. Ljudi iz kluba su to prihvatili, rekli da je to u redu i da su čuli za tog igrača. Kada je došao sam čin potpisivanja ugovora, igrač je uzeo olovku u levu ruku, pošto je levak, i krenuo da se potpisuje, a predsednik kluba ga je zaustavio rečima - „dečko, ovo je ozbiljan klub, ovde nema te vrste zezanja kao ti se sad potpisuješ levom rukom“. On mu je rekao - „ali, gospodine predsedniče, pa ja sam levak“. Predsednik je bio potpuno zatečen. Eto, to jedna priča koja govori o tome kakvih sve ljudi ima u košarci - rekao je Antonić.

munske Mladosti, pratio je jednu liniju uspona, nastavio da je sledi kao trener Zvezde, da bi u Igkei doživeo i najveće uspehe u karijeri. Drago mu je što je, pored osvojenih trofeja, dosta uticao na razvoj mladih igrača u klubovima koje je trenirao. Retko pamti loše stvari, ali kaže da mu je možda bilo najteže kada je doživeo smenu u Crvenoj zvezdi sa kojom je u Beču, u okviru Lige šampiona, ostvario i jedinu pobedu te sezone na međunarodnoj sceni. Da je mesto trenera „crveno-belih“ te sezone bilo ukleto govori i činjenica da je Zvezda za tih godinu dana promenila još tri-četiri trenera. Teško je pala ta smena Antoniću, kaže - zabolelo je, ali posle mu se desila Igkeja, i ružne trenutke je preboleo.

- Sada sam u Spartaku, u jednom izuzetno lepom i ambicioznom projektu. Teško je bilo odbiti gospodina Đorđevića, koji je imao uverljive argumente za moj dolazak. Svidele su mi se njegove ideje. Pokušaćemo u predstojećem periodu da ojačamo bazu rada sa mladim selekcijama, da edukujemo mlađe trenere, a da od mladih igrača koji su pri prvom timu stvorimo okosnicu budućeg Spartaka. Dovešćemo i nekoliko mladih igrača sa strane, takođe talentovanih, koji će moći da se uklope u naš sistem rada. Stvorićemo stabilan tim, igrače ćemo vezati čvrstim ugovorima, radićemo žestoko, i u takvoj situaciji neće izostati ni rezultati - zaključio je Antonić.

D. Marko

Srećko Otović, trener pionira KK Zastava

# Driblinzi uz muziku



U Kragujevcu misle na budućnost. KK Zastava, pored solidnih rezultata koje postiže u Prvoj „B“ ligi, ima dobro organizovanu omladinsku školu u kojoj sa decom rade, većinom, mladi treneri. Jedan od najambicioznijih mladih stručnjaka je Srećko Otović (26) koji trenira pionirsku selekciju - dečake rođene 1989. i 1990. godine.

- U Zastavu sam došao pre dve godine i na početku sam radio sa predtakmičarskom selekcijom. Nakon tri meseca rada sa njima prekomandovan sam na čelo takmičarske selekcije sastavljene od dečaka rođenih 1988. godine. Sa njima sam postigao veliki uspeh prošavši u treći krug Liga mladih kategorija Srbije gde nas je izbacila Sloga iz Kraljeva, koja je kasnije postala republički prvak. Iste sezone asistirao sam Vladimiru Dašiću koji je vodio selekciju pionira, i sa njom se plasirao na finalni turnir - priča Srećko Otović, koji se kao trener prvi put oprobao 1998. godine vodeći selekciju jedne osnovne škole.

Svoje interesovanje za sport, Otović pokazuje još kao dečak. Zanimao se za skijanje, plivanje, karate, ali najviše ljubavi gaji je prema košarki, u kojoj se oprobao kao igrač, kao sudija, i sada kao - trener. Igrao je za kragujevačke „Radnički“, „21. oktobar“ i „Zastavu“. Tokom 1992. godine polaže za sudiju, i paralelno se bavi sudenjem. I tako šest godina. U međuvremenu, Otović je završio i DIF, definitivno se opredelivši za košarku kao životnu saputnicu, i trenerski poziv.

- Završen fakultet omogućio mi je da se košarci ozbiljnije posvetim, i da iz sudijskih predem u mnogo ozbiljnije vode - trenerske. U radu sa mojim dečacima trudim se da unesem što više novina u svoj rad kako bi treninzi bili zanimljiviji, a rezultati bolji. Na nekoliko treninga vežbao sam sa igračima dribling i promene uz muziku brzog ritma. To se dečacima do-

palo i povećalo njihovo zalaganje na treningu. Mislim da ću tu praksu ponoviti jer se pokazala funkcionalnom. Često na treninzima organizujemo igre i takmičenja koja opuštaju igrače i odmaraju ih od naporan vežbi. Za njih je to, možda, i najbitnije, jer će preko svojih dečijih igara i zanimljivih treninga košarku zavoleti još više. Nadam se da ćemo, uz velika zalaganja, ponovo preći u treći krug Liga mladih kategorija, čime ćemo premašiti očekivanja mnogih u gradu - ističe Srećko kome veliku podršku pruža rukovodstvo kluba na čelu sa direktorom Stojićem.

U kragujevačkoj „Zastavi“ dosta ulažu u rad sa mladim selekcijama. Rezultat tog rada je veliki broj talentovanih igrača, među kojima su Marko Popović i Đerasimović, državni reprezentativci, koji su prošli sve selekcije i sada su sa sedamnaest godina u prvoj petorci seniora.

- Nešto mlađi, ali ne manje talentovani, su Svetozar Popović i Uroš Nikolić kojima pomažem stručnim savetima i ustupanjem svojih termina za njihove treninge - govori Otović, i dodaje: - Dobru saradnju imam sa trenerom kadetske selekcije Sašom Milojevićem i sa svojim pomoćnikom Željkom Draškovićem. To razumevanje i međusobno pomaganje znatno utiče i na naše pojedinačne rezultate.

Trenerskim poslom, kaže, bavi se isključivo iz ljubavi prema košarki, a ne zbog materijalne koristi. Jednom prilikom je od svog honorara svim igračima kupio majice i tako ih nagradio za uloženi trud i postignute rezultate.

- Iako sam u košarki proveo mnogo godina, kao igrač, sudija i sada kao trener, moje usavršavanje je tek počelo. Učim od starijih kolega, čitam stručnu literaturu, gledam utakmice, treninge... Budućnost, siguran sam, radi za mene.

M. D.

Boban Janković

# Trener - to je važno!

Kada je pre devet godina sudbina „umešala svoje prste“ u jednu veliku i značajnu sportsku karijeru Slobodana Jankovića niko verovatno nije mogao ni da pretpostavi da će se popularni Boban na bilo koji način vratiti svojoj najvećoj ljubavi - košarci. Povreda je bila teška, izazvana trenutkom nepažnje uvek temperamentnog košarkaša, lekari su se borili za njegov život. Jak sportski organizam pobedio je smrt, ali je Boban ostao vezan za invalidska kolica. Ipak, snagom volje i upornošću vratio se u normalan život - vratio se košarci. Najpre je 1999. godine iz invalidskih kolica završio Višu trenersku školu u Beogradu, a onda je i usledio poziv ljudi iz jednog malog grčkog tima u predgrađu Atine da preuzme trenersko mesto:

- Tim se zove 'Olimpijada' - objašnjava Janković. Takmiči se u opštinskoj ligi i nalazi se u predgrađu Atine. Ali to je manje važno. Važno je da su ti ljudi prvi prešli barijeru koja se zove trener iz kolica i da su mi pružili šansu o kojoj već duže vreme maštam. Prezadovoljan sam dosadašnjim radom ali nameravam da uradim još više i sa njima ali i sa mojom trenerskom karijerom.

**- Kakav je potencijal tima i uslovi koji su vam pruženi?**

- To su sve mladi momci od kojih će, možda, jednog dana neko postati i pravi igrač. To mi je i cilj, da afirmišem nekoliko klinaca koji će napraviti karijere u većim grčkim klubovima. Zasad to je tim skromnih mogućnosti ali sa velikim entuzijazmom i odličnim uslovima. Hala prima 3000 ljudi, sjajno je uređena i nikada ne biste rekli da je to samo jedan opštinski klub. Ponavljam, za mene je važno da sam počeo da se bavim trenerskim poslom a za kasnije videćemo.

**- Kako izgleda jedan vaš trening?**

- Potpuno normalno i uobičajno za sve treninge, naravno ako se pomirite sa tim da vam je trener u kolicima. Pošto sam ne mogu da im pokažem ono što znam, tu mi pomaže Rade Milosavljević koji je demonstrator. Znači, ja zadam određenu vežbu ili akciju a Rade to prekično i pokaže. Bitno je da klinci hoće i žele da nauče i da me zaista slušaju. Mi ne pričamo samo o košarci nego



i o sportu i životu uopšte. Pošto imam dosta životnog iskustva pokušavam da im i to prenesem a ne samo košarkaško znanje. Govorim im i koliko je sport važan deo života, da je bolje time da se bave nego da na ulici preprodaju drogu, odaju se alkoholizmu i ostalim porocima. Na mom primeru oni vide kako sport i u najtežim životnim situacijama može da pomogne da ostanete normalni i da vam da snage da pobedite sve teškoće. Kao što vidite ja toj deci nisam samo trener već i roditelj koji želi da ih izvede na pravi put.

**Da li ta deca znaju kakav ste igrač bili, da li su vas ikada gledali ili čuli za vas?**

- Naravno, bez lažne skromnosti, ja sam u Grčkoj postao neka vrsta božanstva. Verovatno zbog svega što mi se dogodilo Grci mi ukazuju neverovatnu pažnju. Sreća u nesreći je da mi se to dogodilo u Grčkoj a ne ovde jer su me Grci prihvatili kao svog, puno su mi pomogli i moralno i materijalno, i zato i kažem da je taj život koji živim u Grčkoj moj drugi život. O svemu tome znaju i deca koju treniram. Mnogo puta su gledali kasete sa mojim igrama i sa njih upijaju svaku foru. Posebno ih oduševljava onaj moj

šut za tri poena koji je često bio i sa više od sedam ili čak osam metara. Pitaju kako se dolazi do tog šuta, kako treba da ga vežbaju a ja im objašnjavam koliko mogu. To je, ipak, i urođeno.

Ovoga puta sa Bobanom Jankovićem pričali smo samo o ovoj, za njega, velikoj stvari - o trenerskom pozivu. Nismo pominjali one druge, sitno ljudske slabosti koje su ga okruživale svih ovih godina posle tragedije. Nismo pominjali da su ga mnogi zaboravili ili se rastali sa njim. Pre svih neki iz najbliže okoline a zatim i mnoge kolege iz zemlje. Retki su ljudi koji su mu pomagali i našli za shodno da pitaju kako je, trebali mu nešto. Nismo pričali ni o tome da se iz njegovog voljenog kluba Crvene zvezde, godinama niko nije ni javio i da je tek skoro na poziv nove uprave bio na Malom Kalemegdanu i na plej-of utakmici sa Partizanom. Nismo pričali o svemu tome. Jer Boban Janković sada ima druge teme za razgovor. On je trener. Sada u „Olimpijadi“ a sutra...?

- Želja mi je da jednog dana postanem trener Panioniosa, kluba za koji sam igrao gde mi se sve ovo i dogodilo ali gde su me prihvatili kao svoga, napominje Janković. **B. Manojlović**



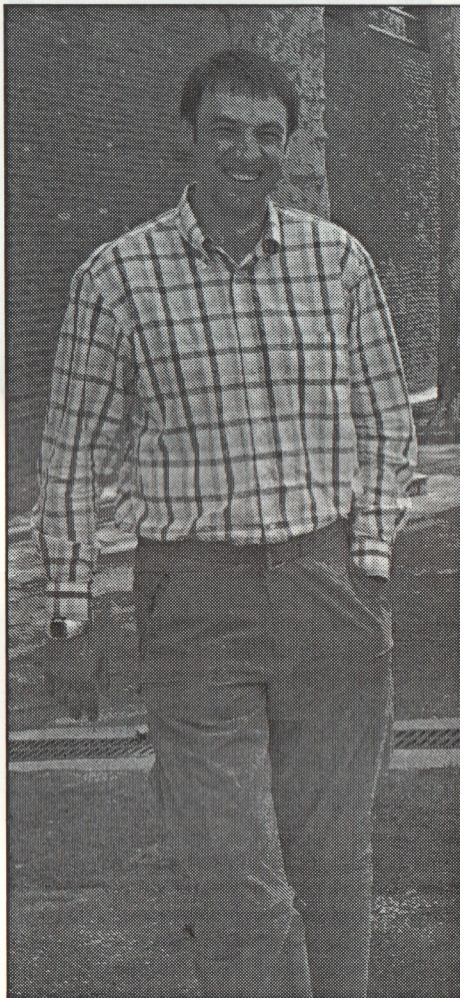
Aleksandar Trifunović, trener Crvene zvezde

# Vratiti zvezdaški duh i ljubav prema Zvezdi

- Mnogo sam srećan što sam postao trener Zvezde. Oduvek sam dušom i telom pripadao ovom klubu i u skladu sa politikom kluba na duže staze, učiniću sve da Zvezdu vratim u vrh naše košarke, izjavio je Aleksandar Trifunović nakon promocije za šefa stručnog štaba kluba sa Malog Kalemegdana.

Iznenadjenje ili ne? Hrabar potez ili potpuni promašaj? Ovo su samo neka od pitanja koja sebi postavljaju pripadnici armije navijača crveno-belih. Uvek kada se dovede nov trener dilema ima, protivnika takođe. A kada se još radi o mladom treneru-početniku, broj onih koji sa nevericom odmahuju glavom, vrstoglavo raste. Kako stvari realno stoje?

Nova, mlada i ambiciozna uprava Zvezde razmišljala je, kada je šef struke u pitanju, o nekoliko opcija; imena tu nisu bitna već je koncepcijski to bila dilema oko vrhunskog trenera koji radi u nekom inostranom klubu, dokazanog trenera iz naše lige ili mladog ambicioznog stručnjaka iz sopstvenih redova. Uprava crveno-belih odlučila se za ovo poslednje. U sklopu koncepcije rada na duže staze, odlučeno je da i igrači, ali i treneri više „ne igraju samo jedno leto“ i ne prolaze kroz Zvezdu kao usputnu stanicu ka nekim drugim destinacijama. Ugovori će biti potpisivani na više godina, pa je tako i Trifunovićev ugovor na četiri godine. Tako se, barem, planira. Zvezda je do skoro dovodila sve i svakoga u svoje redove. Od vrhunskih igrača, čak i NBA zvezda, do nekih kojima



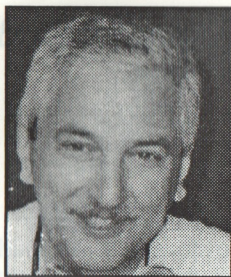
urađeno. Ubedljivo osvojena titula i to posle 20-ak godina bila je upravo ona kada je za Zvezdu igrao njen današnji trener. Tim sjajan, Zvezdina deca, beogradski urbani momci plesnili su tad na terenu igrom i zalaganjem. Taj duh, zvezdaški duh i ljubav prema crveno-beloj boji, Trifunović želi da vrati u Zvezdu kao jedan od osnovnih parametara pri izboru igrača. Cesto se na Malom Kalemegdanu može čuti: „Nije dovoljno samo da neko zna da igra, potrebno je i da voli Zvezdu i da na terenu izgine za nju“. Takvi su bili oni momci iz 1992, takvi se žele i 2002. Koliko tu popularni Trifa može? Sedam meseci Trifunović je obavljao posao tim-menadžera, i učio od daleko iskusnijeg Miroslava Nikolića, u karijeri su ga trenirali veliki treneri - Ranko Žeravica, Boža Maljković, Lale Lučić. Dovoljno da i sam postane trener ili ne? Poznat je primer Željka Obradovića koji je praktično sa terena uskočio na trenersku klupu i kasnije osvojio sve što se osvojiti moglo. Ipak, jedan je Željko. Od Trifunovića tako nešto i ne očekuju. Očekuju, međutim, da od Zvezde napravi tim dostojan imena i tradicije koju nosi. „Očekujem u narednoj sezoni da budemo među četiri najbolja tima kod nas, a da kasnije napravimo i korak više ka vrhu“, izjavio je Trifunović. Cilj sasvim realan, iako u ovom trenutku još nije poznato kojim će sastavom raspolagati Trifunović. Od „starih“ tu su samo Tica, Aleksić, Dozet i Koprivica. Pridodati su i juniori Bogdanović, Bjelica i Miljević, a ko će od iskusnijih i proverenih igrača doći znaće se posle prelaznog roka. Od toga će umnogome zavisiti ambicija i uspeh kluba i samog Trifunovića. I od podrške rukovodstva, naravno. Zasad ona postoji: „Trifa je prirodni naslednik, pokazao je želju, volju i znanje. Svi stojimo iza njega naredne četiri godine“, rekao je predsednik Zvezde Zivorad Anđelković. Ako je to definitivni stav kluba, onda ga treba podržati. I Trifu, naravno, kao pametnog, mladog momka, odličnog igrača, čoveka urbanog duha i iznad svega zvezdaša u duši. Da li je to i dovoljno za velike ambicije koje klub ima u narednom periodu - vreme će pokazati.

B. M.

## Lična karta

- rođen 1967. u Beogradu
- sa 15 godina počeo da igra košarku u Crvenoj zvezdi
- 1985. trener Ranko Žeravica uvodi ga u prvi tim Zvezde
- 1988. prelazi u ekipu Zadra
- 1991. vraća se u Crvenu zvezdu
- u sezoni 1992-93. i 1993-94. kapiten ekipe koja je dva puta za redom bila prvak Jugoslavije
- nastupao za klubove u Francuskoj, Nemačkoj i Poljskoj
- karijeru završio u Beopetrolu
- položio sve ispite na Višoj trenerskoj školi i sprema diplomski ispit
- oženjen je Isidorom sa kojom ima sina Uroša

nije mesto ni u nižerazrednim klubovima. I svima su obećavane velike pare. Kako para za sve nije bilo, klub je ne jednom, doživeo i velike blamaže i završavao utakmice i sa četiri igrača. A od para koje su se dale ili obećale, pojedinim velikim igračima, ali igračima koji su dovedeni jedino da bi se neko iz kluba mogao sa njima pohvaliti, a ne da trajno doprinesu Zvezdi, mogao se finansirati čitav omladinski pogon koji je, umesto toga, naprotiv, potpuno uništen. Sa trenerima je bilo slično. Velika imena, perspektivni stručnjaci, eksperimenti iz Amerike, smenjivali su se kao na filmskoj traci. Rekord svih naših šampionata, negativni, naravno, bio je sedam trenera u nešto više od jedne sezone. Svih tih godina, osim jedne titule, ništa nije



Predrag Mrmak: Večernje novosti

# Kolekcija šampionskih kravata

Imao sam tu čast da na početku novinarske karijere košarku učim od najboljih profesora na svetu: Aleksandra Nikolića, čika Ace kako smo ga svi zvali a njemu to nije smetalo, naprotiv, Ranka Žeravice, Slobodana - Pive Ivkovića, da pratim prve korake Dušana Ivkovića, Božidara Maljkovića, Bogdana Tanjevića, Stanislava Pešića, Božidara Maljkovića, Željka Obradovića, Duška Vujoševića, Zorana Slavnića, Željka Lukajića... Nekada je sve to bilo drugačije. Pratio sam gotovo sve treninge, prvo Crvene zvezde, kasnije Partizana, pokušavao da shvatim šta se to na treninzima radi a šta na terenu pokazuje. To mi je, svakako olakšalo, kasnije, da shvatim, ne samo filozofiju ove, najljepše igre na svetu, nego i šta su igrači od onoga što su vezbali, na utakmici odradili. Sa nekima sam imao, ali retko, neспоразума. Nismo se našli.

Mnogi ni dan-danas ne shvataju šta su naši košarkaški treneri. Obično, posle pobeде, osvajanja pehara, trofeja, priča se i piše o igračima. Treneri su, nekako, u senci.

Davno mi je, u vreme kada je Radnički harao onom velikom Jugoslavijom, pokojni Piva rekao:

- Kada se pobeđuje veličaj igrače, a u porazu, traži krivca u teneru!

Takav je Piva uvek bio. Nažalost, veliki stručnjak nije bio dovoljno shvaćen na našim prostorima. Voleo sam sa njim da pričam, da ga slušam, posebno na putovanjima, iako se ponekad zaboravljao i trudio da mi opširno govori i o najstručnijim stvarima koje, moram da priznam, nisam baš najbolje shvatao. Ali novo sazna, nauči, shvati. Nikada neću zaboraviti kako je, često, na velikim utakmicama u Hali sportova u Novom Beogradu, „snimao“ meč. Držao je diktafon ispred sebe i komentarisao. Nije tada bilo ovoliko tv prenosa, nije bilo video rekordera u svakoj kući... Piva se tako snalazio.

Kada već o njemu pišem, ostalo mi je nejasno, nisam stigao da ga pitam, iako sam često želeo, kako je uspeo da od potpuno različitih ličnosti napravi onakav Radnički. Kako je samo spojio Srećka Jarića, Miroljuba Damjanovića, Tvigija Ivkovića, Tasića, Milutina Marovića... Jedan je bio mangup, drugi veseljak, teći umetnička duša, četvrtog je iznad svega interesovala nauka, petog samo kako da preživi u gradu... Van terena gotovo da se nisu viđali i družili... Pričalo se da je Piva imao specijalne metode. Kakve? Pa, samo se priča da su bile „čudne“, ali svakako uspešne, jer

„romantičari“ su, stvarno u to vreme bili pravi košarkaški romantičari koju su igrali za svoju, ali i dušu onih na tribinama i svuda su dočekivani i ispraćani aplauzom.

Nikada neću zaboraviti kako sam se „opekao“ ispijajući prvu jutarnju kafu sa profesorom Aleksandrom Nikolićem i prostorijama Partizana. Čika Aca je iz džepa izvadio dve paklice cigareta: „HB“ i „Murati ambasador“. Palio je jednu za dugom, a ja mu se pridružio i, napravio veliku grešku „u koracima“. Pokvario sam njegovu čuvenu „slagalicu“ četiri žuta i jedan beli filter. Ja sam ubacio još jedan beli i... Tek mnogo godina kasnije saznao sam da sam „pokvario“ čika Acinu petorku za sledeću utakmicu!

Još dobro pamtim kako je Bogdan Tanjević, noć pred veliko finale sa Emersonom u Grenoblu 1979. Godine, proveo u hotelskoj sobi birajući, ne taktiku, nego pobeđnički džemper. Ili, kako mi je, posle svake utakmice u Hali sportova, nervozno, sa onim njegovim napuklim glasom govorio:

- Daj mi jednu cigaretu.

I, tek kada bi povukao prvi dim, počeo je da priča, kao navijen utiske o upravo završenoj utakmici. Sada Boša bolje stoji, puši skupe cigarete, ali, ne nudi ih!

Naravno, nisu svi teneri pušači. Naprotiv, većina su veliki protivnici duvana. Pre svih Dušan Ivković, od koga sam se i ja krio kada zapalim. A, nekoliko puta pomagao sam jednom našem reprezentativcu, koji voli cigaretu uz kafu, ali da Duda ako prođe misli da je „marlboro“ moj.

Duda Ivković je, plenio strogoćom. Znao je da podvikne i na novinare, da im zameri kada preteraju. Mislio sam da to upražnjava samo kod nas. Kada sam video kako „grdi“ opasne grčke žurnaliste, bilo mi je lakše. Najvažnije od svega je da se na Dudu niko i nikada nije naljutio. Sve što je radio, radio je u interesu košarke, a posebno igrača.

Jedan od njegovih, ali i učenika profesora nad profesorima, Željko Obradović, takođe zna da podvikne, da, što bi naš narod rekao „skreše u brk“. Dok je više nego uspešno vodio Partizan, njegovo zlatno pravilo bilo je da, odmah po završetku utakmice igrači moraju u svlačionicu, bez obzira na rezultat. Nikakav kontakt sa novinarima nije dozvoljavao, bez obzira na direktan tv prenos, link...

Željko Obradović je u dosadašnjoj karijeri mnogo postigao. Veliki partizanovac stalno dodiruje zvezde. Nas dvojica imamo jedan dogovor, sasvim slučajno nači-

njen. Naime, pred njegovo drugo veliko finale Kupa šampiona, u Tel Avivu, vodio je Huventud, da ga podržim, rekao sam:

- Kada osvojiš Kup šampiona, daćeš mi pobeđničku kravatu.

Od tog dana, ja kolekciju kravata povećavam i, siguran sam da će ih imati još. Šampionskih! Željkovih.

Sećam se kako sam sačekao Željka Lukajića u Partizanu. Bio je pomalo zbunjen, ali otrešit u tom prvom susretu. Brzo smo našli zajednički jezik, mislim da sam mu pomogao na startu, a sada smo prijatelji. Svidelo mi se, od starta njegovo razmišljanje o mladima koje je uvek forsirao, pa čak i po cenu rezultata. Tako je i sada. Darko Miličić je u sigurnim rukama.

O Dušku Vujoševiću mogao bih dani-ma da pričam. Njegova opčinjenost košarakom nikoga ne ostavlja ravnodušnim. Jednom sam svratio do njega, dok je bio moj Zemunac. Kada smo ušli u sobu, nisam mogao da verujem očima. Bila je prepuna kasete, knjiga... Ali, ne samo košarkaških. Bilo je tu beletristike, ali i „teških“ književnih dela. I, sve je to Dule čitao i pročitao. Sećam se još jutro kada je, postavljen za prvog trenera onog, velikog Partizana u kome su igrali Divac, Paspalj, Đorđević, Danilović... Pamtim kako je pobeleo, kako mi nije bilo svejedno. Ali, brzo se snašao. Nažalost, nije uspeo sa tim timom da osvoji Evropu. Ali, ne samo svojom krivicom. Partizanu se, iznenada ukazala šansa da bude šampion. Klub koji je bio u fazi stvaranja, bez neke veće podrške sa strane, ipak je postigao mnogo. Duško Vujošević je u jednoj sezoni osvojio prvenstvo, Kup Jugoslavije i Kup „Radioja Koraća“. A Dule je, praktično bio početnik u prvoj ligi...

Za kraj ovog mog pisanja o jugoslovenskim trenerima, u možda pomalo neobičnim situacijama, citiraću Slavka Trninića, nekadašnjeg trenera Zadra i Jugoplastike i pomoćnog trenera reprezentacije:

- Najveće blago jugoslovenske košarke su treneri! To niko u svetu nema i zbog toga Jugoslavija tako lepo igra, lako pobeđuje i kiti se medaljama. To niko ne bi smeo da ispusti iz vida. Imate sreće da su Aca i Ranko dobili naslednika koji su ih već pretekli u osvajanju trofeja.

Verovatno zahvaljujući baš našim stručnjacima, kada god se učini, posebno smenom generacija, da nam dolazi košarkaški kraj, rađaju se novi osvajači Evrope i sveta na broskom parketu.

Dr Dragan Radovanović - FMP

# Preventiva spas za sve

Gospodina dr Dragana Radovanovića bilo je veoma teško pronaći ovih dana. Iako smo ga zvali na mobilni telefon, ljubazni glas nam je objašnjavao da je profesor u operacionoj sali, ili da je sa studentima, ili da je sastanku u glavnoj zgradi. U neko doba javio se profesor Dragan i zamolio da se čujemo kasnije, jer on mora ponovo u operacionu salu. A mi smo vanrednog profesora direktora klinike za hirurgiju KBC „Dragiša Mišović“, najmlađeg profesora hirurgije Dragana Radovanovića pozvali, jer je on lekar Košarkaškog kluba FMP. U FMP-u Dragan radi već šest godina.

- Iz uprave FMP tražili su lekara i moj kolega Moma Jakovljević me je preporučio. Iskreno, nisam imao baš lepo mišljenje o ambulantom sportskih klubova, mislio sam da je tu mnogo improvizacije i niz brzih odluka. Međutim, došavši u FMP i videvši uslove koje oni imaju shvatio sam da oni znaju da cene ulogu sportske medicine u sportu. Prihvatio sam da budem predsednik njihove lekarske komisije. Pored mene tu radi i dr Mića Stanojković i veliki broj konsultanata.

**Profesor Radovanović je i predsednik lekarske komisije pri KSJ, kao i lekar reprezentacije. Imajući sve to u vidu interesovalo nas je kakvo je njegovo iskustvo u radu sa trenerima.**

- Saradnja sa trenerima je uvek bila fenomenalna, nikad nismo imali problema, nikada od mene nije traženo ništa van dozvoljenog i van mojih mogućnosti. Kada sam došao, trener je bio Moma Milatović, koji je veoma cenio medicinu, uvažavao je moje odluke, mnogo mi je olakšao ulazak u košarku. Veoma kratko je posle bio trener Boško Đokić, ali i sa njim sam se razumeo u svemu. Onda je došao zaljubljenik u košarku, inženjer geodezije Aco Petrović. On poštuje naučne principe, maksimalno uvažava struku, ni u snu nismo imali nesuglasica. Jedno vreme je trener bio i Baletić, dobar čovek, uspeo je da napravi odlične odnose sa upravom i igračima. Mi smo u FMP napravili doktrinu, odnosno standarde u lečenju i oporavku, zauzeli principe koje ne menjamo.

**U reprezentaciji je drugačiji rad nego u klubu?**

- Drugačije su pripreme, sistem takmičenja. Sve kraće traje, ali sa mnogo jačim intenzitetom, napornijim pripremnim periodom i velikim brojem utakmica u kratkom roku. Srećom, selektor Svetislav Pešić je pravi svetski profesionalac, maksimalno uvažava uticaj medicine na sport i proces takmičenja. On je jedan od inicijatora sistematizovane zdravstvene zaštite sportista.



**Često od mladih košarkaša čujemo da početkom sezone treba da ponesu novac u klub, a tamo neki lekar udara pečate kako su zdravi.**

- Upravo protiv toga se borimo. Kada dobijete profesionalca od 25 godina sa deformitetom sve je gotovo, tu pomoći nema. Ali, kada deformitet otkrijete kod dečaka od 13 godina, imate vremena da ga otklonite. Problem je što se malo radi na zdravstvenom biltenu dece. Preventiva je i inače veliki problem u našem zdravstvu, ali u sportu bi trebalo da se svede na minimum.

**U svim tim problemima kako da se snađe mladi trener?**

- Teško. Upravo zato moramo da im pomognemo tako što ćemo napraviti instituciju sportske medicine gde će se raditi sve vrste testova i sistematskih pregleda. Da treneri ne budu prepušteni sami sebi, već da imaju kome da se obrate za pomoć i smernice.

**Najčešće povrede sa kojima ste se susretali kod košarkaša?**

- Skočni zglob i povreda kolena. Tu su i meko-tkivne povrede, ropture i kontuzije, a i povrede tetiva.

**Šta vam je najteže kao sportskom lekaru?**

- Kada vidim da je neko uložio mnogo truda i rada, a onda mu se desila povreda i onemogućila ga da igra dalje i pokaže svoj maksimum. Pri tome ne mogu da mu pomognem i vratim ga brzo na teren. To su veoma teški trenuci u životu.

**A šta je najlepše?**

- Stalna težnja ka uspehu, nečemu višem, borba za bolji rezultat. U tome je i velika sličnost između medicine i sporta. U

medicini vodimo stalnu borbu da bolest pretvorimo u zdravlje, a u sportu da stalno budemo što bolji. Ta pozitivna energija je veoma važna za život uopšte. Doduše, ima i nus pojava. Recimo, u sportu su to naporna putovanja, a teški su i porazi. Oni najteže padaju mladim igračima i mladim trenerima.

**Kada je po vama najbolje da deca počnu da se bave ovim sportom?**

- Neka počnu sa osam, devet godina ali svim trenerima dajem savet da obavezno provere da li su deca zdrava, da ih testiraju i da nikada ne zaborave da su deca u razvoju. Njih ne sme niko da trenira po principu seniora, da im da dizanje tegova ili neka nedozvoljena sredstva. Zabluda je da će neka stimulativna sredstva poboljšati rezultate. Zdrav igrač daje najbolje rezultate.

**Pored treninga šta je tu još ključ uspeha?**

- Ishrana je ključ za obnavljanje energije, podizanje otpornosti organizma. Sport je pun stresova koji preko niza ćelijskih procesa dovodi do pada imuniteta u organizmu sportiste. Tako su oni često pod virusnim infekcijama. Vitaminima i mineralima pomažu da se sve to izbegne, dok nedozvoljena stimulativna sredstva deluju kao kada išibate istrošenog konja.

**Ovih dana u Železniku je otvorena i prva privatna sportska gimnazija. Da li će tu biti mesta i za predmete iz medicine?**

- Naravno. Ne mogu biti dobri sportisti ako ne znaju osnovne stvari iz zdravstvenog obrazovanja. To je veliki projekat zamišljen po svetskim normama, a tamo se ništa ne radi napamet. Tako da će i medicina naći svoje mesto u toj školi, jer su njene osnove neophodne baš tom uzrastu.

**Predajete studentima, radite sa košarkašima. Sa kim je teže?**

- Podjednako je lako. Najvažnije je da se nađe dobar odnos. Važno je da shvatimo da nam je problem isti, da ga moramo rešiti. Da mi nikada nismo na suprotnim stranama, da nismo u sukobu. Kada dođemo do tog zaključka, posle sve ide kako treba.

Za kraj smo ostavili da nam profesor ispriča neki duhovit događaj, a on nam je odmah nabrojao ko ga najviše nasmejava:

- Moj Aškrabić, namerno naglašavam moj, jer to je dečko koji ima stalno pozitivnu energiju, koji je uvek spreman na šalu. U FMP-u je to i Slobodan Nikolić, snažna ličnost i to se vidi na terenu, a u reprezentaciji je to Vlado Šćepanović.

*Gordana Čanović*

Trener Pavle Počuč na novom početku

## Škola za talente

Sredinom maja u Bačkoj Palanci, gradu koji ima predstavnika u našoj najelitnijoj ženskoj konkurenciji /ZKK Majejica/, počela je sa radom škola košarke „Play off“ koju je formirao i koju vodi viši trener košarke profesor Pavle Počuč. Pored ove tek formirane škole košarke u Bačkoj Palanci postoji još jedan klub koji isključivo radi sa mladim kategorijama, a to je OKK „Dunav“ u kome je svoje prve trenerske korake napravio upravo profesor Pavle Počuč.

- U maju 2002. godine rešio sam da oformim školu košarke „Play off“ i da se u potpunosti posvetim radu sa najmlađima. Dugo pripreman program rada sa uzrasnim kategorijama od 6 do 12 godina dečaka i devojčica je u stvari sinteza programa koji se sprovode u našim trenajnim centrima, Kopaoniku, Požarevcu i tako dalje.

Kao što sam rekao škola košarke „Play off“ je specijalizovana za rad sa najmlađima, odnosno sa početno-pionirskim uzrastom dečaka i devojčica, a program je usklađen sa psihofizičkim predispozicijama i usmeren na razvoj i usavršavanje psihofizičkih i tehničko-taktičkih elemenata. Istovremeno intenzivno radimo i na sopstvenom stručnom usavršavanju prateći sve tendencije razvoja moderne košarke kako bi smo i svojim polaznicima preneli te trendove koji se sve više primenjuju.

- Iskreno nisam očekivao da će se u školi košarke kojom rukovodim za samo desetak dana od početka rada upisati preko pedeset dečaka i devojčica, tako da sam samim startom više nego zadovoljan, a takvo zadovoljstvo je vidno i na svakom polazniku.

Trenutno u školi radim sam, ali u skorijoj perspektivi će mi sigurno biti potreban barem jedan saradnik sa izuzetnim kvalitetima, koji pre svega ima iskustva u radu sa najmlađima.

Naravno i ovim putem želim da istaknem prof. dr Lasla Hajnala koji mi je pružio podršku i prenosio znanje kako za vreme studija na Višoj trenerskoj školi tako i sada.

Kako ističe profesor Počuč cilj škole košarke „Play off“ nije samo napraviti dobrog košarkaša.

- Velika pažnja i poseban akcenat stavljani su na vaspitno-pedagoški metod rada, s obzirom da sam prosvetni radnik čija je želja da se od malih nogu deca pravilno usmeravaju i da ih što više animiram i okupim na sportskim terenima kako bi smo ih zaštitili od negativnih društvenih pojava koje, svedoci smo, sve više maha uzimaju upravo kod dece, pre svega od droge, sekta i alkohola.

Posle samo nešto više od mesec dana rada škole košarke evidentan je potencijal



pojedinačnih polaznika koji će doći do izražaja sa prvim zvaničnim takmičenjima.

- Već od samog starta primetio sam nekoliko polaznika i dečaka i devojčica sa odličnim predispozicijama od kojih se u perspektivi mogu očekivati vrhunski rezultati, i koji će nadam se krenuti stopama Dare Kovačević i Vladimira Tice koji su prve košarkaške korake napravili upravo u Bačkoj Palanci i došli do naših najboljih ekipa, pa i do naše najbolje selekcije, seniorske reprezentacije Jugoslavije. Postizanje takvog uspeha sadašnjih polaznika, naravno uz kontinuiran i kvalitetan rad, bilo bi veliko priznanje i dodatni motiv i meni kao treneru i školi za dalji rad.

Sto se takmičenja tiče planirali smo uključivanje pojedinih uzrasnih kategorija nakon savlađivanja osnovnih košarkaških elemenata i pravila igre, tako da bi po nekom našem planu početkom sledeće godine ili eventualno na proleće 2003. godine škola košarke „Play off“ mogla da se uključi u zvanična takmičenja i regionalnu ligu za mlade kategorije.

Iako ima samo 33 godine profesor Pavle Počuč slovi za iskusnog košarkaškog stručnjaka, jer iza sebe ima već osam godina bavljenja trenerskim poslom.

- Diplomirao sam 1998. godine među prvima u kalsi prof. dr. Lasla Hajnala, koji mi je inače bio mentor tokom studija. Inače, trenerskim poslom sam se počeo baviti još 1994. godine, jer je opsednutost i ljubav prema košarci bila sve veća i izraženija. Jednostavno vođen ovim osećanjima i zanesen uverio sam se da mogu uspešno raditi kao košarkaški trener i pedagog. Prva iskustva i znanja sam sticao u školi košarke „Dunav“ /sada OKK „Du-

nav“/ u kojoj sam dobio šansu da radim sa svim uzrasnim kategorijama i dečaka i devojčica u četvorogodišnjem periodu od 1994. do 1998. godine.

Moje visoke ambicije i veliki rad potpomognuti sa rukovodiocem škole Steanom Karanom, koji mi je umnogome pomogao, dale su dobre rezultate i naravno podstrek za dalji rad.

Iz škole košarke „Dunav“ profesora Počuča put vodi u seniorsku ekipu Ženskog košarkaškog kluba Bačke Palanke koji se tada takmičio u Prvoj B ligi i sa kojim je Počuč nastavio da postiže zapažene rezultate.

- U ZKK Bačka Palanka prelazim 1998. godine u kome je tada situacija bila katastrofalna, klub je praktično bio pred raspadanjem u velikim finansijskim problemima i bez seniorki koje su napustile klub i otišle u druge sredine. Fantastičan rad, uzajamno uvažavanje i poštovanje na relaciji trener - igračice i vera da možemo napraviti vrhunski rezultat ostvarili su se za svega dve sezone, to jest 2000. godine kada smo se plasirali u Prvu saveznu ligu. Iako smo bili najmlađa ekipa u Prvoj B ligi sa prosekom od 16,5 godina sezone 1999/2000. zabeležili smo 40 pobeda i samo sedam poraza, a uporedo sa seniorskim igrali smo i u juniorskoj ligi Srbije što daje poseban značaj ovom rezultatu.

Ovaj period za mene je bio satisfakcija i nagrada za sve nedaće koje sam imao da zajedno sa ovim izvanrednim košarkašicama i ljudima učemo u žensku elitnu konkurenciju. Nažalost, nakon ulaska u Prvu A ligu dolaze stvari koje malo toga imaju sa sportom, tako da je razlaz sa novom rukovodstvom kluba bio neminovan, ali sam ga ja shatio kao tamnu stranu trenerskog posla i nastavio dalje.

Nakon dve zaista uspešne sezone u ŽKK Bačka Palanka Počuč se obreo i u muškoj seniorskoj konkurenciji.

- U sezoni 2001/2002. radio sam u Košarkaškom klubu Hercegovac iz Gajdobre koji se tada takmičio u Prvoj srpskoj ligi, radeći sa odličnim igračima, korektnom upravom, ali je zbog odustajanja generalnog sponzora i velike finansijske krize klub istupio iz takmičanja.

Ovom mladom a već iskusnom trenerskom stručnjaku ambicije u ovom poslu nikada ne nedostaju.

- Želja mi je u svakom slučaju da škola košarke „Play off“ progresivno jača i u igračkom i organizacionom pogledu, a sudeći po podršci i simpatijama verujem u uspeh i odlične rezultate svih polaznika ove škole - zaključuje viši košarkaški trener profesor Pavle Počuč.

Dragan Zorić

Vinko Bakić, trener kadeta Partizana i reprezentacije do 16 godina

# Čuvam se „visinske bolesti“

Često se dešava da igrači, ne uspejajući da postignu vrhunski rezultat, postanu treneri. Takav je slučaj i sa trenerom kadeta Partizana i reprezentacije do 16 godina Vinkom Bakićem. Došao je iz malog mesta gde nije imao mogućnost ozbiljnog rada i shvatio je da njegovi igrački kvaliteti nisu za vrhunsku košarku. Tako je 1986. godine, kao vrlo mlad, počeo da se bavi trenerskim poslom i radio ga je volonterski do devedesetih.

- Realna procena igračkih mogućnosti navela me je da počnem da razmišljam o treniranju drugih, jer mi je košarka u krvi i na svaki način sam hteo da ostanem u njoj, ali ne kao funkcioner ili sudija. U početku su svi bili skeptični - kakav je to posao, nema čvrst temelj. Ali, razuverio sam ih da čovek može dugo i temeljno da se bavi trenerskim poslom.

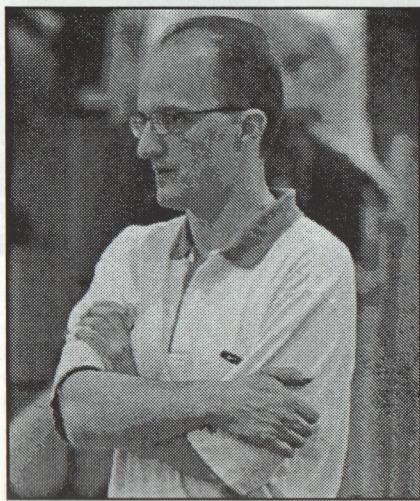
Trener Partizanovih kadeta je priveo kraju Višu trenersku školu na DIF-u. U međuvremenu je otvorena Viša košarkaška škola i sugerisali su mu da je završi, tako da treba da položi nekoliko ispita, diplomira i od jeseni da ima zvanje viši košarkaški trener. Kao ambiciozan trener, ozbiljno razmišlja i o specijalizaciji - rad sa mlađim kategorijama ili individualni rad, što smatra najopipljivijim. - Dobiješ igrača kome proceniš kvalitete i posle nekog vremena vidiš da li postoji pomak.

Voli da radi individualno sa igračima, jer je u dobro organizovanom klubu, koji ima obavezne individualne treninge, ali ipak ništa mu ne može zameniti kolektiv. - Ta zajednička energija je nešto sjajno. Ja se odmornije osećam posle, nego pre treninga. Nije imao priliku da prisustvuje treninzima u inostranstvu, ali je na Evropskom prvenstvu razmenio iskustva sa svojim kolegama iz drugih zemalja. Iz kontakata sa njima zaključio je da niko nije posvećen deci kao treneri iz Jugoslavije - zato su i rezultati dobri.

- Naši treneri neće dozvoliti da im trening prođe samo da bi ubili vreme. Bitno je da među kolegama važe za ozbiljne. Najgore je kad te smatraju neozbiljnim. Treninzi se rade kao da je svaki poslednji. Ako si potpuno posvećen, doći će i tvojih pet minuta.

Radeći sa Borom Cenićem shvatio je da je u trenerskom poslu sve važno - posvećenost, entuzijazam, usavršavanje, ozbiljan odnos, svaki trening se radi motivisano.

- Kad se usavršiš, onda znaš kako da postaviš pitanje iskusnijem treneru. Slušajući Acu Nikolića 1986. imao sam suštinske informacije kako čovek treba da razmišlja o ovoj profesiji. Niko ne može da ti kaže uradi to i to, jer je svaka ekipa specifična i svaki trener priča za sebe. Ono što bi jedan trener uradio na jedan način, neko će uraditi drugačije. Ništa ne može da se uzme zdravo za



gotovo, ali može biti polazna osnova - smatra Bakić.

Voleo bi da uvek radi na osnovu logike, a ne po inerciji, tako da je njegova trenerska odluka da ide sa nivoa na nivo. - Kad alpinisti suviše brzo prelaze iz normalnih uslova u sferu gde je vazduh razređen, dobiju visinsku bolest, mozak im ne funkcioniše na normalan način, već rade na osnovu predhogovnog iskustva. Ja se čuvam toga - oprezan je trener kadeta.

Nije isključeno da će se jednog dana preorijentisati na rad sa seniorima, ali to će se desiti onog trenutka kad bude spreman na to i kad ne bude osećao zadovoljstvo u radu sa mlađim kategorijama. Bitno mu je da donekle formira igrača. - Raditi sa seniorima nije za svakog, iskren je Bakić. Ako budem mogao, zadržaću se na mladima.

Radeći sa mladim talentima, želi da im pomogne da realizuju na najbolji način ono što je predviđeno za taj uzrast.

- Postoji selekcija informacija i gledam da moj pristup njihovim godinama bude odgovarajući - komotniji odnos, u radu strogoća, ali ne idem iz krajnosti u krajnost. Bitno mi je da svi igrači znaju osnovne stvari - dribling, stav, skok, itd. Volim da im da mogućnost da biraju između dve, tri pozicije, ali bolje je da se to što kasnije odredi. Na taj način je nama, trenerima, manevarski prostor širi.

Oseća istinsko zadovoljstvo trenirajući i stvarajući mlade igrače. „Najiskrenije sam posvećen i 100% motivisan.“

Njegova prva takmičarska generacija je bila 78-79. godišta i utemeljena je u Zvezdari, a posle je cela ekipa prešla u Beobanku. Za mnoge igrače bi mogao da kaže da su njegovi, ali to ne radi iz nekog trenerskog principa. Ima mnogo lažnog deklarisanja, gde svojim bombastičnim izjavama treneri skreću pažnju na sebe.

- Ja igrače nikada ne nazivam svojim, ali osetim zadovoljstvo kad, u razgovoru sa njima, primetim da oni poštuju period kad sam sa njima radio, kaže Bakić. Njih nekolicina iz njegove prve generacije igraju prvoličnu košarku i od toga žive, ali ima i onih koji su trenirali, a nisu ništa postigli.

Ovo je Bakićeva treća generacija u Partizanu sa kojom počinje od početka. Druga generacija je 84-85. godišta. To su talentovani momci, na pragu ozbiljne košarke.

- Sticajem okolnosti, sa trećom generacijom (1986.) sam krenuo pri reprezentativnoj selekciji. Prošle godine sam dobio poziv od Partizana da ih preuzmem i u klupskim okvirima. Ima igrača koji su i u reprezentaciji i u Partizanu, pa je bilo logično da dođem i da ih treniram.

Partizan uvek može da dođe do rezultata, ako nastupa u okviru jedne generacije, a to se posle nekog vremena zaboravi i kad se sagledaju stvari i nije neki rezultat. Politika kluba je da se igrači trude da postignu više od maksimuma. To je najbolje postići ako igraju sa starijima, a i lako se prilagode kad pređu iz kadeta u juniore. Iskustvo igranja sa starijima je od velikog značaja. „Preživaju“ se iz generacije u generaciju i lako prihvataju zadatke na novom nivou. Partizan kao veliki klub mora da napravi rezultat, ali to nije prioritet kad su mlađe kategorije u pitanju. Prošle sezone kadeti Partizan igrali su Srpsku ligu protiv generacije 1986. god., borili su se do samog kraja, ali nisu dobro prošli. Bez obzira na loš rezultat, to nije shvaćeno kao poraz. Mnogo je bitnije kakvi su rezultati u reprezentaciji.

Kao višegodišnji trener mlađih generacija, Vinko Bakić više nije tako srećan kad dobije utakmicu, kao što je bio pre nekoliko godina. Ako dobije utakmicu, a shvati da igra nije onakva kakvu je očekivao, nije zadovoljan.

- Ne mogu reći ni da mi je svejedno kad izgubimo, ali ako se to desi, a uz to igra nije bila ni blizu očekivanja, onda je jako teško. Najlepše je spojiti kvalitetnu igru i pobjedu protiv jakog tima.

Igrači iz generacije 1986. god. trebalo bi da u perspektivi budu A reprezentativci. Teško je predvideti kakav će neki biti kad bude imao 21 godinu, ali treneri, prateći igrača od početka, mogu da zaključe kakav će biti kasnije. Fizičke predispozicije kod juniora su bitnije nego kod kadeta. U to vreme se više gleda intelekt, rešenje nepoznatih situacija i slično. Trener mora da veruje svojoj intuiciji: - U većini slučajeva sam bio u pravu, ali daleko od toga da sam bezgrešan. Svakome se desi da pogreši u proceni. Bitan je unutrašnji glas trenera, a mislim da ga posedujem, zaključuje Vinko Bakić.

J. Kojčinović

Aktivnosti selektivnog pogona KSS

# Jedinstveni sistem u Evropi

Uspeši kadetskih i pionirskih selekcija Jugoslavije, koje poslednjih godina haraju Evropom, rezultat su jedinstvenog sistema rada u okviru KSJ, koji ne primeňuje nijedna zemlja na Starom kontinentu. Deo tog jedinstvenog sistema KSJ je i selektivni pogon KSS, koji funkcioniše više od pet godina, a planom i programom obuhvata svu decu u Srbiji, od 10 do 14 godina. Sastav mladih državnih selekcija, koje su osvajale zlatno EP, činili su dečaci koji su se „kalili“ kroz ovaj selektivni pogon. Gordan Todorović, koordinator selektivnog pogona KSS, upoznao nas je sa njihovim zadacima i ciljevima.

- Naše aktivnosti se odvijaju u tri pravca - selektiranje igrača, praćenje njihovog rada u klubovima i sistem takmičenja mlađih kategorija. Selektivni deo podrazumeva odabir najtalentovanijih dečaka iz svih klubova Srbije, njihovu edukaciju i pravilan razvoj. Taj proces obavljamo kroz kontrolne treninge, a finalni deo se održava u Razvojno-treningnom centru, u Požarevcu, gde se najtalentovaniji igrači i stručnjaci edukuju i informišu. Od tih igrača se kasnije formiraju takmičarske selekcije koje prelaze u ingerenciju KSJ. Naša funkcija je samo selektivna. Sa klubovima i školama košarke širom Srbije imamo dobru saradnju, pratimo rad pojedinih igrača, dok klubovima, kojima je to potrebno, pružamo stručnu i organizacionu pomoć - ističe Gordan Todorović, kome u radu pomaže osam saradnika. Oni su raspodeljeni po regionima - region 1 sa centrom u Novom Sadu, region 2 - Zrenjanin, region 3 - Šabac, region 4 - Beograd, region 5 - Kragujevac, region 6 - Čačak, region 7 - Niš, region 8 - Leskovac.

Kada je pre godinu dana počeo da radi Todorović je sa svojim saradnicima obišao regione i većinu klubova, kako bi upoznali sa stanjem struke u Srbiji. Na osnovu toga, svim klubovima je poslat dopis o unapređenju rada sa mlađim kategorijama.

- Tada smo konstatovali da među decom vlada veliko interesovanje za bavljenje košarkom, da imamo veliki broj ekipa u takmičenju, ali i loše uslove za rad sa ekipama, mali broj treninga u toku nedelje, nedovoljnu koncentraciju kvaliteta u selekcijama, nedovoljan tretman kvalitetnih igrača, slabu naučenost u delu individualne tehnike, nezainteresovanost klupskih uprava za rad sa mladima. Ekipa su, praktično, bile ostavljene na brigu trenerima i roditeljima. Na osnovu toga dato je nekoliko saveta u pravcu veće aktivnosti uprava, poboljšanja organizacije rada sa mlađim kategorijama, obezbeđivanja kvaliteta i kontrole stručnog rada, i odre-



Gordan Todorović

đivanja osnovnog cilja, a to je formiranje vrhunskog igrača, ističe Todorović, i dodaje: - Pružili smo i stručnu pomoć klubovima iz manjih mesta, a njihovim trenerima smo omogućili adekvatnu edukaciju.

Kontrolni treninzi odvijaju se na tri nivoa. Prvo se na nivou regiona proveravaju svi interesantni igrači, slede savezni kontrolni treninzi, na kojima treniraju odabrana deca iz svih regiona. Na kontrolnim treninzima se istovremeno radi sa sva četiri godišta, što je novina. Nakon toga se za dva najstarija godišta organizuju turniri. Finalni deo treninga održava se na RTC-u u Požarevcu gde dolazi 44 najtalentovanija dečaka iz cele Srbije.

- Do te brojke dolazi se na osnovu prikazanog na kontrolnim treninzima i na osnovu ocenjivanja u kojem učestvuju i regionalni i savezni treneri. U obzir se uzimaju različiti kriterijumi - konstitucija igrača, biološki status, motorički status, tehnički status, taktičko mišljenje i takmičarski karakter. Razvojno-treningni centar funkcioniše sa cijem da se u koncentrisanom-treningnom procesu kroz treninge, takmičenja, motoričke testove i zdravstvene preglede, odredi perspektiva dečaka za vrhunske rezultate. Za svako godišta napravljeni su programski zadaci sa upustvima za sve trenere i posebnim programom rada na treninzima u samom RTC-u. Ti programi su preko regionalnih stručnih saradnika dostupni svim trenerima u Srbiji. Tokom sedam dana rada na RTC-u, svakodnevno se održavaju tri aktivnosti - prepodnevni treninzi, gde se radi na tehnici, obuci, korekciji, usavršavanju, šutu, zatim poslepodnevni treninzi koji sadrže akcione celine, individualnu i grupnu taktiku, igru na dva koša, is-tezanja, štafetna takmičenja, takmičenje

„jedan na jedan“, dok se u večernjim terminima igraju utakmice. Završne večeri održava se „All star“, finale „jedan na jedan“ i finale u šutu. Dva dana predviđena su za testiranja i preglede.

Sa ciljem da se obezbedi što više kvalitetnih utakmica reorganizovan je i sistem takmičenja. Najviše problema bilo je u četvrtom regionu sa centrom u Beogradu, zbog velikog broja ekipa i malo kvalitetnih utakmica. U drugim regionima najveći problem i dalje predstavljaju finansije, najviše zbog čestih putovanja.

- Ubrzali smo odigravanje prvog kvalifikacionog kruga, kako bi brže stigli do kvalitetnijih okršaja i formirali kvalitetnu ligu. Imali smo dosta problema kod mlađih pionira, koji bi trebalo da budu u fazi obuke i sazrevanja. Umesto da njihovo takmičenje bude više u funkciji razvoja talenta kroz adekvatnu obuku i edukaciju, treneri su ih previše opterećivali rezultatima, a na treninzima su se najviše bavili taktikom. Zbog toga smo odlučili da se njihovo takmičenje zadrži na nivou prva dva kruga, tj. na nivou dva regiona, bez finalnog turnira za najboljeg u Srbiji. To se primenjuje od ove sezone.

Tokom decembra prošle godine stručni saradnici su, kroz sastanke, trenerima mlađih godišta skrenuli pažnju

## Treneri

Trenerske dužnosti podeljene su u dva nivoa. Na višem nivou nalaze se savezni treneri - Bojan Vučić i Vuk Stanimirović, 1988. godišta, Igor Polonek i Saša Nešović, 1989. godišta, Dragan Panić i Oliver Kostić, 1990. godišta, Dejan Tomić i Miroslav Anđelov, 1991. godišta. Na drugom nivou su treneri koji rade u regionima - Dragoslav Biočanin, Slavko Jeremić, Nikola Torbica i Srđan Fišer, region 1, Dušan Gvozdić, Ljubomir Vasićin, Miša Popadić i Borislav Majstorović, region 2, Dušan Veselinović, Slobodan Milovanović, Aleksandar Petković i Predrag Mušicki, region 3, Dušan Opačić, Vladimir Jovanović, Bojan Karaklić i Ognjen Mrvavljević, region 4, Nebojša Raičević, Uroš Milojević, Zoran Savić i Dragan Marinković, region 5, Milorad Petrović, Ivan Drobniak, Aleksandar Trajković i Milovan Mićović, region 6, Mario Mihajlović, Dragan Jovanović, Nenad Disić i Milan Josić, region 7, Ivan Mitić, Zoran Đokić, Goran Stefanović i Predrag Grujo, region 8.



Trenerski tim - za brigu o mladima

na određene stvari vezane za treninge. Uz preporuku da se sa najtalentovanijim igračima radi svakodnevno, stručnjaci je savetovano da na treninzima ne bude više od šesnaest igrača, da rad baziraju na razvijanju osnovnih motoričkih sposobnosti, tehnike, individualne i grupne taktike, da rade na što većem broju ponavljanja, sa konstanto prisutnom pažnjom i korekcijom. Decu treba učiti osnovnim principima igre, sve stvari bi trebalo da rade u pokretu, da ispoljavaju opasnost po koš, želju za što kvalitetniju saradnju sa igračima. Posvetiti najviše pažnje najtalentovanijim igračima i omogućiti im što veći prostor za aktivno primenijavanje naučenih stvari, zbog čega je posebno naglašen značaj individualnog treninga.

- Kao dobra praksa pokazalo se formiranje selekcija najtalentovanijih igrača, sačinjenih od dva ili tri godišta, ako su u pitanju ekstratalenti. I dečaci i treneri treba da ispoljavaju agresivnost u radu. Trenerima koji rade sa uzrastom od 7 do 10 godina skrenuli smo pažnju da je to period kada decu moraju animirati košarkom. Da bi zavoleli košarku deci treba davati što više igrica i štafetnih takmičenja. Treneri moraju da ih nauče da se kreću, da posmatraju, da zapažaju, da drže određena rastojanja u igri od protivnika, da što lakše dođu do koša, košarkaški stav, vođenje lopte, dvokorak, dodavanje sa grudi. Ne treba ih mnogo opterećivati zadacima. Najtalentovanijima omogućiti rad sa starijim uzrastom. U igri im dati maksimalnu slobodu, i sa određenim savetima pokušati im objasniti osnovne principe igre.

Većina osnovnih škola uključena je u

košarkašku organizaciju, i tako je stvorena jaka i široka baza. Zbog toga košarka ima prednost nad drugim sportovima. Gotovo svi dečaci prvi kontakt sa košarkaškom loptom imaju, upravo, u škola. Tamo se i pronalaze talenti.

Kako izgleda razvojni put od talenta pa do vrhunskog košarkaša iz vaše perspektive?

- Prvo treba organizovati jaku bazu, koju čine škole košarke. One treba da animiraju decu, da ih obuču i da sa njima kvalitetno rade. Nakon toga ti dečaci se nadgrađuju i usavršavaju kroz mlade takmičarske selekcije u klubovima, pripremajući se za nastup u seniorskom timu. Igrači se, najzad, formiraju kroz nastupe za seniorske timove. Paralelno sa tim Savez prati, stimuliše i edukuje najtalentovanije igrače. Prvo kroz selektivni pogon, za šta smo mi zaduženi, zatim kroz takmičarske selekcije KSJ-a. Vrh piramide razvoja igrača predstavlja nastup za seniorsku reprezentaciju - obajšnjava Todorović.

Koji su zadaci selektivnog pogona KSS-a ovoj godini?

- Nastavićemo da radimo sa još većim intenzitetom. Jedna od novina u sistemu treniranja načinjena je spajanjem dva regiona u drugom i trećem krugu kontrolnih treninga na saveznom nivou. Na tim treninzima učestvuje 10-15 najtalentovanijih igrača iz svakoga regiona. I dalje ćemo pružati stručnu i organizacionu pomoć svima kojima je to potrebno. Mi u Srbiji imamo masovnost i iz te masovnosti treba da izvučemo talentovane igrače i da ih prepoznamo već na prvim treninzima i usmerimo ih na kvalitetan rad, sa posebnim tretmanom. **D. M.**

## Stručni štab

Zadatak Stručnog štaba je organizovanje kontrolnih treninga na svim nivoima. Na njegovom čelu nalazi se Gordan Todorović, koordinator selektivnog pogona KSS. Njegovi saradnici, po regionima, su - Ivan Hajnal, region 1, Milosav Reljin, region 2, Janko Čokanović, region 3, Igor Kovačević, region 4, Zoran Cvetković, region 5, Dobrilo Jojić, region 6, Dragoslav Petković, region 7 i Ivan Tometić, region 8.

## VESTI IZ KANCELARIJE UKTJ

### UKTJ uskoro na internetu

Kancelarija UKTJ privodi kraju kompletiranje baze podataka o svim jugoslovenskim trenerima, koja bi uskoro trebalo da bude dostupna svima na zvaničnom internet sajtu Udruženja košarkaških trenera Jugoslavije, koji je u pripremi.

Kako bi internet prezentacija UKTJ što pre bila završena, mole se svi treneri koji nisu dostavili potrebna dokumenta kancelariji UKTJ (kopija diplome o trenerskom zvanju, dve fotografije, „lični karton“), da to učine što pre.

### „Trenerski dani 2002“ na Kopaoniku

„Trenerski dani 2002“ održaće se 13. i 14. septembra na Kopaoniku i učešće na ovom seminaru je uslov za dobijanje licence za sezonu 2002/2003.

Predavanja će se održavati po sekcijama, uz tri centralna predavanja. Svi treneri će dobiti informaciju o seminaru, ponudu za smeštaj, i uslove za dobijanje licence za predstojeću sezonu.

Redovna godišnja Skupština UKTJ je na programu 13. septembra, dok će dan kasnije biti dodeljene nagrade našim najuspešnijim trenerima.

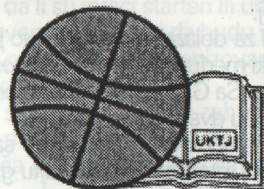
### Novi „Trener“ u septembru

UKTJ nastavlja sa izdavanjem časopisa „Trener“, a naredni broj će izaći iz štampe nešto ranije, kako bi bio podeljen trenerima tokom „Trenerskih dana 2002“ koji se održavaju na Kopaoniku, 13. i 14. septembra.

Sjajna vest je i da će naša trenerska organizacija najverovatnije uskoro započeti saradnju sa renomiranim italijanskim košarkaškim magazinom „Giganti del Basket BT & M“.

### Kasete u pripremi

Video kasete sa snimcima predavanja sa Prvog beogradskog internacionalnog trenerskog seminara biće pripremljene već za sledeću akciju Udruženja košarkaških trenera Jugoslavije, već pomenute „Trenerske dane 2002“ koji će se održati na Kopaoniku. **D. K.**



Vlado Šćepanović, KK Partizan

# Poli Bojanić me je uveo u košarkašku elitu

U Jugoslaviji sa ekipama Budućnosti i Partizana osvojio je sve titule koje su se mogle osvojiti. Sa Budućnošću dve titule prvaka Jugoslavije i dva kupa, sa turskim Efesom osvojio je kup, a ovu sezonu krunisao duplom krunom sa Partizanom. Titule ga nisu mimošle ni sa seniorskom reprezentacijom, bronzanu 1998. na Svetskom prvenstvu u Francuskoj i prošlog leta zlato na EP u Turskoj. Pominjući svoj početak uvek se vraća sa nostalgijom u rodni Kolašin.

Gorštak je lokalni klub u kome su trenirali svi moji prijatelji i moj stariji brat, pa sam krenuo i ja njegovim stopama. On je kasnije odustao, a ja nastavio. Danas u šali kaže da sam ja njegovom zaslugom postao košarkaš. Prvi me je primetio među gomilom dece Goran Bojanić. Bio sam od onih igrača koji su od samog početka znali šta hoće. Uputio me je na pravi put. Bio mi je i roditelj i trener. Dobar sportista mora biti i dobar čovek, jer kako kaže latinska poslovice u zdravom telu se nalazi i zdrav duh. Prihvatao sam sve kritike. Dešavalo se često u školi da se zamislim o treningu, što su profesori primećivali, ali sve smo zajedničkim snagama korigovali. Časove fizičkog sam pretvarao u dodatne treninge.

Kasnije me je na moju veliku sreću tre-

nirao Bojanić i u Budućnosti. To mnogo znači za jednog igrača koji stigne u veliki klub kakav je Budućnost. Znao je sve moje vrline i mane, bilo mi je drago da imam nekoga pored sebe. Temperamentan i kako kaže za sebe pomalo tvrdoglav, upornim radom, uz dosta od-

ricanja uspeo je da stigne do vrhunskih rezultata.

Mnogi kažu da je razlika između pakla i raja mala, ali po meni je ogromna.

Znam šta sam sve uradio i koliko vežbao sa Bojanićem da bih stigao do današnjih rezultata. Uvek može bolje, deviza je mog bivšeg trenera,

koju je i mene naučio. Time se i ja vodim. Dok su se moji prijatelji igrali i družili, ja sam morao da treniram i da po hiljadu puta radim jednu istu stvar, dok je ne dovedem do savršenstva. Trud i rad će se kad-tad isplatiti. Odustajanja nije bilo. Svojom tvrdoglavošću i upornošću zbog nekih neuspelih stvari na treningu Vlada se iznervirao i kao posledica bila je slomljena ruka.

Vežbao sam, ali mi nije sve išlo za rukom. Iznervirao sam se i lupio od konstrukciju koša. Toga dana mi nije ništa išlo kako sam zamislio. Pretragično sam to shvatio. Goran mi je objasnio da će takvih situacija u životu biti još, a naročito kasnije na utakmicama i da naučim da se kontrolišem. U životu se sve menja sa godinama i da uvek moram sportski da reagujem. Konfliktnih situacija je bilo i uvek će ih biti.

Šćepanović i Bojanić i dan-danas saraduju, jer on spada u onu grupu trenera koji vole i žele da čuju mišljenje igrača o radu i utakmicama. Razmena iskustava je kod njih uvek postojala. Zajednička im je osobina da su i jedan i drugi uvek prihvatili dobronamerne kritike. **B. Ostojić**



Igor Gavrilović, HORSOM - Kopenhagen

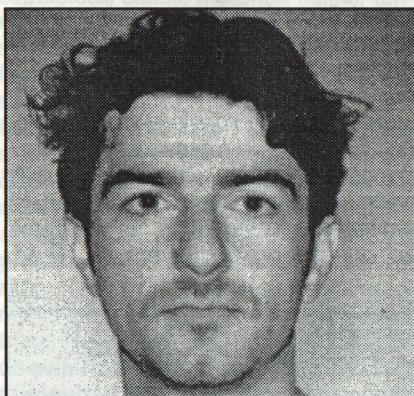
# Trener godine u Danskoj

Poput bezbroj mladih, obrazovanih i talentovanih i Igora Gavrilovića, koji je svoju košarkašku karijeru okončao (Prva B liga) 1993. godine, želja za izvesnijom životnom perspektivom, odvela je u Dansku. Kako mu je košarka bila „u krvi“, prihvatio se trenerskog posla. Ispostavilo se da je to bio pravi izbor.

Gavrilović je ove godine, trenirajući ženskog prvoligaša Horsom iz Kopenhaga, u plej ofu zauzeo treće mesto, ali je istovremeno proglašen za trenera godine u Danskoj.

Povod za dolazak u Beograd bio je Prvi beogradski međunarodni trenerski košarkaški seminar. Sa Gavrilovićem smo porazgovarali između dva predavanja.

-Za vest o ovom seminaru saznao sam putem interneta, i to na sajtu grčkog Eurobasket. Bio sam višestruko oduše-



vljen: Lep povod da ponovo budem u Beogradu, mogućnost da se mnogo toga nauči i unapredi trenersko znanje i susret sa starim košarkaškim prijateljima.

Već sada sam siguran da će iduće godine na ovaj seminar doći mnogo više trenera iz Evrope, jer ovo je pravo mesto i pravi grad, gde bi trebalo dolaziti po košarkaško znanje i iskustvo.

Sva moja očekivanja su ovom prilikom ne samo ispunjena, već i više od toga. Ne samo da sam siguran učesnik sledećeg ovakvog seminar, već mislim da ću saradnjom sa kolegama iz Jugoslavije održati tokom cele godine.

Siguran sam da će meni i mojim kolegama u Danskoj svaki dolazak u Jugoslaviju koristiti, kao što će to biti korisno i za naše košarkaše i košarkašice. Bar moje ekipe što se tiče, izvesno je da ćemo već iduće godine, sa mladim kategorijama, uzeti učešća na nekom od košarkaških kampova, zaključio je ovaj razgovor u prolazu naš Igor Gavrilović **M. PI.**



# Sedam tajni uspešnih trenera

Od Džefa Džensena, psihologa i konsultanta stručnog štaba Univerziteta Arizona



**Priredio: Cedo Maričić**  
viši košarkaški trener

Da li ste se ikada upitali zašto neki treneri postižu toliko uspeha sa svojim takmičarima i timovima - osvajaju šampionate i svi ih redom respektuju - dok drugi konstantno padaju, gube u borbi da svoj tim dovedu do uspeha. Ako ste i vi kao i većina trenera, sigurno ste se našli zadivljeni, ali u isto vreme i frustrirani sledećim pitanjima:

- Kako neki treneri prave i zadržavaju svoje programe godinama na visokom nivou, čak i kada skoro svi ostali pokušavaju da ih „nokautiraju“, svrgnu sa prestola?
- Kako neki treneri uspevaju da neke svoje loše programe (sa kojima nisu imali uspeha), „vaskrsnu“, ponovo ih uvedu i dovedu ih na vrhunski nivo?
- Kako neki treneri konstantno uspevaju da iz svojih igrača izvuku maksimum, dok neki drugi treneri imaju igrače koji stalno podbacuju?
- Kako neki treneri zaslužuju poverenje i poštovanje svojih igrača, dok drugi imaju igrače koji nikako ne mogu da izgrade pravi odnos sa trenerom i da mu pomognu da sprovede svoje zamisli u delo?

Da bi našao prave odgovore na ova veoma važna i intrigantna pitanja, Džef Džensen, psiholog u stručnom štabu Univerziteta Arizona (University of Arizona) i njegovi saradnici su intervjuisali neke proslavljene trenere kao što su Majk Križevski, Roj Vilijams i drugi. Na osnovu tih intervjua oni su uveli jednu novu kategoriju treniranja (pristupa igračima) koju su nazvali „treniranje zasnovano na poverenju“, koje pomaže trenerima da izvuku maksimum iz svojih igrača. Za razliku od tradicionalnog stila treniranja zasnovanog na strahu i gvozdеноj disciplini sa ciljem da se igrači motivišu, treneri poverenja se usredsređuju na razvijanje solidnih odnosa sa igračima zasnovanih na poverenju i poštovanju. Čuveni trener „K“ (Mike Krzyzewski) je to verovatno najbolje objasnio sledećom rečenicom: „Treniranje (trenerski posao) je jedan specifičan odnos. To je nešto više od simbola nacrtanih na trenerskoj tabli. Morate da napravite atmosferu poverenja između vašeg stručnog štaba i vaših igrača. Bez poverenja, nemate ništa. Ako postoji poverenje, moći ćete da napravite velika dela.“

Treneri poverenja imaju sedam osnovnih komponenti (osobina) koje su nazvane „Sedam tajni uspešnih trenera“.

Treneri poverenja su:

## 1. Čvrste ličnosti

Treneri poverenja se trude da rade prave stvari. Oni su čestiti ljudi sa visokim moralnim standardima i nikad ne pokušavaju da manipulišete njima i njihovim umom. Oni upravljaju sobom na jedan profesionalan način i sa ponosom predstavljaju svoj tim i svoje igrače. Treneri poverenja se trude da se okruže ljudima dobrog karaktera, jer su svesni da je karakter isto toliko bitan kao i talenat na putu ka uspehu.

## 2. Stručni

Treneri poverenja moraju savršeno da razumeju strategiju i osnove igre. Oni znaju kako da naprave prave stvari, da donešu prave odluke i uvek su pribrani. Uprkos dobrom poznavanju taktike igre, oni su uvek radoznali i teže sticanju novih saznanja sa ciljem da se stalno usavršavaju, jer se ova igra (košarka) uči celog života. Pored toga, svesni su da je priznavanje grešaka i nedostataka u stvari znak njihove čvrstine, jakosti, a ne slabosti. Čak i kada su visoko sposobni i cenjeni, treneri poverenja teže da ostanu skromni.

## 3. Angažovani

Treneri poverenja su veoma angažovani, predani ljudi. Oni prave pobedničke vizije svojih timova, i više su nego spremni da ulože vreme koje je neophodno da bi se postigao uspeh. Imaju istinsku strast za košarkom i poslom kojim se bave, što ih čini moćnim, snažnim i punim entuzijazma. Takođe, poseduju ogromne rezerve energije, puni su života, vedrine, što im omogućava da prebrode neizbežne probleme sa kojima se susreću. Treneri poverenja teže da budu pravi „takmičari“ koji istinski uživaju u takmičenju i pobeđivanju na najvišem nivou.

## 4. Pažljivi

Treneri poverenja vode brigu o svojim igračima. Oni najiskrenije žele najbolje svojim igračima u svakom pogledu i žele da im pomognu na bilo koji način. Treneri poverenja ulažu dosta vremena da bi pronikli u ličnosti svojih igrača, pokazuju interes za njihove porodice, prijatelje, i naravno za njihove životne ciljeve. Ta njihova briga, zainteresovanost za igrače, ne prestaje sa završetkom igračke karijere, već se nastavlja tokom celog životnog veka igrača.

## 5. Graditelji samopouzdanja

Treneri poverenja konstantno rade na izgrađivanju samopouzdanja kod svojih igrača. Oni „seju seme uspeha“ u svest svojih igrača i usađuju im pobednički mentalitet. Treneri poverenja imaju posebnu veštinu, smisao da ljude oko sebe učine da se osećaju zadovoljni samim sobom, da se osećaju sposobnim da postignu ono što im njihova svest omogućava. Oni su zahtevni i postavljaju visoke standarde, ali su ipak dovoljno strpljivi da pomognu svojim igračima da se razviju i unaprede svoja znanja. Kada igrači zapadnu u krizu, kao što se mnogima dešava, treneri poverenja im daju punu podršku i daju im neku vrstu izazova, a sve sa ciljem da se vrate na pravi put.

## 6. Dobri komunikatori

Treneri poverenja su odlični komunikatori. Oni su otvoreni, ljubazni i direktni u razgovoru sa pojedince ili sa ekipom. Oni stalno podsećaju i podstiču ljude da se usredsrede na ono što treba da rade da bi bili uspešni. Treneri poverenja se trude da što više uključe svoje igrače u rad i poštuju, uzimaju u obzir „povratne informacije“ koje dobiju od njih. Imaju izuzetnu sposobnost da saslušaju svoje igrače. Uvek se trude da razumeju odakle njihovi igrači dolaze (iz kojih sredina) i na osnovu toga donose neke odluke. Zbog te sposobnosti da saslušaju druge, treneri poverenja su uvek na oprezu zbog mogućih konflikata i trude se da ih predvide i spreče pre nego što oni prerastu u veće nesporazume i probleme.

## 7. Dosledni

Treneri poverenja razvijaju pouzdanu, jaku filozofiju treniranja. Ta filozofija ostaje čvrsta, jaka tokom vremena, ali su oni dovoljno fleksibilni da se prilagode nekim novim situacijama. Treneri poverenja imaju uvek dosledan, čvrst stav na treninzima i utakmicama, bez obzira na to da li njihov tim pobeđuje ili gubi. Oni kontrolišu svoje emocije u žaru borbe i sve to prenose na svoje igrače, ne dozvoljavajući da se previše „poleti“, niti previše „padne“. Uvek na isti način primenjuju pravila i principe koji vladaju u timu. Teže tome da uspostave neka pravila, ali ih oprezno primenjuju u zavisnosti da li su igrači starteri ili ulaze u igru sa klupe. Na kraju, treneri poverenja se trude da budu visoko organizovani ljudi, koji se vrlo ozbiljno i vrlo organizovano pripremaju za svaki trening i za svaku utakmicu.

Biti trener poverenja je sigurno izazovan i zahtevan zadatak. Međutim, „proizvesti“ mnogo motivisanijeg, posvećenijeg i disciplinovanijeg igrača je sigurno dobra satisfakcija za sav uloženi trud.

Upravni odbor Udruženja košarkaških trenera Jugoslavije na osnovu člana 4. Pravilnika o školovanju i usavršavanju članova UKTJ raspisuje:

# Konkurs

za stručno usavršavanje u 2002/2003. godini, i to:

1. U inostranstvu (neki od evropskih klubova)
2. U Jugoslaviji (neki od prvoligaških klubova)
3. Praćenje takmičenja (evropska prvenstva, Final Four, Challenge Round, itd)
4. Stažiranje na kampu (Kasta, Yubac, RTC Tulba, itd)
5. Seminari (Španija, Italija, Grčka...)

**Prijava za konkurs trebalo bi da sadrži:**

1. Podatke o treneru (ime, prezime, adresu, datum rođenja, broj članske karte)
2. Trenersko zvanje
3. Školska sprema
4. Dužina trenerskog staža
5. Klub u kome radi/selekcija
6. Znanje svetskog jezika
7. Rezultati, uspesi u radu
8. Mogućnost participacije
9. Za koju vrstu usavršavanja konkurišeš (od pet mogućnosti, možeš odabrati dve)

A)

B)

10. Ostalo

Pravo učešća na konkursu imaju članovi UKTS, UKCG, UKTJ

Prijave u zatvorenim kovertima dostaviti do 1.10.2002. godine na adresu:

**UKTJ**

**11000 Beograd**

**Sazonova br. 83**

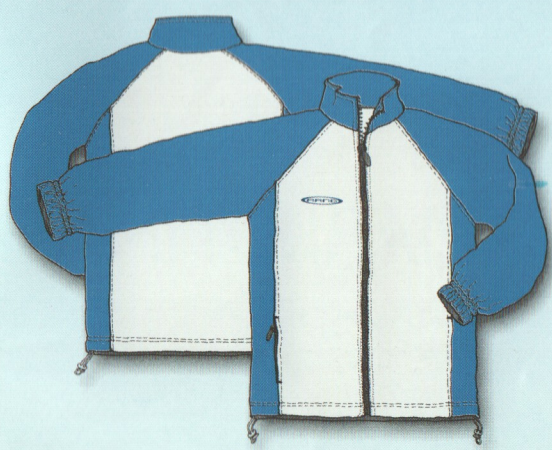
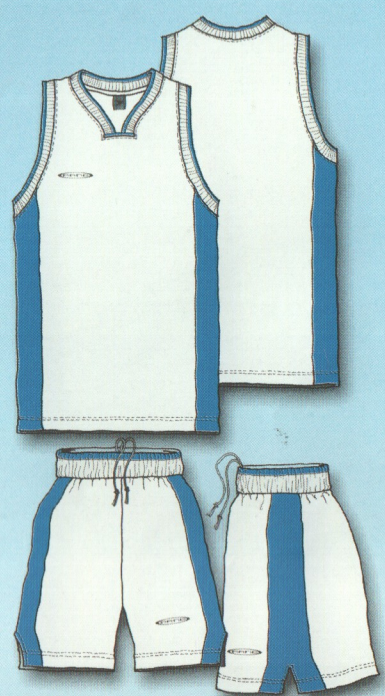
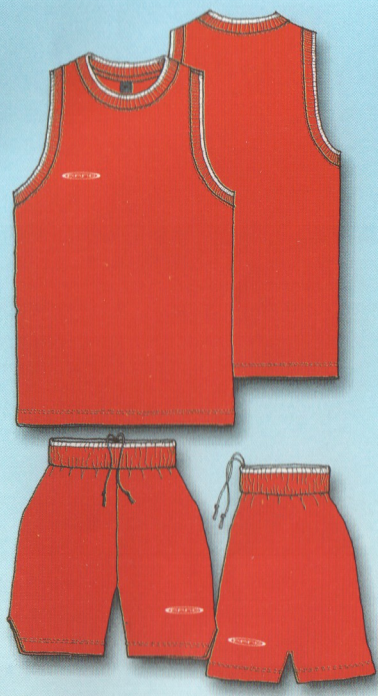
**Informacije na telefone**

**Tel/fax 011/34 00 851**

**Tel 34 00 852**

**Upravni odbor UKTJ**

# RANG

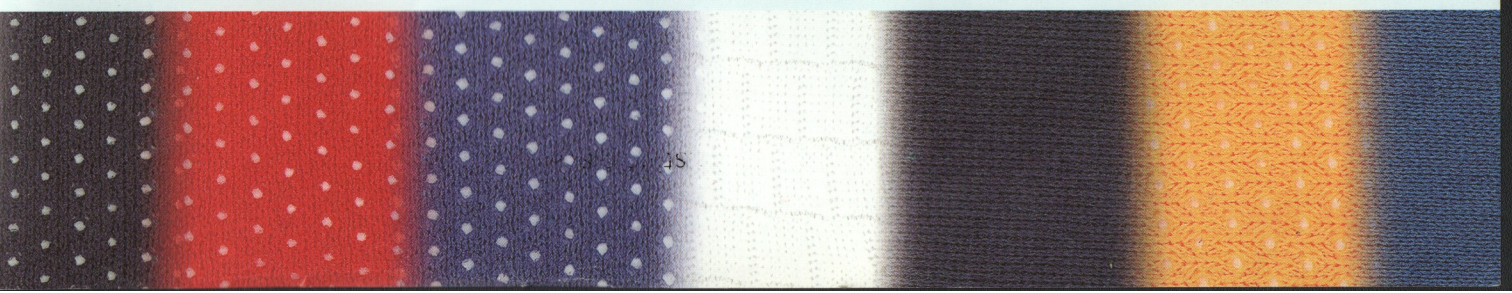


## Košarkaški kompleti:

- Dresovi
- Trenerke
- Čarape

### RANG TEAM - PRODAJA SPORTSKE OPREME ZA KLUBOVE

ITM Company, Omladinskih brigada 86, 11070 Beograd • Tel: +381 (0)11 3107-518 • Fax: +381 (0)11 3107-493  
kontakt: Željko Korać • Tel: +381 (0)11 3107-435





SPORTS MARKETING

**TAF Sports Marketing S.A.**

29, Paradissou Str.

Paradissos Maroussi, 151 25 Athens

Tel. +301 068 37 800, Fax +301 068 37 808

<http://www.tafsports.gr>